





شکوه دانشگاه های جهانی اسلام



Avicenna International Community College LLC



دانشگاه کوثر  
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

# مقتضی کنفرانس بین المللی مدیریت، حسابداری و توسعه اقتصادی



اعضای شبکه و حامیان



مرداد ماه ۱۴۰۰

آفرین مهلت ارسال اصل مقاله

۰۸ مرداد ماه ۱۴۰۰

آفرین مهلت ثبت نام در کنفرانس

۰۹ مرداد ماه ۱۴۰۰



## محورهای کنفرانس

### توسعه اقتصادی

۱. اقتصاد، سرمایه گذاری و تولید ملی؛ فرصت ها و چالش ها
۲. اقتصاد مقاومتی و جهاد اقتصادی
۳. برنامه ریزی سیستم های اقتصادی
۴. سایر موضوعات مرتبط با اقتصاد

### حسابداری

۱. بانکداری و سرمایه گذاری
۲. بهران های مالی و اقتصادی
۳. نقش حسابداری در تحول اقتصادی
۴. سایر موضوعات مرتبط با حسابداری

### مدیریت

۱. مدیریت شهری
۲. مدیریت تحقیق و توسعه
۳. مدیریت پروژه
۴. سایر موضوعات مرتبط با مدیریت

نشانی دبیرخانه: تهران، بزرگراه ارتش، ابتدای جاده لشگرک، ابتدای خیابان نخل، سازمان مرکزی دانشگاه پیام نور

دفتر مرکزی شبکه دانشگاه های جهان اسلام

www.confme.ir    Info@confme.ir

تلفن: ۰۲۱-۷۱۰۵۳۱۹۹



**دانشنامه یا تاکسونومی (Taxonomy)** واژه‌ای است که با پیشرفتهای پیوسته فناوری توجه بیشتری را به خود جلب کرده است، گرچه واژه‌ای است که بیشتر اشخاص احساس می‌کنند که خیلی فنی، و مفهومی است که درک آن دشوار.

تاکسونومی در معنای لغوی یعنی قانون نظم‌بخشیدن؛ و دانشنامه، درکل، سامانه‌ای است برای طبقه‌بندی هر موضوع، به‌منظور ساختار دادن به اطلاعات درباره آن موضوع. علم تاکسونومی تاریخی قدیمی دارد اما با ابداع سیستم نام‌گذاری موجودات زنده به‌وسیله **کارل لینه** (Carl Linnaeus) دانشمند گیاه‌شناس، در قرن ۱۸ مفهوم نوین آن مطرح شد.

به‌این ترتیب، **دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS Taxonomy)** نیز علم طبقه‌بندی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است که به‌وسیله هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) منتشر می‌شود و انواع زیر را دربر می‌گیرد:

• **دانشنامه کامل استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (Full IFRS)**، که برای صورتهای مالی تهیه‌شده براساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی کامل کاربرد دارد؛

• **دانشنامه استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای واحدهای کوچک و متوسط (IFRS Taxonomy for SMEs)**، که برای صورتهای مالی تهیه‌شده براساس استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای واحدهای کوچک و متوسط کاربرد دارد؛

• **دانشنامه گزارش تفسیری مدیریت (IFRS for MC)**، که برای بیانیه حرفه‌ای ۱ استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی با عنوان «گزارش تفسیری مدیریت» کاربرد دارد.

دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی مجموعه کاملی از عناصر مشخص را فهرست و تعریف می‌کند که تهیه‌کنندگان صورتهای مالی می‌توانند از آنها برای شناسایی (برچسب‌زدن) اطلاعات افشاشده در صورتهای مالی استفاده کنند. دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی همچنین شامل مطالبی است که مفهوم حسابداری هر عنصر را توضیح می‌دهد و در یافتن عنصر درست به تهیه‌کنندگان صورتهای مالی کمک می‌کند. عناصر در گروه‌های مشخص سازمان یافته‌اند تا گذشتن در دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را آسانتر سازد.

در دانشنامه، عناصر برحسب دو گروه‌بندی اصلی سازمان یافته‌اند؛ برحسب صورتهای مالی، و برحسب استاندارد. در گروه‌بندی اول، استفاده‌کننده می‌تواند عناصر را برحسب نوع صورت مالی و نوع یادداشت جستجو کند، و در گروه‌بندی دوم استفاده‌کننده می‌تواند عناصر را برحسب شماره هر استاندارد بیابد. به‌عبارت دیگر، در دانشنامه مشخص است که هر عنصر مربوط به کدام صورت مالی و مربوط به کدام استاندارد است.

عناصر موجود در دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی از سه منبع زیر گرفته شده‌اند:

- متن استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (کامل و برای واحدهای کوچک و متوسط)،

- مطالب همراه استانداردها (رهنمود استقرار، و مثالهای تشریحی)، و **بیانیه حرفه‌ای ۱ (PS 1)** با عنوان «گزارش تفسیری مدیریت»، و

- رویه حرفه‌ای گزارشگری، که به‌طور مشخص در استانداردها و مطالب همراه آنها درج نشده‌اند، اما با استانداردها سازگارند و مطالبی است که دیده می‌شود که بیشتر وقتها به‌وسیله دامنه وسیعی از شرکتها و حوزه‌های گزارشگری افشا می‌شود.

تهیه‌کنندگان صورتهای مالی برای انتقال اطلاعات برچسب‌خورده به استفاده‌کنندگان صورتهای مالی، به فناوری نیاز دارند. فناوری گزارشگری که به‌طور معمول به‌وسیله مراجع مطالبه‌کننده گزارش خواسته می‌شود، فناوری **ایکس‌بی‌آرال (XBRL)** و **ایکس‌بی‌آرال متنی (iXBRL)** است. سندی که در قالب ایکس‌بی‌آرال تنظیم شده، سندی فنی است که تنها به‌وسیله نرم‌افزار ایکس‌بی‌آرال خوانده می‌شود. اما سند ایکس‌بی‌آرال متنی، ضمن آن که همه مزایای قالب ایکس‌بی‌آرال را داراست، سندی است که انسان می‌تواند آن را در محیط جستجوگرهای اینترنتی ببیند و بخواند و نیازی به نرم‌افزار خاص ندارد.

فناوری ایکس‌بی‌آرال زنگ تحول گزارشگری مالی سنتی را به‌صدا درآورده است. علاوه بر آن اکنون مجموعه‌ای از فناوریهای دیجیتال گرد آمده‌اند تا شکل جدیدی به گزارشگری شرکتها بدهند. نشانه‌های زودرس به‌کارگیری این فناوریها، این‌جا و آن‌جا، دیده می‌شود: **خودکارسازی فرایند با ریات (RPA)**، **ماشین‌سختگو (Chatbots)**، **مصورسازی داده‌ها (Visualization)**، **هوش مصنوعی (AI)**، **ابزار تحلیلگر پیشگو (Predictive Analytics)**، اما هنوز این اجزا به‌هم نپیوسته‌اند؛ گرچه این روند آغاز شده است.

بدون تردید ماهیت کار گزارشگری مالی تغییر خواهد کرد؛ استفاده از ابزار و فناوری گزارشگری دیجیتال، کارایی و کیفیت تصمیمگیری را افزایش خواهد داد. گزارشگری در آینده به‌احتمال زیاد، آگاهانه، تعاملی و در زمان واقعی انجام خواهد شد و حرفه حسابداری باید در این دگرگونی، نقشی پیشرو و حضوری فعال داشته باشد.



<p><b>سرپرست امور اجرایی:</b> محمود مجددی</p> <p><b>صفحه‌آرایی:</b> زهرا نجفی</p> <p><b>تایپ و حروف‌چینی:</b> مهناز زریو</p> <p><b>طراح جلد:</b> آذین رستمی</p>	<p><b>ویراستار فنی:</b> دکتر رافیک باغومیان</p> <p><b>دبیر بخش اخبار:</b> معصومه امیری مقدم</p>	<p><b>شورای مدیریت:</b> دکتر موسی بزرگ‌اصل اکبر سهیلی پور محمود پوربهرامی محمدجواد صفار هوشنگ نادریان دکتر رضا نظری لطفعلی لطفعلیان صرامی دکتر یدالله مکرمی</p>	<p><b>صاحب امتیاز:</b> سازمان حسابرسی</p> <p><b>مدیر مسئول:</b> اکبر سهیلی پور</p> <p><b>سر دبیر:</b> دکتر یدالله مکرمی</p>	<p><b>حسابرس</b></p> <p>دوماهانه تحلیلی، اطلاع‌رسانی، پژوهشی</p> <p>سال بیست‌ودوم</p> <p>شماره ۱۱۲</p> <p>فروردین - اردیبهشت ۱۴۰۰</p> <p>شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه</p>
---	---	---	---	---

آدرس: تهران، میدان فاطمی، خیابان چهل‌ستون، نیش‌کوجه دوم، پلاک ۴۶ کدپستی: ۱۴۳۱۶-۶۴۱۴۱ صندوق پستی: ۱۴۳۳۵/۴۷۹ تلفن: ۸۸۹۵۳۱۱۹ نمابر: ۸۸۹۵۱۲۰۹  
www.hesabras.org E-mail: editor@hesabras.org

چاپ و صحافی نوید نواندیش: تهران - خیابان دماوند - بین وحیدیه و سیلان - بعد از خیابان بخت‌آزاد - پلاک ۸۷۵ - تلفن: ۷۷۰۳۴۱۴۰

موضوع محوری:

دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی؛ صورتهای مالی الکترونیک

مصاحبه‌ها

- ۱۰ ایکس‌بی‌آرال؛ سیستم باز ..... گفتگو با: آقای دکتر رافیک باغومیان
- ۱۶ فناوری ایکس‌بی‌آرال؛ سهل‌الوصول ..... گفتگو با: آقای حسن حاجیان
- ۲۲ ایکس‌بی‌آرال؛ یکپارچه‌سازی گزارش‌های مالی ..... گفتگو با: آقای میثم قاسمی
- ۳۰ ایکس‌بی‌آرال؛ ابزار تبادل اطلاعات ..... گفتگو با: خانم دکتر مینا ابوحمزه

رویدادها

- ۲ فراتر از اخبار: رویدادهای ایران و جهان

چاپ مقاله‌ها الزاماً به معنای همسویی مجله با نظرهای نویسندگان نیست.

حسابرس در ویرایش ادبی مقاله‌ها و یکدست کردن رسم‌الخط آنها آزاد است، اما در مورد ویرایش اساسی

با نویسندگان مشورت خواهد کرد.

## مقاله های محوری

# شماره ۱۱۲

## فروردین و اردیبهشت

# سال ۱۴۰۰

همکاران محقق و پژوهشگر

در این شماره به ترتیب حروف الفبا:

معصومه امیری مقدم

فروزان جانمردی

زهرا نوری

۲۶ دیدگاهی درباره دانشنامه استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی

۲۴ گزارشگری الکترونیکی: چرا باید بر دانشنامه استانداردهای بین المللی ...

۲۶ استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی در بستر زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر ...

۵۶ ایکس بی آرال؛ چشم انداز نوپدید

۶۲ صورتهای مالی تلفیقی در قالب ایکس بی آرال

۶۶ آغاز پیاده سازی زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر در کسب و کارها

۷۲ مزایای زبان ایکس بی آرال در فرایند حسابرسی

۷۶ آینده گزارشگری شرکتی

۷۸ زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر برای مراجع انتظام بخشی

## مقاله های منتشر شده در مرکز اطلاع رسانی الکترونیکی مجله حسابرسی

• دیدگاه های کارشناسان هیئت استانداردهای حسابداری مالی امریکا درباره ایکس بی آرال

• اصول زبان ایکس بی آرال برای متخصصان حسابداری و مدیریت

• نقش متوازن ساز برای یافتن پاسخ درست حسابداری

• جستجو در آئین اصول اخلاقی؛ واکنش به رعایت نشدن قوانین و مقررات ...

• جستجو در آئین اصول اخلاقی؛ فشار برای نقض اصول بنیادین

• جستجو در آئین اصول اخلاقی؛ نقش و طرز فکر مورد انتظار از حسابداران - با تمرکز بر جانب داری

• جستجو در آئین اصول اخلاقی؛ عناصر سازنده

آدرس: تهران، میدان فاطمی، خیابان

چهل ستون، نبش کوچه دوم، پلاک ۴۶

کد پستی: ۱۴۳۱۶-۶۴۱۴۱

صندوق پستی: ۱۴۳۳۵ / ۴۷۹

تلفن: ۸۸۹۵۳۱۱۹

نمابر: ۸۸۹۵۱۲۰۹

E-mail: editor@hesabras.org

www.hesabras.org

# فراتر از اخبار



## پیشنهاد به روزرسانی توابع فرمولی در ایکس بی آر ال

هیئت استانداردهای ایکس بی آر ال (XBRL) انتشار به روزرسانی فهرست توابع فرمولی ایکس بی آر ال (XBRL Formula Functions Registry) را به تصویب رساند. این به روزرسانی، شامل افزودن پیش نویس توابع جدید برای پشتیبانی از پذیرش برنامه ریزی شده قالب ایکس بی آر ال-سی اس وی (xBRL-CSV) از سوی تعدادی از مراجع انتظام بخشی در سراسر جهان است.

ایکس بی آر ال-سی اس وی شکل بندی بسیار مفید برای سازمانهایی است که نیاز به گردآوری مقادیر زیادی از داده های خرد دارند.

اکنون که توابع نهایی شده اند، انتظار می رود که در آینده نزدیک شاهد استفاده دانشنامه های موجود از آنها باشیم، تا به مرور از قابلیت یکپارچه شدن کانالهای تسلیم پرونده مبتنی بر ایکس بی آر ال-سی اس وی پشتیبانی شود.

هیئت یاد شده از تولیدکنندگان نرم افزار دارای پردازشگر فرمول ایکس بی آر ال دعوت کرده است تا برای استقرار این توابع برنامه ریزی کنند و از مالکان دانشنامه خواسته است تا کاربردپذیری این توابع در دانشنامه های خود را مورد بررسی قرار دهند.

## تمرکز هیئت استانداردهای حسابداری مالی بر زبان ایکس بی آر ال

هیئت استانداردهای حسابداری مالی امریکا (FASB) ارقام و اطلاعات جدیدی را در

رویدادهای

### ایران و جهان

روزانه در مرکز اطلاع رسانی

اینترنتی حسابرس

منتشر می شود.

با مراجعه به مرکز اطلاع رسانی

اینترنتی حسابداری به آدرس

[www.hesabras.org](http://www.hesabras.org)

از مشروح خبرهای حرفه در این

بخش آگاه شوید.

مجموعه «هیئت استانداردهای حسابداری مالی زیر ذره‌بین» با عنوان «ایکس‌بی‌آرال (XBRL): چیست؟ چرا هیئت استانداردهای حسابداری مالی؟ چه کسی از آن استفاده می‌کند؟» تهیه کرده است. این معرفی نامه، یک معرفی کامل درباره ایکس‌بی‌آرال و گزارشگری دیجیتال، به‌ویژه از دید ایالات متحد آرایه می‌کند.

هیئت در این معرفی نامه، راجع به این‌که ایکس‌بی‌آرال چیست، چگونگی استفاده از آن در دانشنامه گزارشگری مالی اصول پذیرفته‌شده حسابداری آمریکا (US GAAP) (متشکل از دانشنامه گزارشگری مالی اصول پذیرفته‌شده حسابداری و دانشنامه گزارشگری کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا (SEC) که برای برچسب‌زنی گزارش‌های مالی استفاده می‌شود تا آنها توسط ماشین خواندنی و قیاس‌پذیر شوند) و مسئولیت هیئت استانداردهای حسابداری مالی در مورد توسعه و به‌روزرسانی دانشنامه توضیح می‌دهد.

در پایان معرفی نامه، با بررسی این‌که چه کسانی و چگونه از زبان ایکس‌بی‌آرال استفاده می‌کنند، به این نکته اشاره می‌شود که "دسترس‌پذیر بودن داده‌ها بر پایه زبان ایکس‌بی‌آرال به ذینفعان کمک کرده است تا در زمینه تحلیل مالی داده‌ها، مشاهده و گردآوری داده‌های مالی، مقایسه‌پذیری هم‌سرخها، بررسی مقطعی یا زمانی مجموعه داده‌ها برای الگوها یا مغایرتها، به‌روزرسانی پیش‌بینی‌ها با اطلاعات گزارش‌شده و سایر موارد، دقیقتر باشند."

### ● شروع بازنگری پس از استقرار استاندارد بین‌المللی استقلال

کارگروه بازنگری پس از استقرار وجود ارتباط درازمدت (LAPIR) زیرمجموعه هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران (IESBA) پرسشنامه‌ای برای جستجوی بازخورد ذینفعان درباره رویدادهای مهم مربوط به مرحله ۱ بازنگری پس از استقرار وجود ارتباط درازمدت منتشر ساخت.

این پرسشنامه بخشی از جمع‌آوری اطلاعات کارگروه را تشکیل می‌دهد و به آگاهی‌بخشی به بازنگری پس از استقرار هیئت از الزام دوره فاصله‌گذاری پنج‌ساله برای شرکای مسئول کار حسابرسی در حسابرسی‌های واحدهای تجاری با منافع عام کمک می‌کند. این بازنگری پیش از آن که «مقررات حوزه‌ای» مندرج در استاندارد منقذی شود، برای حسابرسی صورتهای مالی برای دوره‌هایی که از ۱۵ دسامبر ۲۰۲۳ یا پس از آن شروع می‌شوند، انجام می‌شود. مقررات حوزه‌ای به حوزه‌های گزارشگری اجازه می‌دهد که یک دوره فاصله‌گذاری کمتر از پنج سال با توجه به شرایط به‌کار بگیرند. فرصت ارسال نظرها تا ۳۱ مه ۲۰۲۱ تعیین شده است.

### ● به‌روزرسانی اساسی مرکز اطلاع‌رسانی بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی

بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRSF) اعلام کرد که قصد دارد تغییراتی در ارائه برخط مرکز اطلاع‌رسانی خود ایجاد کند که اولین گام در زمینه بازسازی اساسی تجربه دیجیتالی آینده را نشان می‌دهد.

مرکز اطلاع‌رسانی به‌روزشده، مطالبی از سه تارنمای کنونی بنیاد - ifrs.org, eifrs.org و archive.ifrs.org - به‌صورت یک کاربرد واحد و یکپارچه برای ذینفعان گردآوری خواهد کرد.

به‌همین ترتیب، اقدام انجام‌شده به بازخورد دریافت‌شده راجع به مباحث بنیاد با ذینفعان پاسخ می‌دهد و بستر جدیدی را فراهم می‌آورد که بر آن می‌توان نوآوری‌های بیشتری ایجاد کرد.

تارنمای به‌روزشده همانند تارنمای فعلی خواهد بود، اما گزینه‌های جستجو و سفارشی‌سازی بهتری را ارائه می‌دهد. همچنین بنیاد در حال عرضه یک پیمایشگر جدید استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است که دربردارنده ویژگیها و ابزاری برای افزایش دسترسی به استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و اطلاعات مربوط به آن است.

این تغییرات در آینده نزدیک انجام خواهد شد و انتظار می‌رود که همراه با مقداری وقفه باشد.



## ● حمایت از داده‌های ساختاریافته با ایجاد مرکز دسترسی واحد در اروپا

سازمان بین‌المللی زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر (XBRL INTERNATIONAL) پاسخ خود به مشورتخواهی کمیسیون اروپا در زمینه ایجاد مرکز دسترسی واحد در اروپا (ESAP) برای همه داده‌های گزارشگری را ارسال کرد. نظر سازمان بر این است که مرکز دسترسی واحد در اروپا باید منبع اصلی برای اطلاعات افشاشده در بازارهای اروپا باشد که با استفاده از زبان ایکس‌بی‌آرال بیشترین سودمندی را ایجاد کند.

باتوجه به پیچیدگی و دامنه مرکز دسترسی واحد در اروپا، سازمان یادشده از رویکرد «شروع کوچک و رشد» حمایت می‌کند. سازمان از کمیسیون می‌خواهد که کارهای مقدماتی خود را پیرامون شکل‌بندی الکترونیکی واحد در اروپا (ESEF) انجام دهد تا از زبان ایکس‌بی‌آرال متنی (Inline XBRL) برای بیشترین افشای ممکن استفاده کند.

خدمات و نرم‌افزارهای بسیار رقابتی اکنون در دسترس هستند و تنها با رشد تقاضا بهبود می‌یابند. در دنیای امروزی، داده‌های ساختاریافته نشده، دردسری فزاینده است.

اتحادیه اروپا برای حفظ مزیت رقابتی و سهولت در سرمایه‌گذاری، به کاوش، دسترسی، مقایسه و تحلیل داده‌ها نیاز دارد. در همین حال، اتحادیه اروپا آمادگی دارد تا آینده گزارشگری را ترسیم کند و پیشرو در افشای عوامل محیطی، اجتماعی و راهبردی (ESG) باشد. همچنین، برای ایجاد بیشترین سودمندی، داده‌ها باید از طریق مرکز دسترسی واحد در اروپا و از طرف دیگر همان‌طور که گروه مشورتی گزارشگری مالی اروپا (EFRAG) پیشنهاد کرده است، با استفاده از ایکس‌بی‌آرال متنی در دسترس همگان قرار گیرند.

همچنین سازمان علاقه‌مند است که در جریان پاسخ مشورتخواهی سازمان بورسها و بازارهای اروپا (ESMA) که نقش مهمی در مرکز دسترسی واحد در اروپا ایفا می‌کند، قرار بگیرد.

## ● انتشار گزارش سالانه بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی

بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRSF) به‌تازگی گزارش سالانه و صورتهای مالی حسابرسی‌شده خود را برای سال مالی منتهی به ۱۳ دسامبر ۲۰۲۰ منتشر کرده است.

گزارش سال جاری، انعطاف‌پذیری و پاسخگویی هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB)، کارشناسان بنیاد و هیئت امانا را در تلاش برای انجام ماموریت در ایجاد شفافیت، کارایی و پاسخگویی به بازارهای سرمایه جهانی نشان می‌دهد.

سال ۲۰۲۰ با همه‌گیری کووید-۱۹ شکل گرفت و گزارش نحوه سازگاری بنیاد با شرایط انتقال همه کارشناسان خود به کار از راه دور، استقبال از نشستها و اطلاع‌رسانی مجازی و تنظیم برنامه‌کار استانداردگذاری برای مطابقت با دینفعان را نشان می‌دهد. این گزارش سالانه همچنین شامل گزارشهایی از سوی ارکی لیکانن (Erkki Liikanen) رئیس هیئت امانا، شامل بحث در مورد مشورتخواهی هیئت امانا در سال ۲۰۲۰ در مورد گزارشگری پایداری، و هانس هوگروورست (Hans Hoogervorst) رئیس هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری است، که در گزارش خود، یک دهه تصدی خود در استانداردگذاری را که در ژوئن ۲۰۲۱ به پایان می‌رسد، منعکس می‌کند.

گزارش سالانه ۲۰۲۰ بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به زبان انگلیسی در مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی حسابرس، پیوند «منابع جدید» در دسترس شماست.

## ● تمدید معافیت یکساله درباره امتیازات اجاره مربوط به کووید-۱۹

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) مدت زمان اقتضای اجرای استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۶ (IFRS 16) با عنوان «قراردادهای اجاره» را برای کمک به مستاجران در حسابداری امتیازات اجاره مربوط به کووید-۱۹ تمدید کرده است.



در پاسخ به تماسهای ذینفعان و از آنجا که همه‌گیری کووید-۱۹ هنوز در اوج است، هیئت معافیت را یک سال تمدید کرده است تا امتیازات اجاره را که تنها پرداخت اجاره بهای ۳۰ ژوئن ۲۰۲۲ یا قبل از آن را کاهش می‌دهد، پوشش دهد. این اصلاحیه برای دوره‌های گزارشگری سالانه که از اول آوریل ۲۰۲۱ یا بعد از آن شروع می‌شود، اجراپذیر است. هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری در نظر دارد که امتیازات اجاره مربوط به کووید-۱۹ فراتر از ۳۰ ژوئن ۲۰۲۱ را، که استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۶ را اصلاح می‌کند، در ۳۱ مارس ۲۰۲۱ صادر کند.

### ● سند مشور تخواهی درباره برنامه پنجساله

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) یک سند مشور تخواهی منتشر کرده است تا دیدگاه‌های خود را در مورد اولویتهای هیئت طی پنج سال آینده بررسی کند. این سومین بار است که هیئت برای کمک به ایجاد برنامه پنجساله خود از طریق مشور تخواهی درباره دستورکار، با مردم مشورت می‌کند. هیئت در حال درخواست دیدگاه‌ها درباره جهت‌گیری راهبردی و توازن فعالیت‌های خود است به‌عنوان مثال، چه مدت زمانی را باید صرف تهیه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) جدید کند، در مقایسه با آنچه برای سایر فعالیت‌های خود صرف می‌کند، مانند پشتیبانی از کاربرد یکنواخت استانداردها. هیئت همچنین در حال جستجوی دیدگاه‌ها در مورد موضوعهای گزارشگری مالی که باید آنها را اولویت‌بندی کند و همچنین در مورد معیارها برای افزودن پروژه‌ها به برنامه کاری خود است. بازخورد دریافت شده به هیئت کمک می‌کند تا فعالیتها و برنامه کاری خود را برای سالهای ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۶ تعیین کند. فرصت ارسال دیدگاه‌ها تا ۲۷ سپتامبر ۲۰۲۱ تعیین شده است.

### ● رویکرد پیشنهادی برای بهبود انتقال اطلاعات در یادداشتهای همراه صورتهای مالی

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) به‌دنبال نظرخواهی همگانی در مورد رویکرد جدید برای توسعه الزامهای افشا در استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) و الزامهای افشا برای استاندارد اندازه‌گیری ارزش منصفانه و مزایای کارکنان است. این رویکرد پیشنهادی به شرکتها این امکان را می‌دهد که قضاوت‌های خود را ارتقا داده و اطلاعات تکراری را کاهش دهند، تا از این طریق به سرمایه‌گذاران اطلاعات سودمندتری ارائه دهند. این رویکرد، به‌عنوان پیش‌نویس رهنمود برای استفاده از سوی هیئت در هنگام تهیه الزامهای افشا در هر استاندارد نوشته شده است. هیئت با به‌کارگیری این رهنمود در نظر دارد:

- تعامل سرمایه‌گذار را افزایش دهد تا از این‌که هیئت درک عمیقی از نیازهای اطلاعاتی سرمایه‌گذاران دارد و به‌طور دقیق این نیازها را در استانداردها توضیح می‌دهد، اطمینان پیدا کند؛
- با ملزم کردن شرکتها به اعمال قضاوت و ارائه اطلاعات برای پاسخگویی به نیازهای توصیف‌شده سرمایه‌گذار، اهمیت بیشتری به هدف الزامهای افشا بدهد؛ و
- الزامها را در زمینه افشای موارد خاصی از اطلاعات به حداقل رساند و در عوض، به شرکتها در تنها تمرکز بر افشای اطلاعات بااهمیت کمک کند.

هیئت رویکرد جدید را با به‌کارگیری استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۳ (IFRS 13) با عنوان اندازه‌گیری ارزش منصفانه و استاندارد بین‌المللی حسابداری ۱۹ (IAS 19) با عنوان مزایای کارکنان مورد آزمون قرار داده و اصلاحیه‌های پیشنهادی برای الزامهای افشای این استانداردها را در پیش‌نویس پیشنهادی آورده است.

مهلت ارسال نظرها تا ۲۱ اکتبر ۲۰۲۱ تعیین شده است.

برای مطالعه تصویر اجمالی این پیش نویس، به صفحه اول مرکز اطلاع رسانی اینترنتی حسابرس، پیوند «منابع جدید» سر بزنید.

### انتشار کتاب واژه نامه تخصصی مجامع عمومی شرکتهای دولتی

کتاب واژه نامه تخصصی مجامع عمومی شرکتهای دولتی توسط دفتر امور شرکتهای دولتی وزارت اقتصاد منتشر شد. این کتاب شامل تعاریف، معانی و توضیحات مختصر لازم در خصوص واژه ها و اصطلاحات تخصصی مورد استفاده در هنگام بررسی موارد دستور جلسه و مذاکرات جلسات مجامع عمومی شرکتهای دولتی است.

این کتاب توسط سیدمهدی رضانی، علیرضا خسرونژاد، علی سیف تبار و بهاره قوامی نگارش شده است و ماحصل تجربیات آنها در مجامع عمومی شرکتهای دولتی بوده و با بهره گیری یا استناد به قوانین و مقررات مرتبط با شرکتهای دولتی، مفاهیم نظری و استانداردهای حسابداری و حسابرسی و سایر منابع موجود تهیه شده است.

### استانداردهای اطمینان بخشی برای گزارشگری اطلاعات غیرمالی

هیئت استانداردهای بین المللی حسابرسی و اطمینان بخشی (IAASB) در نشستی که در مارس ۲۰۱۲ برگزار کرد، رهنمود غیرالزام آوری در مورد به کارگیری استاندارد بین المللی خدمات اطمینان بخشی شماره ۳۰۰۰ (ISAE 3000) (بازنگری شده) با عنوان «خدمات اطمینان بخشی برای گزارشگری مستقل گسترده» را به تصویب رساند. این رهنمود گامی مهم و روبه جلو در جهت حمایت از حوزه در حال توسعه اطمینان بخشی در گزارشگری غیرمالی است.

تام سیدنشستاین (Tom Seidenstein) رئیس هیئت استانداردهای بین المللی حسابرسی و اطمینان بخشی، در راستای کمک به ذینفعان در درک نقش استاندارد بین المللی خدمات اطمینان بخشی شماره ۳۰۰۰ (بازنگری شده) و رهنمود، که بیانیه ای الزام آور است، مقاله جدیدی منتشر کرده است که در آن جزئیات رهنمود و چگونگی پشتیبانی آن از به کارگیری استاندارد بین المللی خدمات اطمینان بخشی شماره ۳۰۰۰ (بازنگری شده)، تقاضای روبه رشد برای گزارشگری و اطمینان بخشی اطلاعات غیرمالی و تعهد مستمر به اجرای یکنواخت در کیفیت خدمات را بیان کرده است. این رهنمود در آوریل ۲۰۱۲ منتشر خواهد شد.

### انتشار ششمین بخش از مجموعه آموزشی شش قسمتی مبارزه با پولشویی

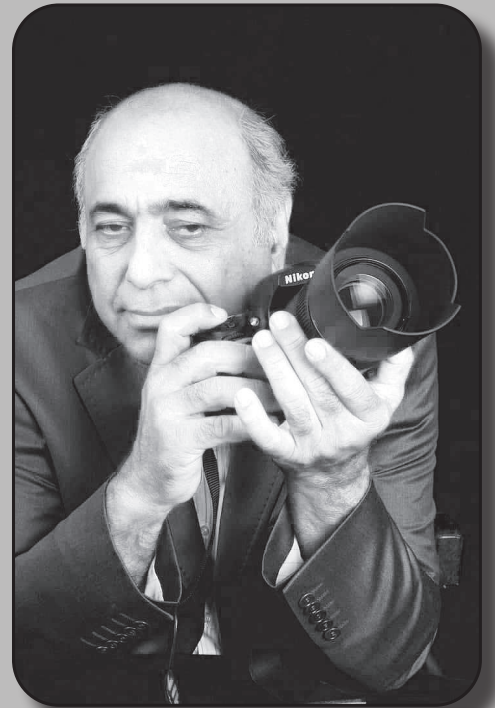
فدراسیون بین المللی حسابداران (IFAC) به همراه انجمن حسابداران خبره انگلستان و ولز (ICAEW) ششمین بخش از مجموعه آموزشی مقابله با پولشویی (AML): مبانی با عنوان: «بخش ۶: کسب و کارها در سختی» را منتشر کرد.

این سند بخشی از یک مجموعه کوتاه شش ماهه است که به حسابداران کمک می کند تا درک خود در مورد نحوه پولشویی، ریسکهای که با آن روبه رو می شوند، و آن چه را که می توانند برای کاهش این ریسکها و داشتن سهم سازنده در جهت منافع عمومی انجام دهند، افزایش دهند.

بخش شش به کسب و کارهایی که با مشکلات مالی روبه رو بوده اند و ریسکهای ارتقایافته ای که می توانند به طور ناخواسته حسابدار حرفه ای را در معرض پولشویی قرار دهند، می پردازد. مجموعه آموزشی شش قسمتی، با تمرکز بر دسترس پذیری و سهولت به کارگیری، منبعی برای موسسه های حسابرسی کوچک و متوسط (SMPs) و حسابدارانی خواهد بود که آشنایی کمتری با این مبانی دارند، ضمن این که راهنماییهایی را برای اشخاصی که به دنبال منبع یا مرور سریع هستند نیز فراهم می کند.

# مصطفی حضرتی؛ یار دیرین

محمود مجدی



مصطفی حضرتی، عکاس نشریه‌ها و تشکلهای حرفه حسابداری و حسابرسی کشور در ۱۵ اردیبهشت‌ماه در سن ۷۴ سالگی بر اثر بیماری کرونا درگذشت. زنده‌یاد مصطفی حضرتی اهل بم بود و دانش‌آموخته مدرسه عالی تلویزیون و سینما سابق (دانشگاه صداوسیما)، و سالیان درازی به‌عنوان فیلمبردار و عکاس در سینما و تلویزیون فعالیت داشت. وی در چند دهه گذشته همکاری تنگاتنگی با مجله حسابر و سایر نشریه‌های حسابداری و حسابرسی کشور داشت. وی در این همکاری طولانی‌مدت لحظه‌های ماندگاری را در تاریخ نهادهای حسابداری و حسابرسی کشور ثبت کرد و از خود به‌یادگار گذاشت.

آن زنده‌یاد در مستند بلندی که از اردوگاه آوارگان جنگ تحمیلی در بروجرد (به تهیه‌کنندگی پدرام اکبری) ساخته شد به‌عنوان عکاس و دستیار فیلمبردار همکاری داشت. از دیگر فعالیت‌های سینمایی حضرتی می‌توان به فیلمبرداری در ساخت فیلم مستند «باغ سنگی» به کارگردانی پرویز کیمیایی (سال ۱۳۵۵، برنده جایزه خرس نقره‌ای جشنواره بین‌المللی فیلم برلین، ۱۹۷۶)، فیلم سینمایی «زنده‌باد» به کارگردانی خسرو سینایی (سال ۱۳۵۸) و فیلم سینمایی «آقای هیروگلیف» به کارگردانی غلامعلی عرفان (سال ۱۳۵۹) اشاره کرد.

آقا مصطفی، مردی آرام، باوقار، نازنین و مهربان بود. وی در بیشتر مراسم و سمینارها و میزگردهای حسابداری و حسابرسی مجله حسابر و دیگر نشریه‌های حرفه‌ای و تخصصی حسابداری و حسابرسی شرکت داشت و عکاسی این مراسم را انجام می‌داد. وی در واقع یکی از همکاران افتخاری مراجع و نهادهای حسابداری بود. همکاری او به رابطه‌ای عمیق و صمیمی با دست‌اندرکاران و فعالان حرفه حسابداری و حسابرسی تبدیل شده بود. به‌راستی انسانی مهربان، باوقا، صمیمی و یاری‌رسان بود. همیشه نیم ساعت یا یک ساعت قبل از شروع مراسم در محل حاضر می‌شد و علاوه بر این که محل نشست را را برای انجام کارهای عکاسی بازدید می‌کرد در آماده‌سازی محل به مسئولان و برگزارکنندگان کمک می‌کرد.

همه‌گیری کرونا که اکثر مراسم و نشست‌ها را با تعطیلی روبه‌رو ساخته بود، برای او مصیبتی مضاعف بود چرا که او را از مصاحبت و مجالست با دوستان حسابدارش محروم کرده بود. و اکنون، این بیماری مخوف محرومیت کوتاه دیدار با دوستان را به محرومیتی دائمی تبدیل کرد.

شورای مدیریت مجله حسابر، درگذشت این هنرمند فقید را به خانواده ایشان و جامعه هنری کشور تسلیت می‌گوید.





# ایکس بی آر ال؛ سیستم باز



## گفتگو با دکتر رافیک باغومیان

عضو هیئت علمی دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه شهید بهشتی

### سپاسگزاریم

سپاسگزاریم که دعوت ما را پذیرفتید و در این گفتگو شرکت کردید. شما از همکاران مجله حسابرس و از محققان رشته حسابداری هستید و خوانندگان مجله با کارهای خوب شما آشنایی دارند. گفتگو را با توضیحی درباره ایکس بی آر ال و ویژگیهای آن شروع کنیم.

### دکتر باغومیان

ایکس بی آر ال (XBRL) یک استاندارد بین‌المللی برای گزارشگری دیجیتال اطلاعات مالی، عملکرد، ریسک و رعایت است؛ هر چند که از آن برای بسیاری از انواع دیگر گزارشگری نیز استفاده می‌شود. ایکس بی آر ال توسط یک کنسرسیوم غیرانتفاعی جهانی مدیریت می‌شود که متعهد به بهبود گزارشگری در جهت منافع عمومی است. در حال حاضر بیش از ۵۰ کشور در سراسر جهان از ایکس بی آر ال استفاده می‌کنند؛ به‌گونه‌ای که سالانه میلیونها سند سودمندتر، اثربخش‌تر و دقیق‌تر بر این اساس تهیه و جایگزین گزارشهای قدیمی و کاغذی می‌شود. قبل از ایجاد ایکس بی آر ال، تجزیه و تحلیل جامع صورتهای مالی مستلزم سازماندهی مجدد هر یک از اقلام افشاشده در متنهای چاپ‌شده یا صفحه‌های استاندارد اینترنت بود که فرایندی دشوار، زمان‌بر و هزینه‌بر به‌شمار می‌آمد.

(IFRS) نشان دهنده الزامهای ارائه و افشای اطلاعات مشخص شده در استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و همچنین، شامل عناصری از پیوسته‌های این استانداردها مانند رهنمودهای پیاده‌سازی و مثالهای تشریحی است. در ضمن، دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی شامل مواردی از افشا است که توسط استانداردهای الزامی نشده‌اند ولی در عمل به‌طور معمول گزارش می‌شوند.

نسخه‌های به‌روزرسانی‌شده دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی هنگامی منتشر می‌شود که هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، استانداردهای جدید یا تجدیدنظرشده‌ای را منتشر می‌کند که محتوای آنها بر دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تاثیرگذار است. البته، چنین به‌روزرسانی‌هایی می‌تواند به دلیل بهبود محتوای عمومی دانشنامه یا ارتقای فناوری نیز صورت پذیرد. در ضمن، نسخه‌های به‌روزرسانی‌شده دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در معرض نظرخواهی عمومی هم قرار می‌گیرند.

ایکس‌بی‌آرال با فراهم‌ساختن یک برچسب منحصر به فرد برای هر یک از اقلام مزبور که به‌صورت الکترونیکی قابل خواندن است، پیشنهاد صرفه‌جویی قابل توجهی در منابع صرف شده توسط استفاده‌کنندگان از چنین اطلاعاتی را ارائه کرد.

ویژگی بارز ایکس‌بی‌آرال، «بازبودن» آن است؛ به این معنا که هر کس به‌طور رایگان و بدون نیاز به صرف هزینه‌ای برای خرید حق امتیاز، مجاز به استفاده از تمامی امکانات و ویژگیهای ایکس‌بی‌آرال است. این استاندارد به‌تقریب از هر نوع گزارش قابل‌تصوری پشتیبانی می‌کند، به‌طور ذاتی ویژگی چندزبان بودن را دارد و همچنین، تعداد زیادی از الزامهای پیچیده در حوزه کسب‌وکار را پوشش می‌دهد. از سوی دیگر ویژگیهای فنی مربوط، به‌رایگان در دسترس است و راهنمای پیاده‌سازی و مطالعات موردی فنی آن نیز در دسترس اعضای بین‌المللی ایکس‌بی‌آرال قرار دارد. در ضمن، کنسرسیوم بین‌المللی ایکس‌بی‌آرال هم یک گروه منحصر به فرد است که وظیفه آن مدیریت دانش، انتظار، نوآوری و سطح افشای (بازبودن) بخش عمومی و بخش خصوصی در سراسر جهان است.

## سازمان

**دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS Taxonomy) بخش مرکزی استاندارد ایکس‌بی‌آرال است. درباره آن توضیح دهید و روشن کنید چه مرجعی و چگونه آن را تهیه می‌کند و چه کاربردی دارد؟**

### دکتر باغومیان

دانشنامه عبارت از گروه‌بندی مفاهیم مالی یا «عناصر» است که در آن هر یک از این مفاهیم تعریف می‌شود (همانند یک لغت‌نامه). علاوه‌براین، در دانشنامه روابط میان مفاهیم یک گروه نیز تعریف می‌شود. بنابراین، اگر داریم با یکی از اقلام ترازنامه مانند وجوه نقد کار می‌کنیم، دانشنامه باید شامل تعریف «وجوه نقد» و همچنین رابطه آن با سایر اقلام ترازنامه (در دانشنامه) هم باشد. برای مثال، دانشنامه اصول پذیرفته‌شده حسابداری ایالات متحد (US GAAP) شامل بیش از ۱۵۰۰۰ عنصر است که به‌طور معمول در گزارشگری مالی مبتنی بر اصول پذیرفته‌شده حسابداری ایالات متحد از آنها استفاده می‌شود.

**دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی**

نسخه سالانه دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، در واقع مجموعه نسخه‌های به‌روزرسانی‌شده‌ای است که طی سال منتشر می‌شود. بنیاد استانداردهای بین‌المللی

برچسب‌زنی

عبارت است از

فرایند کاربست داده‌های مالی

منحصر به فرد یک واحد تجاری

روی یک عنصر دانشنامه

نسخه الکترونیکی استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی مربوط  
وصل و آن را مشاهده کنند.

هر کس به‌طور رایگان و  
بدون نیاز به صرف هزینه‌ای  
برای خرید حق امتیاز  
مجاز به استفاده از  
تمامی امکانات و ویژگیهای  
ایکس‌بی‌آرال است

برچسب‌زنی عبارت است از فرایند کاربست داده‌های مالی  
منحصر به فرد یک واحد تجاری روی یک عنصر دانشنامه.  
فرایند برچسب‌زنی طی ایجاد یک سند مصداق (نمونه)  
(Instance Document) اجرا می‌شود. سند پیش‌گفته،  
پرونده‌ای شامل اطلاعات گزارشگری مربوط به یک شرکت  
است که به‌طور ساختارمند ارائه می‌شود تا رایانه‌ها بتوانند آن  
را به‌صورت هوشمند تشخیص دهند و مبادله کنند. انتظار  
می‌رود که چنین اسنادی برای گزارشهای مالی جداگانه‌ای  
چون گزارشهای سالانه، اعلام سود و گزارشهای ارسالی به  
اعتباردهندگان، ایجاد شوند. سند مصداق (نمونه) یک پرونده  
ایکس‌ام‌ال (XML) است که در آن داده‌های مربوط به  
یک شرکت به عناصر دانشنامه پیوند (برچسب) زده می‌شود  
تا یک سند ایکس‌بی‌آرال ایجاد گردد؛ سندی که می‌توان آن  
را به‌منظور استفاده تعداد زیادی از استفاده‌کنندگان، به‌صورت  
خودکار اعتباردهی و منتقل کرد.

## سازش

فرایند گزارشگری مالی با اتکا بر ایکس‌بی‌آرال، چه  
تفاوتی با گزارشگری مالی سنتی دارد؟

گزارشگری مالی که متولی انتشار دانشنامه است، به‌طور  
معمول نسخه سالانه را در سه‌ماهه اول سال منتشر می‌کند.  
بنیاد یادشده، همچنین رهنمودهای آموزشی و موارد دیگری  
را به‌منظور کمک به درک و استفاده از دانشنامه استانداردهای  
بین‌المللی گزارشگری مالی، منتشر می‌کند.

دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی موجب  
بهبود ارتباطات میان تهیه‌کنندگان و استفاده‌کنندگان از  
صورت‌های مالی می‌شود که بر اساس استانداردهای بین‌المللی  
گزارشگری مالی ارائه شده‌اند. تهیه‌کنندگان می‌توانند  
با استفاده از عناصر دانشنامه استانداردهای بین‌المللی  
گزارشگری مالی، اقلام افشاشده مورد نظر را برچسب‌زنی  
کنند تا به‌راحتی در دسترس استفاده‌کنندگان از گزارشهای  
الکترونیکی قرار گیرد.

## سازش

تهیه صورت‌های مالی مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی  
گزارشگری مالی چه فرایندی دارد و چگونه از دانشنامه  
برای تهیه صورت‌های مالی استفاده می‌شود؟ فرایند  
برچسب‌زنی چگونه است؟

## دکتر باغومیان

به‌منظور تسهیل درک محتوای دانشنامه استانداردهای  
بین‌المللی گزارشگری مالی و برای کمک به تهیه و استفاده  
از صورت‌های مالی الکترونیکی و ساختارمند مبتنی بر  
استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، دانشنامه مصور  
استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS Tax-  
onomy Illustrated- ITI) توسط بنیاد استانداردهای  
بین‌المللی گزارشگری مالی منتشر می‌شود. در این رهنمود،  
محتوای دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری  
مالی به‌گونه‌ای ارائه شده است که به استفاده‌کنندگان اجازه  
می‌دهد بدون داشتن دانش عمیقی از ابزار فنی آن یعنی  
ایکس‌بی‌آرال، بتوانند آن را بررسی و با آن کار کنند. دانشنامه  
مصور استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در دو  
قالب پی‌دی‌اف (PDF) و اکسل (Excel) و اچ‌تی‌ام‌ال  
(HTML) قبل از سال ۲۰۲۰ در دسترس است. هر دو نسخه  
شامل پیوندهایی است که به استفاده‌کنندگان امکان می‌دهد تا  
با کلیک‌کردن روی یک عنصر از دانشنامه به‌طور مستقیم به



مبتنی بر اصول مشابهی است، ارائه می‌شود. چنین شبکه‌ای از گزارشها باید با یکدیگر سازگار و در حالت آرمانی به‌طور مستقیم به شبکه گزارشهای بخشهای دیگر، متصل باشد. شورای گزارشگری مالی برای پیاده‌سازی چنین پیشنهادی، یک رویکرد با «الویت دیجیتال» را پیشنهاد می‌کند؛ یعنی، یکس‌بی‌آرال نقش اساسی را در ارائه و افشای دامنه وسیعی از اطلاعات برعهده خواهد داشت.

در واقع، هدف شورای گزارشگری مالی افزایش شفافیت و فهم‌پذیری به‌عنوان پاسخی به اعتراض استفاده‌کنندگان مبنی بر حجم و ابهام بیش از اندازه گزارشهای سالانه بوده است. شورای گزارشگری مالی تاکید کرده است که ایجاد و پیاده‌سازی این الگوی جدید، مستلزم به‌کارگیری یک چارچوب داده‌های ساختارمند مانند یکس‌بی‌آرال است و باید تا اندازه‌ای بر داده‌های موجود در شبکه گزارشگری، برجسب زده شود تا تحلیل، ارتباط و استفاده دوباره از آنها امکان‌پذیر باشد.

آنچه مسلم است، حسابداران و حساب‌رسان باید خود را برای رویارویی با تحولات گزارشگری در آینده آماده کنند تا بتوانند با استفاده از پیشرفت فناوری یکس‌بی‌آرال و ابزار مشابه، خود را با تغییرات آینده تطبیق دهند. در این راستا، از بزرگترین چالشهای پیش‌روی حسابداران به‌ویژه در کشورهایی چون ایران که هنوز یکس‌بی‌آرال در آنها نوپا به‌شمار می‌آید، ابتدا بحث آموزش و آشنایی با ویژگیهای یکس‌بی‌آرال و سپس کسب مهارت در زمینه استفاده از دانشنامه‌های مربوط و تهیه و ارائه اطلاعات شرکتها در قالب یکس‌بی‌آرال است. البته، پرواضح است که ابتدا باید دولت، مقررات‌گذاران و متولیان تدوین استاندارد، برنامه‌هایی را در قالب گزارشگری داوطلبانه در قالب یکس‌بی‌آرال اعلام و تمامی ذی‌نفعان شامل اهالی حرفه را به مشارکت در آن تشویق کند. چالش بزرگ دیگر، مربوط به حساب‌رسان است که باید خود را با سرعت تغییر و نحوه تهیه و ارائه اطلاعات در قالب جدید، تطبیق دهند. بدین‌منظور، حساب‌رسان باید به‌دنبال استفاده از حسابرسی برخط و حسابرسی مستمر و به‌کارگیری یکس‌بی‌آرال در کار حسابرسی باشند.

## سپاس

به‌طور ویژه گفته می‌شود که یکس‌بی‌آرال موجب بهبود

## دکتر باغومیان

استفاده از یکس‌بی‌آرال مزایای زیادی را برای تمامی مراحل گزارشگری و تحلیلگری مالی به‌همراه دارد. چنین مزایایی شامل خودکارسازی فرایند، صرفه‌جویی در زمان و هزینه، افزایش سرعت، اتکاپذیری، یکنواختی و دقت تهیه و ارائه داده‌ها و نیز کیفیت بالاتر اطلاعات حاصل و تحلیل آنها و در نهایت، تصمیم‌گیری بهتر استفاده‌کنندگان مربوط است.

تمامی انواع سازمانها می‌توانند به‌منظور بهبود کارایی تهیه و ارائه اطلاعات مالی و غیرمالی از یکس‌بی‌آرال استفاده کنند. از سوی دیگر، چون یکس‌بی‌آرال توسعه‌پذیر و انعطاف‌پذیر است، می‌توان کاربرد آن را با الزامهای گوناگون گزارشگری تطبیق داد. این موضوع به واحدهای مالی شرکتها کمک می‌کند تا با تلاش کمتر و صرف منابع معقول‌تری، بتوانند گزارشهای داخلی حسابداری مدیریت، صورتهای مالی، اظهارنامه‌های مالیاتی و گزارشهای لازم به اعتباردهندگان را تهیه کنند و ارائه دهند. بدین ترتیب، تمامی مشارکت‌کنندگان در زنجیره تامین اطلاعات مالی، فارغ از این‌که تهیه‌کننده، ارائه‌کننده یا استفاده‌کننده از گزارشهای مربوط باشند، منتفع خواهند شد.

## سپاس

با توسعه یکس‌بی‌آرال، گزارشگری مالی در آینده چگونه خواهد بود؟ حسابداران و حساب‌رسان چگونه باید خود را با تغییرات احتمالی گزارشگری مالی و پیشرفتهای گزارشگری آن آماده کنند؟

## دکتر باغومیان

پیشرفت فناوری در سالهای اخیر، موجب شده است تا گزارشگری روی کاغذ به کاری زائد تبدیل شود. از سوی دیگر، استفاده از داده‌های ساختارمند (برای مثال، در قالب یکس‌بی‌آرال) موجب افزایش انعطاف‌پذیری، شخصی‌سازی و سرعت گزارشگری شده است. بدین ترتیب، استفاده‌کنندگان گوناگون این امکان را خواهند داشت تا به همان اطلاعاتی که به‌واقع نیاز دارند، به‌فوریت دست یابند.

شورای گزارشگری مالی انگلستان (FRC)، به‌تازگی الگویی را برای گزارشگری پیشنهاد کرده است که بر اساس آن، بخشهای مختلف گزارش سالانه شرکتها تفکیک و در قالب شبکه‌ای از گزارشهای گوناگون از بخشهای مختلف که

شفافیت گزارشگری مالی می‌شود. چگونه ایکس‌بی‌آرال به این موضوع مربوط می‌شود؟

## سازمان

در ایران چه مرجعی باید استفاده از ایکس‌بی‌آرال را سازمان و گسترش دهد و بر آن نظارت کند؟ متولی ایکس‌بی‌آرال چه وظایف و مسئولیتهای خواهد داشت؟

### دکتر باغومیان

به‌منظور استقرار و پیاده‌سازی طرح استفاده از ایکس‌بی‌آرال در کشور، به‌نظر می‌رسد تشکیل یک کنسرسیوم ملی ایکس‌بی‌آرال که عضوی از کنسرسیوم جهانی ایکس‌بی‌آرال خواهد بود، می‌تواند یک راه‌حل باشد. همچنین، پیشنهاد می‌شود کنسرسیوم یادشده از نهادهای ناظر یا قانونگذار گوناگونی تشکیل شود که نیاز به دریافت گزارشهای دوره‌ای از شرکتها و سازمانها را دارند (برای مثال، سازمان بورس و اوراق بهادار، بانک مرکزی، سازمان امور مالیاتی، بیمه مرکزی و... .) انتظار می‌رود این کنسرسیوم در گام نخست به تهیه مقرراتی هم‌تراز با قانون قالب واحد الکترونیک اروپا (ESEF) بپردازد تا کلیه ناشران موظف باشند گزارشگری الکترونیکی خود را در چارچوب موارد مقرر شده در قانون انجام دهند.

گام مهم بعدی، تهیه دانشنامه‌های متناسب با کاربرد ایکس‌بی‌آرال در هر یک از حوزه‌هایی است که انتظار می‌رود گزارشهای دوره‌ای پیش‌گفته در زمینه آنها تهیه و ارائه شوند. در این مرحله، مشارکت و همکاری تنگاتنگ سازمان حسابرسی که متولی تدوین استانداردهای حسابداری و حسابرسی در کشور است و نیز سایر نهادهای مشابه، ضروری است.

ناگفته نماند که استقرار و پیاده‌سازی ایکس‌بی‌آرال یک طرح ملی است که نیازمند عزم ملی تمامی ذی‌نفعان و نیز آماده‌سازی زیرساختهای سخت‌افزاری و نرم‌افزاری لازم در سطح کشور است که پرداختن به آن، مجال دیگری را می‌طلبد.

## سازمان

از شما سپاسگزاریم. امیدواریم در گفتگوی آینده شاهد پیشرفتهایی در گزارشگری مالی الکترونیک در ایران

باشیم.

## به‌منظور استقرار و پیاده‌سازی

### طرح استفاده از

### ایکس‌بی‌آرال در کشور

### تشکیل یک کنسرسیوم ملی

### می‌تواند یک راه‌حل باشد

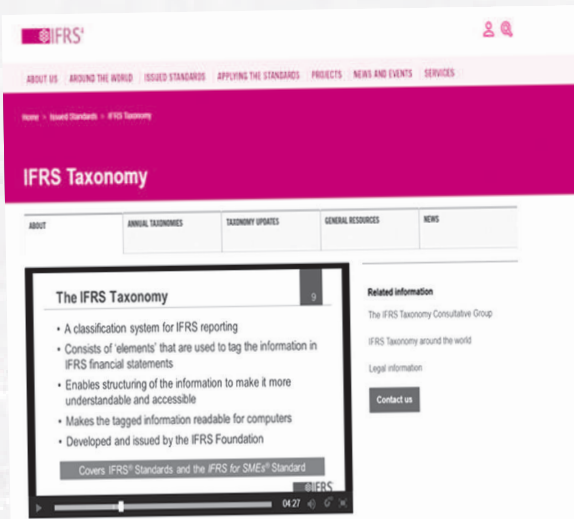
### دکتر باغومیان

اطلاعات زمانی شفاف تلقی می‌شود که حتی در شرایط ابهام نیز به‌صراحت انعکاس‌دهنده ماهیت اقتصادی معاملات و به‌آسانی برای استفاده‌کنندگان قابل فهم باشند. این در حالی است که استفاده از ایکس‌بی‌آرال به شیوه‌های زیر، موجب ارتقای سطح شفافیت گزارشگری می‌شود:

- افشای کامل و منصفانه فعالیت‌های مربوط به کسب‌وکار و مدیریت عملیات،
- بررسی آسان جزئیات کامل اطلاعاتی که توسط سازمانها ارائه می‌شود؛ بدون افزایش سطح پیچیدگی اطلاعات و نحوه دسترسی استفاده‌کنندگان به اطلاعات مذکور،
- اطمینان‌دهی نسبت به قابل فهم بودن و مستندسازی اطلاعات گزارش شده،
- ارائه امکان جستجوی مستقیم اطلاعات مربوط؛ فارغ از مکان وجود اطلاعات و همچنین، مقایسه آسان اطلاعات ارائه‌شده از سوی سازمانهای مختلف،
- استفاده آسان از داده‌های برجسب‌دار به‌دلیل انعطاف‌پذیری، پویایی، به‌موقع بودن، دقت، تعامل‌پذیری و سایر ویژگیهای آنها.

دانشنامه  
استانداردهای  
بین‌المللی  
گزارشگری مالی

در  
پاکرد  
سازد




دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS Taxonomy) ارتباط بین تهیه‌کنندگان صورتهای مالی مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و استفاده‌کنندگان از آن را بهبود می‌بخشد. تهیه‌کنندگان می‌توانند عناصر دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را برای برچسب زدن به موارد افشای الزام‌شده استفاده کنند، و دسترسی به آنها را برای استفاده‌کنندگان از گزارشهای الکترونیک بسیار آسانتر سازند.

دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، الزامات ارائه و افشای استانداردهای بین‌المللی

گزارشگری مالی را منعکس می‌سازد و شامل عناصری از مطالب همراه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است؛ از جمله رهنمود استقرار، و مثالهای تشریحی. به‌علاوه، دانشنامه دربرگیرنده عناصری برای موارد افشایی است که به‌طور مشخص به‌وسیله استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی الزامی نشده‌اند ولی به‌طور عمومی در رویه‌های جاری گزارش می‌شوند.

آخرین تغییرات دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی زمانی منتشر می‌شود که هیئت استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IASB) استانداردهای جدید یا اصلاح‌شده‌ای منتشر می‌کند که بر محتوای دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تأثیر می‌گذارد. آخرین تغییرات همچنین ممکن است بعد از تحلیل موارد افشایی که به‌طور عمومی در رویه‌های جاری گزارش می‌شود، یا برای انعکاس اصلاح محتوای کلی یا فناوری دانشنامه منتشر شود. آخرین تغییرات دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تابع مشورتخواهی همگانی است.

دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی سالانه، مجموعه‌ای از آخرین تغییرات دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی منتشر شده در طول سال است. بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS Foundation) همچنین، راهنماهای آموزشی و مطالب کمکی برای کمک به درک و استفاده از دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی منتشر می‌سازد.

گروه مشورتی دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS TCG) آخرین تغییرات دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را پیش از مشورتخواهی عمومی بررسی می‌کند و درباره مباحث مرتبط با دانشنامه نظر مشورتی ارائه می‌دهد. 

منبع:





## فناوری ایکس‌بی آرال؛ سهل الوصول

**گفتگو با: حسن حاجیان**

**حسابدار رسمی، عضو کمیته تدوین استانداردهای حسابداری،**

**عضو کمیته استانداردها و آموزش سازمان بورس**

### سپاس

از شما سپاسگزاریم که مثل همیشه به درخواست مجله برای طرح دیدگاه و تبادل نظر، به‌ویژه در زمینه‌های مرتبط با فناوری اطلاعاتی، پاسخ مثبت می‌دهید. با نکاتی درباره معرفی ایکس‌بی آرال گفتگو را آغاز کنیم.

### حاجیان

ابتدا اجازه می‌خواهم از مجله حسابرس بابت برگزاری این مصاحبه و توجه مستمر به بحث فناوری در عرصه گزارشگری مالی تشکر کنم، چرا که شخصاً معتقدم پرداختن به این موضوعات موجب سرزندگی، شادابی و پرهیز از رخوت در حرفه حسابداری و حسابرسی در کشور می‌شود. نزدیک به ربع قرن پیش، یکی از حسابداران رسمی آمریکا که آشنایی مناسبی به زبان ایکس‌ام‌ال (XML) (از جمله زبانهای معروف نشانه‌گذاری و انتقال داده) داشت،

سند دیجیتال، سند مصدق (Instance Document) گفته می‌شود که با استفاده از ابزار مربوط قابل رویت است. از این طریق، تمامی عناصر داده، با قابلیت پردازش، در اختیار گیرنده گزارش قرار می‌گیرد. انعطاف‌پذیری، توسعه‌پذیری، سرعت پردازش، دقت در کار، استانداردسازی قواعد پردازش و ارائه، انتقال سریع داده و تقویت کنترل و نظارت، از اهم ویژگیهای فرایند گزارشگری بر پایه ایکس‌بی‌آرال است.

## سازمان

مراجع مختلف نظارتی که با موضوع دریافت و رسیدگی به گزارشهای مالی شرکتها سروکار دارند چگونه می‌توانند از این فناوری بهره‌جویی کنند؟ از این کار چه چیزی عایدشان می‌شود و چگونه باید آن را انجام دهند؟

## حاجیان

اعتبار، صحت و اثربخشی گزارشها، خصوصا گزارشهای حاوی اطلاعات مالی، بستگی شدیدی به میزان رعایت ضوابط و استانداردهای گزارشگری، روزآمدی و به‌هنگام بودن انتشار آنها و برخورداری از قابلیت پردازشهای متعدد و متنوع بعدی دارد. گزارشهای فاقد این ویژگیها، علیرغم صرف وقت و هزینه‌های قابل ملاحظه برای گردآوری و دسته‌بندی داده‌های پایه‌ای برای تهیه آنها، به‌سرعت از مدار استفاده خارج می‌شود و به‌طور عمده یکبار مصرف هستند و لذا نقش چندانی در تامین بازخورد از نتایج اجرای ضوابط و استانداردها ایفا نمی‌کنند و از همین‌رو در تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری کاربرد اندکی دارند.

داده‌ها موجودیتهای زنده‌ای هستند که اگر به‌حال خود رها شوند طول عمر چندانی نخواهند داشت. بلوغ و اثربخشی آنها در نتیجه قرار گرفتن در جریان پردازش و تحلیل، محقق می‌شود. لذا به‌نظر می‌رسد اشخاص موضوع سوال شما برای ایفای مناسب مسئولیتهای خود باید از ظرفیتهای فناوری اطلاعات و ارتباطات برای گزارشگیری و گزارشگری و دسترسی به داده‌های بالغ و با عمر طولانی حداکثر استفاده را ببرند.

فناوری ایکس‌بی‌آرال از جمله فناوریهای سهل‌الوصول در این زمینه است که خوشبختانه به‌کارگیری آن نیازمند دانش فنی گسترده‌ای در علوم کامپیوتری نیست. همانطور که اشاره کردم ایده اولیه آن توسط یک حسابدار رسمی خلق شد و نه

به فکر استفاده از این فناوری در گزارشگری الکترونیکی یا به‌عبارت بهتر، گزارشگری دیجیتال داده‌های حوزه کسب‌وکار و صد البته داده‌های مالی افتاد. او در اولین قدم، نمونه‌های اولیه‌ای از صورتهای مالی و برنامه‌های حسابرسی را با استفاده از ایکس‌ام‌ال تهیه و تحت عنوان صورتهای مالی مبتنی بر ایکس‌ام‌ال به انجمن حسابداران رسمی امریکا ارائه کرد که به‌دلیل ظرفیتهای زیاد توسعه‌پذیری، مورد استقبال قرار گرفت و نهایتا منجر به تشکیل سازمان ایکس‌بی‌آرال (XBRL) توسط آن انجمن شد.

ایکس‌بی‌آرال (زبان توسعه‌پذیر گزارشگری فعالیت تجاری) به‌طور خلاصه برای پاسخ به نیازهای دسترسی سریع به اطلاعات مالی شرکتها، خصوصا شرکت‌های سهامی عام پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار، یکسان‌سازی الگوی ارائه آن اطلاعات و از همه مهمتر، ایجاد قابلیت خواندن و درک همه جزئیات و ویژگیهای داده‌های منعکس در گزارشهای مالی برای کامپیوتر، خلق شد. به‌طور خلاصه، اولین گام برای گزارشگری بر پایه این فناوری، دریافت پرونده کامپیوتری **دانشنامه (Taxonomy)** از مرجعی است که قصد تهیه گزارش برای آن را داریم. در چنین پرونده‌ای که باید توسط مرجع مذکور تهیه شود، عناوین کلیه اقلام لازم برای درج در گزارش، همراه با شرح توصیفی و ارتباطات درونی آن اقلام و چگونگی پردازشهای کامپیوتر نسبت به آنها (شامل قواعد محاسباتی و کنترلی، شکل ارائه و قالب نمایش و...)، ذکر گردیده است.

به‌عنوان مثال اگر سازمان امور مالیاتی تصمیم بگیرد اظهارنامه‌های مالیاتی را بر پایه ایکس‌بی‌آرال از مودیان دریافت کند، باید دانشنامه لازم برای تهیه اظهارنامه را تدوین و در اختیار مودیان قرار دهد تا آنها با استفاده از ابزار کامپیوتری کار با اسناد ایکس‌بی‌آرال، اطلاعات منعکس در سیستمهای حسابداری خود را به برجسبهای دانشنامه برای آن اقلام، ربط دهند یا به اصطلاح **بازنگاری (Map)** کنند و همراه با سایر اطلاعات توضیحی لازم در اختیار کامپیوتر قرار دهند.

حاصل نهایی این کار بعد از پردازش توسط کامپیوتر، یک سند دیجیتال حاوی گزارش مورد نظر است که برای متقاضی (در این مثال، سازمان امور مالیاتی) ارسال می‌شود. به این

داده‌ها نداشت.

داده دیجیتال داده‌ای است که مفهوم آن از همه‌نظر برای کامپیوتر قابل درک باشد. در ایکس‌بی‌آرال به دلیل ارث‌بری آن از ایکس‌ام‌ال، داده به صورت کاملا مفهوم برای کامپیوتر توصیف می‌شود و از این طریق نوع آن، ارتباطات آن با دیگر داده‌ها و قواعد تجاری حاکم بر آن و نقش آن در محاسبات، برای کامپیوتر قابل درک می‌گردد. با در اختیار داشتن داده با این ویژگی، امکان انباشت، دسته‌بندی و تحلیل حجم زیادی از داده‌های مربوط، در بستر فناوریهای اطلاعات و ارتباطات به تفکیک صنایع و نیازمندیهای گوناگون فراهم می‌گردد.

در پرتو بهبودها و ارتقاها انجام شده در ایکس‌بی‌آرال و نیز به یمن پیشرفتهای فناوریهای اطلاعات و ارتباطات در زمینه داده‌های بزرگ، چه در بحث فضای ذخیره‌سازی داده و چه در بحث مدیریت و تحلیل داده، دامنه پذیرش ایکس‌بی‌آرال از سوی واحدهای گزارشگر، ناظران، تحلیلگران و تنظیم‌گران بازار به سرعت گسترش یافته است. به یمن ایکس‌بی‌آرال، بدون این‌که به دقت و صحت گزارشها لطمه‌ای وارد شود، هزینه‌های تهیه و نگهداری گزارشها به طور قابل ملاحظه‌ای کاهش می‌یابد؛ تبادل اطلاعات هرگونه گزارشهای مالی و مدیریتی تسهیل و تسریع می‌شود و بروز اشتباهات معمول ناشی از ورود مکرر اطلاعات به کامپیوترها تقریباً منتفی می‌گردد؛ مشکلات تهیه گزارشها به زبانهای گوناگون و در چارچوبهای گزارشگری مختلف مرتفع می‌شود؛ دامنه استفاده از داده‌های گزارش شده محدودیتی نخواهد داشت و می‌توان آنها را برای نیازها و مقاصد مختلف به کار گرفت.

## سازش

نکاتی که اشاره کردید گویای برخی چالشها در به کارگیری ایکس‌بی‌آرال است؟ تاخیر در به کارگیری آن در ایران هم حکایت از همین موضوع دارد. در این باره بیشتر توضیح دهید.

## حاجیان

ویژگیهای ایکس‌بی‌آرال به شرحی که اشاره شد به گونه‌ای است که به نظر نمی‌رسد چالشی جدی برای استفاده از آن در کشور وجود داشته باشد. نکته مهم زحمتی است که مراجع مختلف واضح مقررات گزارشگری باید برای تدوین

## داده‌ها

### موجودیتهای زنده‌ای

### هستند که

### اگر به حال خود رها شوند

### طول عمر چندانی

### نخواهند داشت

توسط یک متخصص حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات، پس به کارگیری آن اصلا سخت نیست و فقط مستلزم خواستن است.

فرایند بهره‌جویی از این فناوری بسیار ساده و روشن است. تدارک ابزار مربوط، آموزش و استفاده! طبق اطلاعات موجود در اینترنت، در حال حاضر ایکس‌بی‌آرال در بیش از ۶۰ کشور، از طریق بیش از ۲۰۰ نوع بسته نرم‌افزاری و توسط میلیونها شرکت، در فرایند گزارشگری مورد استفاده قرار دارد. کتابهای آموزشی متنوع و مقاله‌های بسیاری در مورد آن منتشر شده که بیانگر مهیا بودن همه چیز برای به کارگیری آن است. حتی خبر دارم که حرکت‌های خوبی اگر چه معدود برای تولید ابزار مربوط به آن توسط متخصصان داخلی در جریان است که برخی مراحل تست در محیط را سپری می‌کند. قطعاً اگر عزمی باشد، سریعا می‌توان از مزایای ایکس‌بی‌آرال بهره‌مند شد.

## سازش

فناوری ایکس‌بی‌آرال چه پیامدهایی برای توسعه فرایند گزارشگری مالی دارد؟

## حاجیان

اگر چه تهیه گزارشهای مالی در قالب پرونده‌های کامپیوتری پی‌دی‌اف (PDF) تحولی در دیجیتالی کردن انتشار اطلاعات بود ولی به دلیل نبود قابلیت دسترسی به اقلام مندرج در محتویات فایل‌های پی‌دی‌اف تاثیر در خوری در دیجیتالی کردن

## سپاس

در کشورهایی که صورتهای مالی شرکتها با دادههای برچسب زده شده و فناوری ایکس بی آر ال تهیه می شود، حسابرسان با چه مسائلی سروکار دارند؟

## حاجیان

وقتی صحبت از صورتهای مالی حسابرسی شده می شود، اشاره به صورتهای مالی است که بر روی کاغذ تهیه و همراه با گزارش حسابرسی، منتشر می شود. مسئولین واحد گزارشگر با امضای صورتهای مالی، مسئولیت خود نسبت به آن صورتهای را مستند می سازند و حسابرس نیز با اشاره به آن صورتهای در بند مقدمه گزارش خود و نیز با مهور کردن کلیه صفحات صورتهای مالی، بر حسابرسی شدن آن صورتهای صحه می گذارد و لذا هرگونه اطلاعات فاقد این ویژگیها در زمره صورتهای مالی حسابرسی شده نیست و اینگونه اطلاعات در استانداردهای حسابرسی به عنوان «سایر اطلاعات» شناخته شده است. پس انتشار مضاعف آن صورتهای مالی بر پایه فناوری ایکس بی آر ال مسئولیتی برای حسابرس ایجاد نمی کند، ولی این موضوع مانع از آن نیست که ارائه خدمت اطمینان بخشی نسبت به صورتهای مالی تهیه شده بر پایه این فناوری، به عنوان یک خدمت مستقل از حسابرسی، مورد پذیرش حسابرس قرار نگیرد. آن چه در این جا مهم است توجه به نوع و دامنه بررسیهایی است که باید توسط حسابرس انجام شود.

**دانشنامه (TAXONOMY)** مورد نظر خود متحمل شوند. هزینه تدارک بستههای نرم افزاری کار با اسناد ایکس بی آر ال هم چندان زیاد نیست که بخواهیم به عنوان چالش از آنها نام ببریم. بحث آموزش کاربران هم که به دلیل سادگی ماجرا اصلا چالش برانگیز نیست. از جنبه گزارشگری مالی، خوشبختانه رویه درپیش گرفته شده توسط سازمان حسابرسی برای همگرایی با استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی، این فرصت را فراهم می کند که با مبنا قراردادن دانشنامه تدوین شده توسط بنیاد استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی (IFRS)، در کمترین زمان ممکن به دانشنامه گزارشگری بر حسب استانداردهای حسابداری ایران دست پیدا کرد.

## سپاس

در محیطی که فناوری ایکس بی آر ال برای تهیه الکترونیکی گزارشهای مالی به کار می رود، چه خدماتی به وسیله حسابداران رسمی عرضه می شود؟

## حاجیان

به طور خلاصه، ایکس بی آر ال در برگیرنده دو چیز است. اول تعریف ساختار و سلسله مراتب دادهها و دوم تعبیر و عرضه دادههایی که محتویات گزارش را تشکیل می دهند. در این ارتباط حسابداران رسمی (البته آنهایی که تسلط لازم و کافی در مورد اسناد و اجزای ایکس بی آر ال دارند) می توانند خدماتی چون تنظیم اطلاعات مالی بر پایه فناوری ایکس بی آر ال؛ مشاوره و راهنمایی برای انتخاب و استفاده از دانشنامه مناسب برای گزارشگری؛ مشاوره و راهنمایی برای پیاده سازی فرایند گزارشگری بر پایه فناوری ایکس بی آر ال؛ ارزیابی اجرای صحیح فرایند گزارشگری بر پایه فناوری ایکس بی آر ال؛ مشاوره در زمینه طبقه بندی بهینه اطلاعات به منظور تسهیل فرایند **بازنگاری (Mapping)** ارقام طبقه بندی شده به برچسبهای موجود در دانشنامه مورد استفاده؛ راهنمایی در مورد نحوه ربطدهی دادهها به برچسبهای دانشنامه مورد استفاده؛ ارائه خدمت در زمینه ارزیابی صحت و اعتبار ارقام مورد استفاده در فرایند گزارشگری؛ آماده سازی دادهها برای گزارشگری بر پایه فناوری ایکس بی آر ال؛ ارزیابی صحت و اعتبار اسناد ایکس بی آر ال؛ و دیگر خدمات از این دست را به واحدهای گزارشگر ارائه کنند.

## اولین گام

## تدوین دورههای آموزشی

## توسط مراجع حرفه ای و

## سازمان بورس

## در زمینه ایکس بی آر ال

## است



## حسابداران و حسابرسان باید

### نسبت به ساختار

### کلی و معماری

### زبان و منطق حاکم بر

### فرایند اجرایی ایکس بی آرال

### اطلاعات کافی کسب کنند

• مغایرت در مقادیر اقلام یا در ماهیت آنها در سند مصداق و صورتهای مالی حسابرسی شده است.

البته بدیهی است که این فهرست متناسب با کنترل‌های داخلی واحد گزارشگر برای گزارشگری می‌تواند مختصرتر یا مفصل‌تر باشد. انجمن حسابداران رسمی امریکا، هیئت نظارت بر شرکتهای سهامی عام (PCAOB) و کارگروه اطمینان بخشی کنسرسیوم بین‌المللی ایکس بی آرال، از جمله مراجعی هستند که نقطه نظرات قابل استفاده‌ای برای حسابرسان در زمینه نکات مستلزم توجه هنگام ارائه خدمات اطمینان بخشی نسبت به اسناد مصداق ابراز کرده و می‌کنند که خوشبختانه به سهولت در بستر اینترنت قابل دسترسی است.

## سپار

آیا رسیدگی به گزارشهای تهیه شده با استفاده از فناوری ایکس بی آرال و اظهارنظر درباره آن کاری تخصصی است و نیازمند یادگیری و آموزش؟

### حاجیان

آموزشهای لازم برای حسابرسان در مورد ایکس بی آرال تفاوت چندانی با آموزشهای لازم برای تهیه‌کنندگان گزارشها برپایه این فناوری ندارد. همه باید نسبت به ساختار کلی و معماری این زبان و منطق حاکم بر فرایند اجرایی آن اطلاعات کافی کسب کنند. البته حسابرسان هنگام ارائه خدمات در زمینه ایکس بی آرال باید رعایت الزامات استانداردهای کنترل

## سپار

حسابرسی گزارشهای مالی تهیه شده با به کارگیری فناوری ایکس بی آرال با حسابرسی متداول متفاوت خواهد بود؟ آیا اسناد و مدارک فرایند تهیه سند ایکس بی آرال و فرایند زدن برچسب به اطلاعات مالی نیز باید حسابرسی شود؟

### حاجیان

همان‌طور که اشاره شد، حاصل فرایند گزارشگری بر پایه ایکس بی آرال در قالب سندی به نام سند مصداق (Instance Document) در اختیار ذینفعان گزارش قرار می‌گیرد. این سند، مصداق اجرای قواعد دانشنامه‌ای است که مبنای تهیه گزارش قرار گرفته است. اطمینان بخشی نسبت به اسناد ایکس بی آرال، در دامنه استانداردهای حسابرسی صورتهای مالی نیست ولی می‌توان از رهنمودهای حسابرسی مطرح شده در این زمینه استفاده کرد. بر پایه ساختار فناوری ایکس بی آرال دو گروه کلی اشتباه، به عنوان عامل ریسک، در ارتباط با اسناد ایکس بی آرال می‌تواند موضوعیت پیدا کند. این اشتباه‌ها ممکن است یا در سطح سند دانشنامه یا الحاقیه‌های آن (هنگام برچسب زنی، توصیف و طبقه بندی اقلام و تعیین قواعد پردازش)، یا هنگام مرتبط کردن داده‌های واحد گزارشگر به برچسبهای تعریف شده در دانشنامه، اتفاق بیافتد که لازم است متناسب با دامنه اطمینان بخشی توافق شده بین حسابرس و واحد گزارشگر مورد توجه حسابرس قرار گیرد. از جمله اهم این اشتباهات:

- انتخاب دانشنامه نامتناسب با زمینه فعالیت واحد گزارشگر؛
- تخطی از قواعد ایکس بی آرال هنگام تهیه الحاقیه برای دانشنامه؛
- تعریف غیرضروری عناصر جدید در الحاقیه دانشنامه و یا اشتباه منطقی در معرفی آنها؛
- استفاده از پیوندهای اشتباه یا نامناسب در توصیف عناصر الحاقیه دانشنامه (مشمول بر انتخاب برچسب همراه‌کننده برای عناصر)؛
- رعایت نکردن رسم الخط ایکس بی آرال برای نشانه‌گذاری؛
- اشتباه در رعایت الگوی توصیف موجودیتهای داده‌ای؛
- اشتباه در مرتبط کردن داده‌های واحد گزارشگر به عناصر تعریف شده در دانشنامه؛
- مغایرت سند مصداق با صورتهای مالی حسابرسی شده به دلیل از قلم افتادگی برخی اقلام در سند مصداق؛
- وجود اقلام افزون بر اقلام صورتهای مالی در سند مصداق؛

است. در سمینارهایی که در مورد ایکس بی آرال در سطح بین‌المللی برگزار می‌شود، مکرراً از نسخه‌های ارتقایافته این زبان رونمایی می‌شود که نشان از پویایی و زنده بودن آن دارد. دیر یا زود استفاده از ایکس بی آرال در کشور ما الزامی خواهد شد. سازمان بورس در سال ۱۳۹۲ فعالیتهای بسیار خوبی در این زمینه آغاز کرد که در صورت تداوم به نتایج ارزشمندی می‌رسید. قطعاً بعد از رفع تحریمها و مستولی شدن آرامش بر عرصه‌های سیاسی و اقتصادی کشور، شروع دوباره آن فعالیتهای دور از انتظار نیست و لذا حسابداران و حسابرسان باید خود را برای پاسخ به نیازهای آن روزها از اکنون آماده کنند. اولین گام می‌تواند تدوین دوره‌های آموزشی تئوریک و کارگاهی توسط مراجع حرفه‌ای و سازمان بورس در زمینه ایکس بی آرال باشد.

### سپاس

به سازمان بورس و کوششهای آن برای به‌کارگیری ایکس بی آرال اشاره کردید. در ایران چه مرجعی باید ناظر بر مقررات استفاده از فناوری ایکس بی آرال باشد؟ انتظار شما از مرجع متولی چیست؟

### حاجیان

آنچه مسلم است استفاده از فناوری ایکس بی آرال در گزارشگری نباید محدود به تهیه صورتهای مالی شود. لذا به نظر می‌رسد تشکیل مرجعی تخصصی با مشارکت سازمانهایی چون سازمان حسابرسی، سازمان بورس، جامعه حسابداران رسمی، سازمان امور مالیاتی و هر سازمان دیگری که ذینفع اطلاعات حاصل از گزارشگری واحدهای گزارشگر هستند، می‌تواند برای ساماندهی این فرایند مفید واقع شود. استفاده از تجربیات کشورهای دیگر مثل هند می‌تواند ما را در این زمینه کمک کند. پیشگیری از اقدام سلیقه‌ای و مغایر با ضوابط سازمان بین‌المللی ایکس بی آرال، احراز صلاحیت افرادی که در آموزش ایکس بی آرال و فرایند تهیه گزارشها بر پایه ایکس بی آرال و اطمینان بخشی به آن ایفای نقش می‌کنند و ارزیابی بسته‌های نرم‌افزاری که برای به‌کارگیری ایکس بی آرال در کشور تولید و عرضه می‌شوند، حداقل انتظارات از چنین مرجعی است.

### سپاس

از شما برای پاسخهای شفاف و کاربردی به پرسشهای

مطرح شده سپاسگزاریم.

کیفیت و استانداردهای خدمات مرتبط را در نظر داشته باشند.

### سپاس

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان بخشی (IAASB)

در عرصه فناوری ایکس بی آرال چه موضوعهایی را دنبال می‌کند؟

### حاجیان

تا آنجا که خبر دارم، به دنبال پروژه‌ای که هیئت یادشده در سال ۲۰۰۹ در ارتباط با ایکس بی آرال تعریف کرد، کارگروه ویژه‌ای برای ارتباط با بخشهای تدوینگر استانداردها، سازمان بین‌المللی ایکس بی آرال و فدراسیون بین‌المللی حسابداران تشکیل داده شد تا در صورت نیاز بیانیه‌های مشورتی لازم را برای حسابرسان صادر کنند. از نتایج کار آن کارگروه اطلاع خاصی ندارم ولی می‌دانم که هیئت اعلام داشته که استانداردهای حسابرسی فعلی، حسابرسان را ملزم به اجرای رسیدگیهایی نسبت به داده‌های دارای برچسب ایکس بی آرال در جریان حسابرسی صورتهای مالی نمی‌کند و گزارش حسابرسان نسبت به صورتهای مالی، دربرگیرنده اطلاعات گزارشهای تهیه‌شده بر پایه ایکس بی آرال نیست و لذا هیچ اطمینانی نسبت به صحت، ثبات رویه و کامل بودن آن اطلاعات بیان نمی‌کند. این که در حال حاضر هیئت در عرصه فناوری ایکس بی آرال چه اقدامی در دست دارد را نمی‌دانم. البته با توجه به وجود سازمان بین‌المللی ایکس بی آرال که سازمانی تخصصی و قدرتمند است بعید است که هیئت برنامه خاصی در این عرصه داشته باشد.

### سپاس

صحبت از هنجارهای جدید (New Normal) زیاد مطرح می‌شود. آیا ایکس بی آرال و گزارشگری دیجیتال موجب تحول گزارشگری مالی و حسابرسی خواهد شد؟ آینده چگونه خواهد بود و حسابداران و حسابرسان چگونه باید خود را برای آن آماده کنند؟

### حاجیان

قطعاً حرفه حسابداری و حسابرسی همانند حرف دیگر از هنجارهای جدید متاثر و متحول می‌شود. ایکس بی آرال در سطح گسترده‌ای از شرکتها در اقصی نقاط جهان مورد استقبال و استفاده قرار گرفته و همین موضوع باعث پیشرفتهای قابل ملاحظه‌ای در این زبان به دلیل توسعه پذیری آن شده

ایکس بی آر ال؛

یکپارچه سازی

گزارشهای

مالی



## میثم قاسمی

رئیس اداره نظارت بر حساب‌رسان معتمد و  
گزارشگری مالی سازمان بورس و اوراق بهادار

### سازش

به شما خوش آمد می‌گوئیم و از همکاری پیوسته شما با رسانه‌های حسابداری و مشارکت در اطلاع‌رسانی بسیار سپاسگزاریم. تلاشهای گسترده شما برای توسعه و بهبود اطلاع‌رسانی و به ویژه در ارتباط با فناوری ایکس بی آر ال چشمگیر بوده است. به این پرسش مقدماتی پاسخ دهید که ایکس بی آر ال چیست و چرا مطرح است و چه ویژگیهایی دارد.

### قاسمی

داده‌های اینترنتی و جریانهای اطلاعاتی فاقد معانی یکسان جهانی هستند. بر این اساس، این اطلاعات به راحتی قابل فهم، تجزیه و تحلیل و ترجمه توسط استفاده‌کنندگان نیستند. بدین منظور و در جهت استانداردسازی داده‌ها، زبان ایکس ام ال (XML) طراحی گردیده است. از ایکس ام ال به عنوان یک انقلاب در انتقال داده‌ها

می‌کنند، افزوده می‌شود. برای مثال کشورهای چین، ژاپن و کره جنوبی از اولین کشورهایی هستند که از ایکس‌بی‌آرال در بورسهای خود برای گزارشگری مالی استفاده کرده‌اند. سازمان بورس و اوراق بهادار امریکا استفاده از ایکس‌بی‌آرال را برای تمامی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بازارهای سهام، از اوایل سال ۲۰۰۹ اجباری کرده است.

## سازمان

**سازمان بورس و دیگر مراجع نظارتی چگونه می‌توانند از این فناوری بهره‌جویی کنند؟ چه فرایندی را باید طی کنند و چه کارهایی را باید انجام دهند؟**

### قاسمی

امروزه، همه افراد اتفاق نظر دارند که ورود اطلاعات به‌روشن دستی (حتی از یک سیستم به سیستم دیگر)، پرهزینه، کند، غیردقیق و در نتیجه ناگزیر از خطاهای انسانی است. کارکردن با اطلاعات با روش دستی چه از لحاظ ورود و چه از لحاظ بررسی آنها منسوخ شده است. ضمن آن‌که سیستم نظارتی که از مزیت بستر استاندارد شده بهره می‌گیرد، بهترین یاری‌گر برای نهادهای ناظر می‌باشد. آن‌چه که در استراتژی کلان توسعه بسترهای مالی و به‌خصوص تدوین سند استراتژی توسعه بازار سرمایه با عنوان استانداردسازی نرم‌افزاری بسترهای مالی مطرح می‌شود، قدم اول در جهت هموارسازی و اجرایی‌شدن مسیر رشد و توسعه می‌باشد و این مهم مورد توجه بسیاری از کشورهای پیشرفته قرار گرفته است.

نهادهای ناظر در کشور، فرایند نظارت را از طریق گزارش‌های خاص دریافتی از شرکت‌های تحت نظارت انجام می‌دهند و متأسفانه با وجود این‌که بسیاری از گزارش‌ها با یکدیگر همپوشانی دارد اما رویکرد یکپارچه‌سازی و استانداردسازی گزارش‌ها دیده نمی‌شود. شاید یکی از دلایل آن، بی‌تفاوتی به تحمیل هزینه‌های اخذ گزارش‌ها از اشخاص تحت نظارت است.

با فرض این‌که میل به استانداردسازی و یکپارچه‌سازی در نهادهای ناظر در جهت کاهش هزینه‌های تولید انواع و اقسام گزارش‌ها وجود داشته باشد، با توجه به تخصصی‌بودن تولید واژه‌نامه، نهادهای ناظر کشور باید مسئولیت تهیه و تصویب واژه‌نامه‌های لازم جهت کدگذاری

و همچنین شناسایی اطلاعات در اینترنت یاد می‌شود. این زبان توسط بیشتر شرکت‌های تولیدکننده پشتیبانی شده و دارای کاربردهای فراوانی در حوزه‌های علوم، هنر و تجارت است. **ایکس‌بی‌آرال (XBRL)** به‌عنوان یکی از اعضای خانواده ایکس‌ام‌ال، تبدیل به ابزاری جهت مبادله استاندارد اطلاعات مالی و تجاری بین موسسه‌های تجاری در دنیای اینترنت گردیده است.

زبان گزارشگری تجاری گسترش‌پذیر یا ایکس‌بی‌آرال در واقع فرایندی است که از طریق آن هر بخش از اطلاعات مالی که واحد تجاری در صدد مبادله آن باشد، کد و برچسب‌گذاری می‌گردد. این کدگذاری با استفاده از واژه‌نامه‌های استاندارد صورت می‌گیرد. علاوه بر اطلاعات کمی، اطلاعات غیرکمی (اطلاعات توصیفی) نیز می‌توانند دارای برچسب شوند. در حال حاضر، واژه‌نامه‌های متعددی، برای نیازهای خاص، مانند صورتهای مالی اساسی، گزارش‌های حسابداری مدیریت، دفاتر کل، اظهارنامه مالیاتی، گزارش‌های خاص شرکت‌های بورسی و برنامه‌های حسابرسی وجود دارد. استانداردسازی اطلاعات باعث انتقال مفاهیم و معانی دقیق اطلاعات مبادله‌شده به استفاده‌کنندگان از آن اطلاعات می‌شود. به‌اختصار می‌توان گفت استفاده از ایکس‌بی‌آرال دارای مزیتها و منافع زیادی است؛ از جمله:

- الف) افزایش کارایی و اثربخشی فرایند گزارشگری،
- ب) امکان جستجو در داده‌ها صرفنظر از نوع قالب‌بندی و تکنولوژی به‌کار رفته برای گردآوری داده‌ها،
- ج) دسترسی سریع و مطمئن به داده‌ها، و
- د) دسترسی آنی به مدارک الکترونیکی از جمله صورتهای مالی.

قطعا استفاده از ایکس‌بی‌آرال باعث دسترسی و استفاده بهتر از داده‌ها و اطلاعات برای استفاده‌کنندگان می‌گردد.

بررسی روند تغییرات و تحولات صورت‌گرفته در زمینه استفاده از ایکس‌بی‌آرال نشان می‌دهد که این موضوع پدیده‌ای فراتر از «وسیله مبادله اطلاعات تجاری» است و از آن به‌عنوان زبان آینده گزارشگری مالی یاد می‌شود. امروزه ایکس‌بی‌آرال در بسیاری از کشورها پیاده‌سازی شده و هر ساله بر تعداد کشورهایی که از آن برای گزارشگری مالی استفاده



در جهت حفظ قابلیت مقایسه صورتهای مالی، اجازه تعدیل واژه‌نامه‌های تدوین‌شده برای صنایع را به شرکتها نمی‌دهند، به عبارت دیگر، در این کشورها، واژه‌نامه‌ها فقط در ۲ سطح ملی و صنعت تدوین می‌گردند. با توجه به رویکرد نهادهای ناظر در شیوه مطالبه گزارش از شرکتها، به نظر می‌رسد این رویکرد در کشور بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

## سازمان

آیا فناوری ایکس‌بی‌آرال بر فرایند گزارشگری مالی تاثیر دارد؟ آیا فرایند گزارشگری مالی در اثر استفاده از ایکس‌بی‌آرال نیازمند تغییر و تحول است؟

### قاسمی

ایکس‌بی‌آرال را می‌توان به‌عنوان یک سیستم کدمیله‌ای برای صورتهای مالی در نظر گرفت که به شرکتها اجازه می‌دهد تا از برچسبهای متداول ملی یا بین‌المللی (طبق واژه‌نامه) برای مشخص کردن مفاهیم گزارشگری خاص که در یک شرکت وجود دارد، استفاده کنند. با استفاده از این فناوری، امکان مبادله بلادرنگ و دقیق اطلاعاتی که بدین ترتیب کدگذاری می‌شوند بین سیستمها وجود دارد. همچنین این استفاده می‌تواند دقت، درستی، کارایی و شفافیت گزارشگری مالی را افزایش دهد. در ایکس‌بی‌آرال چارچوب و استانداردهای مربوط به گزارشگری در نرم‌افزارهای مربوط طراحی می‌شود تا اطلاعات مربوط به واحد تجاری برای گزارشگری الکترونیکی پردازش و عرضه شود و از این طریق نرم‌افزار می‌تواند با سرعت بالایی داده‌های تجاری را ارزیابی، تبدیل، جستجو، خلاصه، و تجزیه و تحلیل و برای بخشهای درون‌سازمانی استفاده‌کنندگان مختلف گزارش کند.

ایکس‌بی‌آرال پردازش اطلاعات را آسان می‌کند، اطلاعات تجاری را با سرعت بیشتری در اختیار استفاده‌کنندگان قرار می‌دهد، با کاهش زمان تهیه اطلاعات این امکان را به تحلیل‌گران مالی می‌دهد که وقت بیشتری را به تحلیل اطلاعات (و نه گردآوری آن) اختصاص دهند، سرعت جستجوی اطلاعات را بالا می‌برد، و مهم‌تر از همه علاوه بر کاهش زمان و هزینه، شفافیت مراحل تبدیل اطلاعات و گزارشگری مالی را بالا می‌برد.

به‌طور خلاصه می‌توان مزایای استفاده از ایکس‌بی‌آرال را

ایکس‌بی‌آرال  
در تسریع ارائه  
گزارشهای درون‌سازمانی  
تلفیق صورتهای مالی و  
گزارشگری قسمتها و بخشها  
می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد

همچنین واژه‌نامه‌های دیگر برای تهیه سایر گزارشها از قبیل گزارشهای مدیریتی، اظهارنامه‌های مالیاتی و سایر الزامات گزارشگری را بر عهده گیرند. در اجرای این موضوع می‌توان از واژه‌نامه‌های متعددی که تاکنون توسط کشورهای مختلف (برای مثال بر اساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی) منتشر شده است، استفاده کرد و پس از تدوین آن باید نهادی مسئولیت به‌روزرسانی واژه‌نامه‌ها را عهده‌دار شود چرا که این موضوع یک فرایند دائمی و مستمر بوده و با هرگونه تغییر در استانداردهای حسابداری، لازم است که واژه‌نامه‌های تدوین‌یافته تعدیل و به‌روز شوند.

در مرحله بعد از آنجا که الزامات گزارشگری مالی در صنایع مختلف با هم متفاوت است و هر صنعت دارای الزامهای خاص گزارشگری خود می‌باشد، باید تدوین واژه‌نامه‌ها برای صنایع (برای مثال صنعت بانکداری، بیمه، هوانوردی، کشاورزی) انجام شود. در نهایت، نیاز به تدوین واژه‌نامه‌هایی است که بتواند انتظارات گزارشگری اقلام خاص در سطح شرکتها و همچنین افشای اختیاری برخی اطلاعات در سطح شرکتها را پوشش دهد.

هر چند که اصولاً یکی از ویژگیهای ایکس‌بی‌آرال، گسترش پذیر بودن آن است که به شرکتها اجازه می‌دهد تا با بررسی قواعد حاکم بر آن، عناصر موردنظر و نیاز خود را در قالب واژه‌نامه‌های موجود تدوین کنند اما در برخی کشورها

اقلام مختلف را به خاطر بسپارند، این کار به صورت خودکار توسط نرم افزارهای مرتبط انجام می‌گیرد. تنها کاری که در شرکت باید انجام شود انتخاب استاندارد ایکس بی آر ال هنگام ورود اطلاعات است و در پی آن استانداردسازی اطلاعات به صورت خودکار توسط نرم افزار هنگام فراهم سازی اطلاعات صورت می‌گیرد. برای نمایش گزارش نهایی، اطلاعات آماده شده با نمایش دلخواه در قالبهای پی دی اف (PDF)، ورد (Word)، و اکسل (Excel) و یا هر قالب دیگری، امکان بررسی گسترده تری را به تهیه کنندگان می‌دهد. این قابلیت انعطاف باعث می‌شود تنها با یکبار تولید اطلاعات توسط نرم افزارهای حسابداری یا مدیران شرکتها، گزارشها و اطلاعیه‌ها قابلیت نمایش در هر قالب دلخواهی را داشته باشند که این تبدیلات بدون انجام هیچ عملی توسط انسان و کاملاً خودکار می‌باشد و جستجوی اطلاعات به صورت زنده و برقراری امکان مقایسه با اطلاعات قبلی را فراهم می‌کند. این به معنی صرفه جویی در هزینه، وقت و بالابردن کیفیت و دقت و سرعت تهیه گزارشها است.

پر واضح است، هرگاه حسابداران مدیریت، اطلاعات را از سیستمهای مالی موجود انتخاب کنند و به کاربرگهای دیگری انتقال دهند تا گزارشهای قابل استفاده‌ای ارائه دهند، احتمال بی‌دقتی و ناکارایی وجود دارد. در این خصوص ایکس بی آر ال می‌تواند کمک خوبی باشد و از این طریق فرصتی را در اختیار حسابداران مدیریت می‌گذارد تا زمان بیشتری را با ریسک اشتباه کمتر، بر روی تحلیل داده‌های اساسی صرف کنند. در خصوص تاثیر ایکس بی آر ال بر حسابرسان نیز می‌توان گفت که این فناوری موجب می‌شود تا اطلاعات به موقع تر، دقیق تر و کاملتر برای تجزیه و تحلیل اثربخش تر اطلاعات (به ویژه در موارد خلاف قاعده و غیر عادی) در اختیار قرار گیرد و امکان بررسیهای کاراتر با افزایش تعداد و تناوب ارزیابیها را فراهم می‌کند. به طور کلی امکان حسابرسی برخط به مراتب بیشتر از گذشته با استفاده از این تکنولوژی می‌تواند مورد توجه قرار گیرد.

## سایبر

به نظر می‌رسد توسعه گزارشگری الکترونیک گزارشگری مالی را در آینده متحول خواهد کرد. حسابداران و

به شرح زیر عنوان کرد:

- بهبود قابلیت اتکا و دقت در داده‌های مالی،
- تمرکز بر تجزیه و تحلیل، پیش بینی و تصمیم‌گیری به جای تمرکز بر گردآوری، تکمیل و آماده سازی داده‌ها،
- تصمیم‌گیریهایی سریع و اثربخش،
- بهبود تعامل با سهامداران از طریق ارائه شفاف تر و کاربرپسند اطلاعات،
- تسهیل فرایند و کاهش هزینه گزارشگری به مقامات ناظر و قانونی همچون مالیات،
- کاهش چشم‌گیر هزینه‌ها به واسطه انجام خودکار امور،
- افزایش کارایی و اثربخشی در گردآوری داده‌ها و فرایندهای مربوط به صورت جامع و قابل اتکا،
- افزایش ارزش رقابتی در ارائه اقسام مختلف داده‌ها به موسسه‌ها و سرمایه‌گذاران بخش خصوصی،
- افزایش شفافیت، یکنواختی و نظم گزارشهای مالی شرکتها،
- فراهم کردن سریعتر و قابل اتکاتر برای ارزیابی عملکرد مالی شرکت،
- قابلیت مقایسه گزارشهای مالی با زبانهای مختلف و بی‌نیازی به ترجمه گزارشهای مالی در شرکتها چند ملیتی.

## سایبر

حسابداران و حسابرسان در محیطی که گزارشگری مالی با استفاده از فناوری ایکس بی آر ال انجام می‌شود چه نقشی پیدا می‌کنند؟ به عبارت دیگر، در محیط گزارشگری مالی الکترونیک چه خدماتی به وسیله حسابداران و حسابرسان عرضه می‌شود؟

## قاسمی

همان طور که گفته شد با توسعه ایکس بی آر ال و یا به طور عام استاندارد کردن فرایند نقل و انتقال اطلاعات، سیستمهای بررسی اطلاعات شرکتها با دریافت پرونده الکترونیکی گزارش مبتنی بر استاندارد می‌توانند آنها را به سرعت و به سادگی پردازش کنند و به علت نبود دخالت انسان در تبادل اطلاعات، خطای ورود اطلاعات حذف می‌شود. هم‌اکنون برخی شبکه‌های خبری با استفاده از استانداردسازی داده‌ها، اطلاعات بورسها را لحظه به لحظه در اختیار بینندگان می‌گذارند. در این فرایند حسابداران نیازی ندارند که نوع برچسب مورد استفاده برای

## حسابرسان چگونه باید خود را برای آینده آماده کنند؟

### قاسمی

ایکس بی آرال برای مدیریت و حسابرسان شرکتها، این کارایی را به وجود می آورد که به داده های تجاری بیشتری در مدت زمان کمتری دسترسی داشته باشند. این امر باعث می شود تا تجزیه و تحلیل اطلاعات تجاری آسان تر شود که در نهایت به افزایش کارایی حسابرسی خواهد انجامید. زیرا این امکان برای حسابرسان به وجود می آید تا زمان بیشتری را برای تجزیه و تحلیل صرف کنند و به طور موثرتری داده ها را مورد ارزیابی قرار دهند.

البته باید توجه داشت که تغییرات فرایند گزارشگری مالی نیازمند ایجاد رویه های جدید برای اجرای عملیات حسابرسی است. اگر چه هدف اصلی حسابرسی مالی و استانداردهای حسابرسی تغییر نمی کند، اما اسناد و مدارک و گزارشهای الکترونیکی که تحت حسابداری همزمان تهیه می شود، نقش حسابرسان مستقل در فرایند گزارشگری مالی، از جمله خطر حسابرسی و ماهیت تهدیدها را تغییر می دهد. به نظر می رسد استفاده روزافزون از تجارت الکترونیکی و گسترش آن در جهان، حسابرسان را وادار می کند که از فنون حسابرسی همزمان و خودکار استفاده کنند.

## سازمان

### سازمان بورس چه برنامه ای را برای تشویق شرکتها به منظور به کارگیری ایکس بی آرال دارد؟

### قاسمی

سازمان بورس و اوراق بهادار همواره تلاش کرده تا سیستم گزارشگری مالی شرکتها به صورت یکپارچه و با گزارشگری تا حد معقول استاندارد و قابل مقایسه در بازار سرمایه فراهم باشد. این در حالی است که در حال حاضر با استفاده از شبکه جهانی اینترنت و تکنولوژیهای نظیر ایکس بی آرال، سازمانها روشهایی کارا تر، موثرتر و بهتر برای حل این گونه مسایل در اختیار دارند. در واقع دیگر لازم نیست که شما یک شرکت بزرگ چند ملیتی باشید تا بتوانید از یکپارچه سازی اطلاعات استفاده کنید. به طوری که اظهار می شود دیگر برای گردآوری داده ها برای اتخاذ یک تصمیم، (که زمانی حدود دو تا سه ماه زمان می برد)، کمتر از یک هفته، زمان لازم است. این امر

کمک شایانی به تصمیم گیریهای به موقع در سازمان می کند. شاخصهای جغرافیایی و تجاری هر منطقه و استفاده از سیستمهای متفاوت منجر به حجم وسیعی از اطلاعات می گردد که برای تصمیم گیریهای جهانی و منطقه ای تعدیلاتی لازم است. از طرفی اطلاعات در حجم وسیعی در پایگاه داده های شرکت و یا نهاد مرتبط آن اندوخته شده است. در واقع همان اطلاعاتی که مورد نیاز مدیران برای تصمیم گیری است در مخزنهایی غیرقابل دسترس می باشد و یا به سختی در دسترس است. در حالی که برای مدیران، زمان بسیار نقش حیاتی و مهمی دارد و دسترسی به این مخازن بسیار زمان بر و غیرقابل انعطاف است. استاندارد کردن داده ها و منابع و استفاده از کلمات مشترک منجر به استفاده بهینه از اطلاعات می شود و این کاری است که در واقع ایکس بی آرال انجام می دهد. با توجه به منافع به کارگیری این فناوری، سازمان بورس پروژه ایکس بی آرال را در دستور کار قرار داده و در این خصوص سمینارها و مطالب زیادی منتشر و همواره با تشریح این فناوری و مزایای استفاده از آن برای آشنایی شرکتها، تلاش کرده است.

باید اشاره کنم که سازمان بورس و اوراق بهادار همزمان با تصمیم خود مبنی بر پیاده سازی سامانه کدال، انجام مطالعات در خصوص امکان سنجی پیاده سازی ایکس بی آرال را نیز از اواخر سال ۱۳۸۵ در دستور خود قرار داد و مطالعات زیادی در این زمینه انجام شد و از سال ۱۳۸۷ جزو برنامه های سازمان بورس قرار گرفت و اقدام انجام شده در این خصوص به شرح ذیل است:

- ۱- گزارش شناخت و به کارگیری زبان گزارشگری تجاری گسترش پذیر (اردیبهشت ۱۳۸۶)،
- ۲- بررسی نحوه اجرا و پیاده سازی زبان گزارشگری تجاری گسترش پذیر (اردیبهشت ۱۳۸۷)،
- ۳- فراهم آوردن مقدمات لازم جهت به کارگیری ایکس بی آرال (آذر ۱۳۸۷)،
- ۴- تهیه و تدوین دانشنامه اولیه و ارائه به شرکت مجری جهت پیاده سازی.

در این مرحله با بررسی صورتهای مالی شرکتها تولیدی، استانداردهای حسابداری ملی و سایر اطلاعات درخواستی

انجام شده، فعلا در دستور کار سازمان قرار ندارد.

به کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی می‌تواند به دلایل زیر به تسریع در موضوع عملیاتی‌سازی استفاده از ایکس‌بی‌آرال در ایران و پرهیز از دوباره‌کاری کمک کند:

۱- سازمان بین‌المللی ایکس‌بی‌آرال قبلا اقدام به تهیه دانشنامه بر اساس استانداردهای بین‌المللی کرده است و این واژه‌نامه به صورت مرتب برای تغییرات در این استانداردها به روز می‌گردد. از آن جا که این واژه‌نامه بدون حق تالیف بوده، لذا می‌توان از آن به آسانی در ایران استفاده کرد. این موضوع می‌تواند صرفه‌جویی زمانی و مالی زیادی را برای پروژه ایکس‌بی‌آرال به دنبال داشته باشد.

۲- نرم‌افزارهایی که برای عملیاتی‌سازی ایکس‌بی‌آرال در دنیا تدوین گردیده‌اند، عمدتا براساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی نوشته شده‌اند. در صورت پذیرش استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در ایران می‌توان از این نرم‌افزارها استفاده کرد و بدین ترتیب هزینه‌های مالی و زمانی مورد نیاز برای تدوین نرم‌افزار لازم برای استفاده از ایکس‌بی‌آرال در ایران کاهش خواهد یافت.

۳- می‌توان از تجربه کشورهای دیگر که پروژه ایکس‌بی‌آرال آن‌ها بر اساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است، استفاده کرد و همچنین با توجه به ترجمه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی توسط سازمان حسابرسی و پذیرش آن توسط بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، نیاز به ترجمه عناصر صورتهای مالی به زبانهای مختلف لزومی ندارد.

## سازمان

با این همه مزایا که برای ایکس‌بی‌آرال و گزارشگری مالی الکترونیک تعریف می‌کنید، بدنیست به چالشهای آن هم اشاره کنید؟

## قاسمی

همان‌گونه که گفته شد نیاز است تا یکپارچه‌سازی سیستمها صورت گیرد و بدین معنا نیست که کلیه سیستمها در گذشته به یکدیگر متصل نبوده‌اند. سیستمهای تجاری خاص که می‌بایست با یکدیگر در ارتباط باشند در گذشته نیز وجود داشته و بدون در نظر گرفتن مخارج آن با یکدیگر ارتباط نیز داشته‌اند،

## سازمان بورس

### پروژه ایکس‌بی‌آرال را

### در دستور کار قرار داده و

### در این خصوص

### سمینارها و

### مطالب زیادی

### منتشر کرده است

جهت افشا، یک دانشنامه که کلیه موارد مستلزم افشا را در صورتهای مالی اساسی در بر داشته باشد، تهیه شد. فرایند ایجاد دانشنامه را می‌توان به شرح زیر مختصر کرد:

۱- گردآوری اطلاعات و ارقام در خصوص شرکتهای تولیدی،  
۲- طراحی اولیه دانشنامه مبتنی بر دانشنامه تهیه‌شده بر اساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و تعدیل آن بابت مقررات و استانداردهای ملی حسابداری،  
۳- طرح و تصویب ارقام صورتهای مالی و نحوه ارائه آن‌ها (در رابطه با دانشنامه تهیه‌شده)، در کمیته استانداردها و آموزش سازمان بورس.

مدل داده و دانشنامه شرکتهای تولیدی و خدماتی (اصلی و تلفیقی) در سال ۹۰ ارائه شد و از همان سال، ساخت پرونده الکترونیکی ایکس‌بی‌آرال صورتهای مالی این صنعت با استفاده از اطلاعات مندرج در سامانه کدال شروع شد. اما علی‌رغم ساخت مدل داده‌ای صنایع بانک، بیمه، لیزینگ و سرمایه‌گذاری (که تدوین و پیاده‌سازی دانشنامه بر اساس استانداردهای حسابداری ایران صورت گرفت)، با توجه به این‌که به کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی توسط شرکتهای ثبت‌شده نزد سازمان در دستور کار قرار گرفت این پروژه به حالت تعلیق درآمد و ظاهرا علی‌رغم کارهای



لذا آن چه بیشترین چالش را ایجاد می‌کند فهم و آموزش این فرایند و نبود شرکت نرم‌افزاری مناسب است که با هزینه مناسبی بتوان آن را راه‌اندازی کرد و لازم است شرکت‌های نرم‌افزاری کشور خود را با شرایط جدید وفق دهند و نیازهای واحد گزارشگر را تامین کنند که البته به نظر می‌رسد غفلت در این موضوع موجبات از دست رفتن بازار برای این شرکتها را فراهم خواهد کرد.

### سازمان

بعد از تجربه سازمان بورس برای راه‌اندازی ایکس‌بی‌آرال در ایران، به نظر شما اکنون چه مرجعی باید ناظر بر مقررات استفاده از فناوری ایکس‌بی‌آرال باشد؟ مرجع متولی چه وظایفی را باید انجام دهد؟

### قاسمی

اول از همه باید، توافق همگانی حداقل در بین نهادهای ناظر وجود داشته باشد که از این تکنولوژی در جهت دریافت سریع و کم‌هزینه اطلاعات از شرکتها اقدام کرد. با تغییر رویکرد، هم نهادهای ناظر به گزارشهای مورد نیاز خود دست خواهند یافت و هم بار کاری شرکتها به منظور ساخت انواع و اقسام گزارشها به نهادهای ناظر پایین خواهد آمد. چنانچه این توافق حاصل شود آن‌گاه می‌توان کمیته‌ای متشکل از نهادهای ناظر (برای مثال، بانک مرکزی، بیمه مرکزی، سازمان امور مالیاتی و سازمان بورس و اوراق بهادار) تشکیل داد تا سیاست‌گذاری در این امر صورت گیرد. در ادامه یکی از این نهادها، باید مسئولیت به‌روزرسانی واژه‌نامه‌ها را عهده‌دار شود چرا که این موضوع یک فرایند دائمی و مستمر بوده و با هرگونه تغییر در استانداردهای گزارشگری، لازم است که واژه‌نامه‌های تدوین‌یافته تعدیل و به‌روز شوند.

علاوه‌بر این، امیدوارم منافع و مزایای استفاده از ایکس‌بی‌آرال، جدا از الزامهای نهادهای ناظر، مشوق شرکتها باشد و از آن بهره‌مند گردند. زیرا ایکس‌بی‌آرال در تسریع ارائه گزارشهای درون‌سازمانی، تلفیق صورتهای مالی، و گزارشگری قسمتها و بخشها می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.

### سازمان

از پاسخهای جامع شما سپاسگزاریم. به امید آن که تلاشهای شما در زمینه گزارشگری مالی الکترونیک در سازمان بورس به موفقیت کامل بیانجامد. ✓

می‌توان کمیته‌ای  
متشکل از نهادهای ناظر  
تشکیل داد تا  
سیاست‌گذاری در  
ایکس‌بی‌آرال  
صورت گیرد

چرا که منافع آن بسیار حیاتی بوده و یا موجب صرفه‌جویی در هزینه‌ها می‌شده‌اند. برای مثال سیستم فروش بلیتهای هواپیمایی یکپارچه هستند که اجازه می‌دهد از یک محل برای هر بخش از سفر خود و با خطوط هوایی مختلف برای خود بلیت تهیه کنید. امروزه با ایکس‌بی‌آرال و دیگر ابزار مشابه، هزینه از میان برداشتن این فضاهای خالی بسیار کاهش یافته است و معادله هزینه منفعت به سمت منفعت سوق داده شده است، به این معنا که این شکافها با منفعت بیشتری با یکدیگر ارتباط پیدا می‌کنند. واحدهای تجاری هوشمند از این فرصتها استفاده می‌کنند تا در فضای رقابتی همواره بهترین باشند، چرا که در بازارهای جهانی هر لحظه غفلت در تصمیم‌گیریهای به موقع موجب خسران جدی و یا کاهش در کسب منافع خواهد بود.

امروزه در بسیاری از سمنارهای بین‌المللی مرتبط با ایکس‌بی‌آرال و استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، شرکت‌های نرم‌افزاری حضور چشمگیری دارند و به تشریح قابلیت‌های خود می‌پردازند. سرعت گسترش به‌کارگیری ایکس‌بی‌آرال در کشورها و شرکتها، شرکت‌های نرم‌افزاری را به گسترش فعالیتهای خود به‌خصوص در افزایش ویژگیهای تجزیه و تحلیل و آنالیز داده‌های گردآوری‌شده ترغیب کرد، به‌گونه‌ای که تقریباً تمام شرکت‌های نرم‌افزاری، توانایی ارائه انواع و اقسام گزارشها و نمودارها را (علاوه‌بر کاربرپسند بودن) دارند.

در  
پاکرد  
ساز

منابع  
عمومی



ABOUT US | AROUND THE WORLD | ISSUED STANDARDS | APPLYING THE STANDARDS | PROJECTS | NEWS AND EVENTS | SERVICES

Home > Issued Standards > IFRS Taxonomy

## IFRS Taxonomy

### دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی: منابع عمومی

بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی منابع آموزشی و کمکی زیر را برای کمک به درک و استفاده از دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تهیه کرده است.

#### جستجو در دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی:

- استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی متنی (xIFRS).
- دانشنامه مصور استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی.
- راهنمای دانشنامه مصور استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی.
- آشنایی با آخرین تغییرات دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی:
- واژه‌نامه مندرجات دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی.
- راهنمای آشنایی با آخرین تغییرات.
- راهنمای مندرجات رویه عمومی.
- اطلاعات حقوقی.

#### تسلیم گزارش بر اساس دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی:

- استفاده از دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی - راهنمای تهیه‌کنندگان.
- مثالهای تشریحی.
- گزارش سالانه.

#### کار با دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی:

- راهنمای مراجع نظارتی در استفاده از دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی.
- معماری دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی.
- پیوندپایه فرمولی ۲۰۲۰ برای دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی.
- پیوندپایه فرمولی ۲۰۱۹ برای دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی.
- پیوندپایه فرمولی ۲۰۱۸ برای دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی.
- پیوندپایه فرمولی ۲۰۱۷ برای دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی.
- راهنمای پیوندپایه فرمولی برای دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی.



# ایکس بی آر ال؛ ابزار تبادل اطلاعات



## گفتگو با دکتر مینا ابو حمزه

دکترای حسابداری از دانشگاه الزهراء و حسابرس ارشد مالیاتی سازمان امور مالیاتی

### حسابداری

از شما برای مشارکت در این گفتگو سپاسگزاریم. شما درباره ایکس بی آر ال پژوهش گسترده ای انجام داده اید و رساله دکتری شما در همین زمینه انجام شده است. ابتدا این فناوری را برای آشنایی خوانندگان مجله معرفی کنید.

### دکتر ابو حمزه

هدف حسابداری همیشه گزارشگری اطلاعات برای تصمیم گیریهای صحیح مالی و اقتصادی بوده و همواره سعی شده است که گزارشگری به نحوی مناسب و منطقی، نیازهای استفاده کنندگان و ذی نفعان را تامین کند. اما واقعیت این است که همچنان گزارشگری مالی، با چالشهایی روبه روست که مهمترین آن نحوه ارائه یا فرایند انتقال اطلاعات پیچیده و به دنبال

### دکتر ابو حمزه

در تمام دنیا، نهادهای دولتی و مراجع نظارتی به طور مرتب و دوره‌ای، انواع گوناگون گزارش در خصوص اطلاعات مالی، مالیاتی، آماری یا صورتهای مالی سالانه را از شرکتها و سازمانهای متعدد دریافت می‌کنند. این موضوع حجم کار زیادی برای هر دو طرف اعم از تهیه‌کننده و استفاده‌کننده اطلاعات به همراه دارد، چراکه شرکتها مسئول تهیه اطلاعات گوناگون و مراجع نظارتی نیز مسئول پردازش آن اطلاعات هستند.

پردازش تعداد زیاد گزارشهای دریافتی از شرکتها توسط مراجع نظارتی، فرایندی چالش برانگیز، زمان‌بر و توأم با خطا می‌باشد. درحالی‌که به‌کارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر توسط مراجع نظارتی، می‌تواند مدت زمان انجام رسیدگیها، هزینه انجام امور مختلف اداری و نرخ اشتباه را کاهش دهد. لذا مهم‌ترین مزیت زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر برای مراجع نظارتی، کاهش هزینه‌های بررسی و تجزیه و تحلیل گزارشهای مالی و به‌طور کلی کاهش هزینه‌های اجرایی سازمان در نتیجه افزایش دقت و کارایی و استقرار جریان صحیح اطلاعات است. علاوه بر آن، تسهیل مقایسه، افزایش شفافیت و کیفیت و ارتقای ارزش اطلاعات از جمله مزایای بهره‌مندی از زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر

آن، پردازش و تحلیل داده‌های انبوه است. بررسی و استفاده از فناوری اطلاعات در سالهای اخیر نشان داده است که به‌کارگیری ابزار نوین می‌تواند موجب بهبود و ارتقای کیفیت گزارشگری مالی شود.

یکی از این ابزار نوین، زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر (ایکس‌بی‌آرال) است که چارچوبی مبتنی بر زبان **نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر (XML)** دارد. ایکس‌بی‌آرال، یک فرمت نوین و دیجیتال از گزارشهای تجاری و مالی است و در واقع جایگزین مناسبی برای گزارشهای سنتی تلقی می‌شود که در قالب **پی‌دی‌اف (Pdf)** یا **اچ‌تی‌ام‌ال (HTML)** تهیه می‌شوند. هدف آن نیز ایجاد، تبادل و تحلیل اطلاعات گزارشهای مالی شامل صورتهای مالی است. این زبان گزارشگری، از دو مولفه اصلی به نام واژه‌نامه یا دانشنامه و سند مصداق تشکیل شده است. واژه‌نامه‌ها مفاهیمی هستند که منابع و روابط بین داده‌ها را نشان می‌دهند و سند مصداق، واقعیتی است که با مقداردهی به واژه‌نامه‌ها ایجاد شده و منتشر می‌شوند.

به‌طور کلی، زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر ابزاری برای تهیه، انتقال و تبادل اطلاعات است و به تهیه‌کنندگان اطلاعات این امکان را می‌دهد که از طریق عنوان‌بندی و برچسب‌گذاری، نحوه ارائه اطلاعات را نظم و ساختار دهند. به این صورت که از برچسبهای قابل تعریف الکترونیک برای هر عنصر اطلاعاتی استفاده می‌شود که این ایده بسیار کاربردی است و موجب می‌شود داده‌ها به‌طور شفاف قابل ردیابی شوند و این مزیت را دارد که حجم انبوهی از داده‌ها که گاهی به صورت جزیره جزیره هستند، یکپارچه و منسجم ارائه شوند. این زبان گزارشگری می‌تواند انواع گوناگون گزارشگری مالی را بر اساس طیف وسیعی از معیارها تهیه و در قالب یکسان ارائه کند. این موضوع موجب تسریع و تسهیل فرایند تهیه، تحلیل و مقایسه اطلاعات فراهم شده می‌شود.

### سازش

استفاده از فناوری ایکس‌بی‌آرال چه کمکی به مراجع مختلف نظارتی می‌کند؟ این مراجع برای بهره‌برداری چه فرایندی را باید طی کنند و چه کارهایی را باید انجام دهند؟

### به‌کارگیری

### زبان گزارشگری تجاری

### توسعه‌پذیر

### در ایران

### نیازمند حمایت از طرف

### مراجع قانونی و نظارتی است



## سازمان

تجربه به‌کارگیری ایکس‌بی‌آرال در سایر کشورها چه بوده است؟ آیا آثار مثبتی از خود نشان داده است؟

### دکتر ابوحمزه

به‌طور کلی، زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر آثار مثبت بالقوه متعدد و متنوعی دارد. از جمله این‌که با تسهیل در ردیابی و فراخوانی اطلاعات مورد نیاز، موجب افزایش شفافیت گزارشگری مالی می‌شود که با افزایش شفافیت گزارشگری مالی، متعاقباً کیفیت گزارشگری مالی ارتقا پیدا می‌کند.

با توجه به ماهیت واژه‌نامه، زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر می‌تواند اطلاعات قابل‌اتکاتر و شفاف‌تری را در اختیار استفاده‌کنندگان قرار دهد، زیرا از منابعی از نرم‌افزارهای مالی و اطلاعاتی استفاده می‌کند که منابع اصلی اطلاعات شرکت بوده که به‌طور عادی در اختیار استفاده‌کنندگان قرار ندارند. نتایج پژوهش‌ها نیز این موضوع را تایید می‌کنند که به‌کارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر، با فراهم ساختن امکان جست‌جو و دستیابی سریع و به‌موقع به اطلاعات درخواستی، موجب کاهش نبودتقارن اطلاعاتی بین تهیه‌کنندگان و استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی می‌شود. به‌طور کلی مطالعات انجام‌شده نشان می‌دهند که گزارش‌های مالی مبتنی بر زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر در مقایسه با سایر گزارش‌های مالی، از کیفیت بالاتری برخوردار هستند، چرا که این زبان علاوه بر انتقال سریع‌تر و آسان‌تر اطلاعات، در نهایت اطلاعاتی به‌موقع، قابل‌اتکا، قابل‌مقایسه و شفاف برای استفاده‌کنندگان فراهم می‌سازد.

## سازمان

شرکتها و تهیه‌کنندگان صورتهای مالی مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی چگونه از دانشنامه برای تهیه صورتهای مالی استفاده می‌کنند؟ فرایند برچسب‌گذاری چگونه است؟

### دکتر ابوحمزه

هرچند زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر، استاندارد برای مفاهیم مالی نیست، ولی می‌تواند استانداردهای مختلف گزارشگری مالی، نظیر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) را به‌کار گیرد و امکان تهیه

## مهمترین مرحله اجرای

### پروژه به‌کارگیری

### زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر

### تهیه و تولید

### واژه‌نامه است

از دید مراجع نظارتی است. لذا در مراجع نظارتی، موضوع به‌کارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر و ارتقای توان فنی و دانش فناوری، باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

فرایند به‌کارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر شامل انجام پژوهش‌های پایه‌ای و مطالعات اولیه از جمله بررسی میزان پذیرش آن در سازمان مربوط، آموزش و اطلاع‌رسانی در محیط، انتخاب رویکرد مناسب پیاده‌سازی بر اساس ساختارها و شرایط موجود، تهیه و تولید واژه‌نامه با توجه به مفاهیم، نیازها و الزامهای جاری، تولید اسناد مصداق و به‌روزرسانی چرخه به‌کارگیری در جهت رفع موانع و بهبود دستاوردهاست. مهم‌ترین مرحله اجرای پروژه به‌کارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر تهیه و تولید واژه‌نامه است. لذا اجرای این پروژه در مراجع نظارتی، نیازمند تشکیل گروه پیاده‌سازی متخصصی است تا اطلاعات مورد نیاز که باید برچسب‌گذاری شوند، شناسایی شده و سپس استفاده از آن‌ها از سوی مراجع نظارتی الزامی شود. چراکه تعیین ابزار مناسب گزارشگری و سپس الزامی ساختن به‌کارگیری و استفاده از آن، موجب بهبود کیفیت گزارشگری شده و با ارتقای کیفیت گزارشگری، متعاقباً کیفیت نظارتها نیز افزایش می‌یابد.

از آن منتشر می‌کند تا شرکتها و تهیه‌کنندگان اطلاعات مالی که علاقه‌مند یا ملزم به استفاده از زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر هستند، بتوانند از آن برای فرایند برچسب‌گذاری استفاده کنند و در نهایت اطلاعات و گزارشهای مالی مورد نیاز را ارائه دهند.

با توجه به این‌که دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، مجموعه‌ای از پرونده‌های الکترونیکی ایکس‌بی‌آرال است، لذا مشاهده و درک ساختار آن برای افرادی که با ایکس‌بی‌آرال آشنایی ندارند، دشوار است. در نتیجه، بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی مشروح (IFRS Taxonomy Illustrated) را برای سهولت در درک دانشنامه و ساختار آن و در نهایت برای کمک به برچسب‌گذاری صورتهای مالی تهیه شده با استفاده از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی منتشر کرده که نیازی به دانش ایکس‌بی‌آرال ندارد، زیرا ساختار موردنظر را در قالبی ساده و بصری ارائه می‌دهد و شامل موارد زیر است:

- سلسله مراتب دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و عناصر موجود در آن،
- قالب مورد نیاز این عناصر مانند متن، مقادیر پولی و غیره، و

گزارشهای مالی بر مبنای این استانداردها را میسر سازد.

**واژه‌نامه یا دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS Taxonomy)**، بیانگر الزامهای ارائه و افشای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است که ارتباط میان تهیه‌کنندگان و استفاده‌کنندگان صورتهای مالی مطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را بهبود می‌بخشد. تهیه‌کنندگان اطلاعات مالی که از زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر استفاده می‌کنند، می‌توانند عناصر دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را برای برچسب‌گذاری اطلاعات مورد نیاز به‌کار گیرند. این امر باعث می‌شود علاوه بر افزایش قابلیت دسترسی اطلاعات فراهم‌شده برای استفاده‌کنندگان از گزارشهای مالی الکترونیکی مربوط، فرایند اجرا و پیاده‌سازی زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر نیز تسهیل و تسریع گردد.

بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی مسئول تهیه و توسعه واژه‌نامه ایکس‌بی‌آرال با استفاده از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است که دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی نامیده می‌شود. دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌انضمام راهنمای اجرا ارائه می‌شود و زمانی مورد تجدیدنظر و به‌روزرسانی قرار می‌گیرد که هیئت تدوین استانداردهای بین‌المللی حسابداری، استاندارد اصلاحی یا جدیدی را صادر کند که موثر بر محتوای دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی باشد. گاهی نیز پس از تجزیه و تحلیل گزارشهای حاصل و در جهت ارتقا و بهبود محتوای کلی یا فناوری، این دانشنامه مورد تجدیدنظر قرار گرفته و به‌روزرسانی می‌شود.

دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی سالانه نیز، مجموعه‌ای از تمام به‌روزرسانیهایی است که در طول سال منتشر شده است. بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی معمولاً دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی سالانه را در سه ماهه اول هر سال منتشر می‌کند که آخرین نسخه آن نیز در ماه مارس ۲۰۲۱ منتشر شده است. بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی راهنماهای آموزشی و مطالب پشتیبانی را نیز برای کمک به درک و استفاده

## زبان گزارشگری تجاری

توسعه‌پذیر

ابزاری برای

تهیه

انتقال و

تبادل

اطلاعات است

• اشاره به استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی که این عناصر به آن‌ها مربوط می‌شوند.

پذیرش آن را کاهش می‌دهد. در مقابل، سابقه طولانی کار با فناوریهای قدیمی، موجب ایجاد هزینه‌های برای تغییر می‌شود و به این ترتیب حرکت به سمت پذیرش این زبان گزارشگری را دشوار می‌سازد. در منظر محیطی، عرصه‌ای که در آن سازمان فعالیت و کسب‌وکار خود را انجام می‌دهد، تعیین‌کننده است. در بسیاری از موارد ممکن است، صرف الزامهای قانونی، سازمان را برای پذیرش یک فناوری نوین، ترغیب کند. به همین دلیل می‌توان گفت که نبود الزام قانونی و نظارتی در ایران، به‌کارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر را به‌تاخیر انداخته است.

بی‌شک حرکت به سمت پذیرش یک فناوری نوین و تغییر وضعیت موجود، هزینه‌ها و ریسک‌هایی را به‌همراه دارد که نیازمند منابع مالی و انسانی کافی است. اما مهمترین چالش، نبود شناخت کافی از ویژگیها، مزایا و کارکردهای عملی زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر و نبود تسلط، مهارت و قابلیت‌های فنی لازم است که مقاومت در برابر پیاده‌سازی آن را به‌وجود می‌آورد. در واقع، نبود آگاهی کافی و نبود زیرساخت‌های فنی و فناوری در کنار نبود الزام نهاد‌های قانون‌گذار و مراجع نظارتی در خصوص به‌کارگیری آن، اجرای موفق پروژه زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر را چالش‌برانگیز، می‌کند. بنابراین به‌نظر می‌رسد الزام شرکتها، از طریق وضع قوانین و مقررات باید بیش‌ازپیش مورد توجه قرار گیرد. پروژه به‌کارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر در ایران و بهره‌مندی از قابلیت‌ها و تواناییهای بسیار آن، نیازمند حمایت از طرف مراجع قانونی و نظارتی و وجود و حضور یک مرجع متولی در بالاترین سطح و در راس امور است؛ همچون وزارت اقتصاد، که اجرای پروژه ملی به‌کارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر را هدایت و نظارت کند.

## سازمان

**امیدواریم با کمک شما و دیگر کارشناسانی که با فناوری ایکس‌بی‌آرال آشنایی دارند، توسعه گزارشگری مالی**

**الکترونیک در کشور سرعت بیشتری بگیرد.**



## نبود دانش و شناخت کافی

## از زبان گزارشگری تجاری

## توسعه‌پذیر

## در ایران

## انگیزه پذیرش آن را

## کاهش می‌دهد

## سازمان

**بهره‌برداری از فناوری ایکس‌بی‌آرال با چه چالش‌هایی ممکن است همراه باشد؟ چه مرجعی باید متولی این کار باشد؟ انتظار شما از مرجع متولی چیست؟**

## دکتر ابوحمزه

به‌کارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر نیز مانند به‌کارگیری هر فناوری نوین دیگری، چالش‌هایی را به‌همراه دارد. چالش‌های به‌کارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر در ایران را می‌توان در سه گروه فناوری، سازمانی و محیطی طبقه‌بندی کرد.

در منظر فناوری، زیرساخت‌های فناوری موجود برای به‌کارگیری فناوری نوین مورد بررسی قرار می‌گیرند. به‌قاعده، نبود زیرساخت‌های فنی لازم در ایران، به‌کارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر را چالش‌برانگیز می‌کند. در منظر سازمانی، واکنش جمعی افراد درقبال به‌کارگیری آن فناوری، بسیار حایز اهمیت است. نبود دانش و شناخت کافی از زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر در ایران، انگیزه


# ایکس بی آر ال در امریکا در پاساژ پاکرد

## دسترسی گسترده جهانی به صورتهای مالی در قالب ایکس بی آر ال

داده‌ها در گزارشهای تسلیم‌شده به مراجع نظارتی، به‌عنوان منابع ارزشمند برای تحلیلگران، سرمایه‌گذاران و شهروندان در سراسر جهان، به‌صورت برخت در دسترس است.



کمیسیون بورس و اوراق بهادار ایالات متحد (US SEC)، صورتهای مالی بیش از ۹ هزار شرکت را به‌صورت مجموعه‌های داده‌های فصلی ایکس بی آر ال، به‌رایگان در دسترس قرار می‌دهد که سابقه آن به سال ۲۰۰۹ برمی‌گردد. به‌علاوه، امکان اعلام انتشار اطلاعات تازه (RSS Feed) درباره موارد افشای ساختاریافته

تسلیم‌شده به پایگاه کمیسیون، که هر ده دقیقه به‌هنگام می‌شود، وجود دارد. 

منبع:

. xbrl.org





## دیدگاهی دربارۀ دانشنامه

# استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی

### پرسش و پاسخ

Toppan Merrill

آن تارکا (Ann Tarca) از سال ۲۰۱۷ به‌عنوان یک عضو منتخب از منطقه آسیا و اقیانوسیه در هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) عضویت دارد. او از دانشکده مدیریت دانشگاه استرالیایی غربی به هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری پیوست که در آن دانشکده به‌عنوان رئیس دپارتمان حسابداری و امور مالی و به‌عنوان مدرس، استاد، و پژوهشگر ارشد افتخاری در رشته حسابداری مشغول به فعالیت بود. پروفسور تارکا از سال ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۷، عضو هیئت استانداردهای حسابداری استرالیا بود.

وی به پرسشهای نشریه *دیمشنز (Dimensions)* راجع به استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS)، فصل مشترک دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و الزامهای دستورعمل قالب واحد الکترونیکی اروپا<sup>۱</sup> (ESEF) در مورد ایکس‌بی‌آر‌ال متنی (InLine XBRL) و آینده گزارشگری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، پاسخ داد.

اما شرکت‌های خارجی پذیرفته‌شده در بورسهای اوراق بهادار ایالات متحد، مجاز به استفاده از این استانداردها هستند. بسیاری از شرکت‌های امریکایی نیز در سطح بین‌المللی فعالیت می‌کنند و دارای شرکت‌های وابسته در خارج از کشور هستند که گزارش خود را با به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، ارائه می‌دهند. این شرکتها باید اطمینان پیدا کنند که در جریان آخرین تحولات توسعه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی هستند. بسیاری از سرمایه‌گذاران امریکایی، گزارشهای مالی شرکت‌هایی را که استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را به‌کار می‌گیرند، مطالعه می‌کنند؛ بنابراین حائز اهمیت است که جامعه سرمایه‌گذاران با الزامهای مربوط به این استانداردها آشنایی داشته باشند.

### چه رابطه‌ای بین استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی وجود دارد؟

محتوای دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌طور کامل الزامهای موارد ارائه و افشا در استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را بازتاب می‌دهد. دانشنامه حاوی عناصر (یا رمزینیهایی برای برچسب‌زدن) برای تمام موارد افشای الزامی در استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و برای نمونه‌های منتشرشده در مطالب پیوست استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است.

دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، همچنین عنصری برای افشای اطلاعات را دربر می‌گیرد که افشای آنها به‌طور مشخص توسط استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی الزامی نشده است؛ اما به‌طور معمول در عمل گزارش می‌شوند. اعضای هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری در جریان تهیه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی جدید یا اصلاح‌شده، در خصوص گزارشگری الکترونیک و آخرین تحولات در دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی گفتگو می‌کنند.

ما به‌روزرسانی در محتوای دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را در همان زمانی پیشنهاد می‌کنیم که هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، پیش‌نویس نسخه نهایی یک استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی یا نسخه اصلاح‌شده

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، چگونه با یکدیگر ارتباط دارند؟ بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، سازمانی غیرانتفاعی با منافع عمومی است که به‌منظور تدوین مجموعه‌ای واحد از استانداردهای حسابداری با کیفیت، درک‌شدنی، لازم‌الاجرا و پذیرفته‌شده در سطح جهانی و ترویج پذیرش استانداردها، ایجاد شده است. هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، نهاد استاندارددگذار بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است. مجموعه استانداردهای حسابداری تدوین شده از سوی هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی نامیده می‌شود.

آیا در زمینه استانداردهای حسابداری مالی با هیئت استانداردهای حسابداری مالی امریکا همکاری می‌کنید یا برای نمونه‌ها و نوآوریها به آن هیئت رجوع می‌کنید؟ چه زمانی هیئت استانداردهای حسابداری مالی برای نمونه‌ها و نوآوریها به هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری رجوع می‌کند؟

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، با استاندارددگذاران ملی در سراسر جهان، اغلب به‌واسطه همنشینی مشورتی استانداردهای حسابداری<sup>۲</sup> (ASAF)، نهاد مشورتی استاندارددگذاران ملی و گروه‌های استاندارددگذار، وابسته به هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، همکاری می‌کند. هیئت استانداردهای حسابداری مالی (FASB) نیز عضو همنشینی مشورتی استانداردهای حسابداری است.

هیئت استانداردهای حسابداری مالی امریکا و هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری به‌طور مشترک روی پروژه‌های فنی کار نمی‌کنند؛ اما اطلاعات مربوط به پروژه‌های با منافع مشترک را به‌اشتراک می‌گذارند و به‌طور معمول، هر سال نشست مشترکی به‌منظور تبادل نظر برگزار می‌کنند.

کدام نوع از شرکت‌های امریکایی باید فعالیتهای هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری و استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را پیگیری کنند؟

در حالی که شرکت‌های داخلی ایالات متحد الزامی برای به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ندارند،



را منتشر می‌کند.

در ایالات متحد، تمام ناشران خصوصی خارجی (FPIs) که صورتهای مالی خود را مطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تهیه می‌کنند، باید صورتهای مالی خود را با استفاده از دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و در قالب ایکس‌بی‌آرال ارائه دهند. آیا بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، به‌گونه‌ای از این داده‌ها که به‌وسیله ناشران خصوصی خارجی به کمیسیون بورس اوراق و بهادار امریکا<sup>۳</sup> (SEC) تسلیم شده، استفاده و آنها را تحلیل می‌کند؟ اگر این چنین است، چگونه؟

اعضای گروه دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، از گزارشهای تسلیم‌شده به کمیسیون بورس اوراق بهادار امریکا در قالب ایکس‌بی‌آرال مطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، برای ارزیابی احتمال نیاز به اصلاحات بیشتری در دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و به‌منظور حمایت از برچسب‌زنی باکیفیت اطلاعات ارائه‌شده در صورتهای مالی اساسی (و بنابراین برای بهبود سودمندی گزارشها برای سرمایه‌گذاران) استفاده می‌کنند. این تحقیق منجر به تغییرهای پیشنهادی متعددی از سوی کارشناسان هیئت در دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۲۰۲۰ شد. برای نمونه، از جمله این تغییرها، اضافه کردن عناصر مشترک جدید به رویه گزارشگری یا تغییر برچسبهای عناصر برای تصریح در مفهوم حسابداری آنها بود. تغییرهای پیشنهادی باید موجب کاهش تعداد دانشنامه‌های الحاقی<sup>۴</sup> شود و از برچسب‌زنی

دقیق پشتیبانی کند.

هیئت در حال برنامه‌ریزی برای انتشار آخرین تحولات در دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری است تا آنها را در سه‌ماهه آخر سال بازتاب دهد. سند آخرین تغییرها در دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (PTU) سندی است که برای نظرسنجی عمومی در مورد تغییرهای پیشنهادی در دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری استفاده می‌شود. هیئت مشتاقانه منتظر نظرهای خوانندگان درباره این پیشنهادها است (تمام تغییرهای پیشنهادی برای دانشنامه در مرکز اطلاع‌رسانی در دسترس هستند).

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، رویکرد مبتنی بر شواهد را برای تدوین استاندارد دنبال می‌کند. دسترسی عمومی آسان به گزارشهای الکترونیک در قالب ایکس‌بی‌آرال مطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، به هیئت در دستیابی به این هدف کمک می‌کند. برای نمونه، کارشناسان هیئت از گزارشهای الکترونیک در قالب ایکس‌بی‌آرال مطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی که به کمیسیون بورس و اوراق بهادار امریکا (SEC) تسلیم شده‌اند، استفاده کردند تا موارد افشای مرتبط با استاندارد بین‌المللی حسابداری ۱۹ با عنوان «مزایای کارکنان» را که به‌طور معمول توسط شرکتها گزارش می‌شود، شناسایی کنند. هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری در حال استفاده از اطلاعات گردآوری‌شده درباره داده‌ها به‌منظور آگاهی بخشی به پروژه هیئت در زمینه نوآوری در افشاه است. این پروژه در جستجوی چگونگی بهبود شیوه توسعه و تهیه پیش‌نویس اهداف و الزامهای افشا به‌وسیله هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری است.

به‌عنوان یک محقق دانشگاهی سابق، براین موضوع واقفم که افراد دانشگاهی تمایل دارند تاثیر عملی پژوهش خود را نشان دهند. یکی از راهکارها برای انجام این کار، ارائه شواهد به هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری است. گزارشهای الکترونیک در قالب ایکس‌بی‌آرال مطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی که به کمیسیون بورس و اوراق بهادار امریکا تسلیم شده‌اند، و گزارشهایی که در آینده براساس دستورعمل قالب واحد الکترونیکی اروپا

بین‌المللی گزارشگری مالی، حمایت کند. بسیاری از نهادهای نظارتی، عضو یا ناظر گروه مشورتی دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی هستند.

### آیا می‌توانید نقش بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در الزامهای قالب واحد الکترونیکی اروپا برای ایکس‌بی‌آرال متنی را توضیح دهید؟

برای موفقیت در گزارشگری الکترونیکی مطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، وجود یک دانشنامه واحد جهانی الزامی است. اگر قرار باشد که از کدهای مختلف رایانه‌ای در سراسر جهان به‌منظور برچسب‌زنی اطلاعات یکسان برای افشا بر مبنای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی استفاده شود، تهیه‌کنندگان و ذینفعان گزارشهای الکترونیک در قالب ایکس‌بی‌آرال متنی باید برای برچسب‌زنی و استفاده از داده‌ها، هزینه‌های اضافی را متحمل شوند.

در چنین مواقعی است که فکر می‌کنیم باید نقش مهمی را ایفا کنیم. بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را برای پشتیبانی از گزارشگری الکترونیکی و کمک به ارائه دیجیتالی دقیق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، تهیه کرده است. اهمیت یک دانشنامه واحد جهانی برای گزارشگری مالی با به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، توسط بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی از اوایل سال ۲۰۰۱ شناخته شد و این موقعیت تا به امروز همچنان پابرجاست. بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، یک نهاد استانداردگذار است. تنها می‌خواهم برای شما روشن کنم که بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، نه استفاده از گزارش الکترونیکی را اجباری می‌کند و نه مجموعه‌ای از مقررات را برای پذیرش تعیین می‌کند و نه مقرراتی در ارتباط با تسلیم گزارشها که شرکتها باید برای پرونده الکترونیک در قالب ایکس‌بی‌آرال دنبال کنند مطرح می‌سازد. این مسئولیت بر عهده نهادهای نظارتی است. نقش هیئت، استمرار توسعه دانشنامه مورد استفاده برای گزارشگری مالی با استفاده از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است. توسعه دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در دامنه تخصص ماست.

به سازمان اوراق بهادار و بازارهای اروپا تسلیم می‌شوند، فرصتهای جدید مهیجی را برای دانشگاهیان فراهم می‌آورد. این اتفاق برای اولین بار، امکان دسترسی الکترونیکی به‌موقع به اطلاعات استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را برای افراد زیادی فراهم می‌آورد. برای هیئت حائز اهمیت است که به‌رغم استاندارد نبودن داده‌های الکترونیکی موجود، اطلاعات گزارش شده توسط شرکتها و داده‌های برچسب‌زده شده با استفاده از دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را بازتاب می‌دهد.

استفاده هم‌زمان از گزارشهای الکترونیک در قالب ایکس‌بی‌آرال مطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی که به کمیسیون بورس و اوراق بهادار امریکا تسلیم شده‌اند، تجربه عملی از مزایا (و چالشهای) استفاده از داده‌های الکترونیکی برچسب‌زده شده را برای هیئت و کارشناسان آن به‌همراه دارد. استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی برای ارائه اطلاعات سودمند به سرمایه‌گذاران، صرف‌نظر از قالب گزارشگری مالی برای اطلاع‌رسانی اطلاعات به آنها، طراحی شده است. درک بهتر چگونگی دسترسی سرمایه‌گذاران به اطلاعات الکترونیکی دارای برچسب، به ما در دستیابی به این هدف کمک می‌کند.

### چگونه بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، فعالیت‌های خود را با سازمان اوراق بهادار و بازارهای اروپا هماهنگ می‌کند؟

بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌طور کامل متعهد به حمایت از سازمان اوراق بهادار و بازارهای اروپا در همکاری با دیگر ذینفعان برای موفقیت در گزارشگری الکترونیکی بر مبنای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در اروپا است. هیئت، نشستهای منظمی را با سازمان اوراق بهادار و بازارهای اروپا برگزار می‌کند. سازمان اوراق بهادار و بازارهای اروپا، همچنین ناظر گروه مشورتی دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است. من رئیس این گروه هستم. هدف این گروه، ارائه مشاوره به هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری در امور مرتبط با دانشنامه است. بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، همچنین با دیگر نهادهای نظارتی همکاری می‌کند تا از آنها در اجرای موفقیت‌آمیز دانشنامه استانداردهای



**تفاوت‌های بین دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و دانشنامه قالب واحد الکترونیکی اروپا مربوط به سطوح فنی هستند، نه سطوح برجسب‌زنی یا محتوا. آیا شما این مطلب را تایید می‌کنید و توضیحی برای آن ارائه می‌دهید؟**

من هم چنین نظری دارم. استاندارد فنی انتظام‌بخشی قالب واحد الکترونیکی اروپا و پرونده‌های دانشنامه آن، حاوی تمام عناصر دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی هستند. برای نمونه، عنصری که یک شرکت اروپایی برای برجسب‌زنی «درآمد حاصل از قرارداد با مشتریان» استفاده خواهد کرد، برگرفته از دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است و همان عنصری است که ناشر خصوصی خارجی طبق مقررات کمیسیون بورس و اوراق بهادار ایالات متحد باید از آن استفاده کند.

دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در کلیه حوزه‌های گزارشگری که استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را پذیرفته‌اند، کاربردپذیر است. بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به یک حوزه گزارشگری اجازه می‌دهد تا دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را توسعه دهد؛ برای نمونه، یک حوزه می‌تواند این کار را برای بازتاب بهتر رویه گزارشگری محلی یا تهیه دانشنامه مناسب‌تر برای الزام‌های خاص انتظام‌بخشی تسلیم گزارش، انجام دهد. دانشنامه قالب واحد الکترونیکی اروپا، یک دانشنامه محدود الحاقی به دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است. موارد اصلی افزوده‌شده بر محتوای دانشنامه که از آن مطلع هستیم، ترجمه برجسب‌ها به تمام زبان‌های اروپایی و استفاده از دانشنامه شناسه حقوقی موسسه<sup>۶</sup> (LEI) برای شناسایی شرکت گزارشگراست.

**تسلیم گزارش براساس «الزامات پیشرفته برای تسلیم گزارش»<sup>۷</sup> (AFR) توسط ناشران مطابق با دستورعمل قالب واحد الکترونیکی اروپا برای یکس‌بی‌آرال متنی در اوایل سال ۲۰۲۱ برای اولین بار آغاز خواهد شد. چه چالش‌هایی را برای تسلیم‌کنندگان گزارش پیش‌بینی می‌کنید؟ انتظار دارید روند مراحل در اولین تسلیم گزارش‌ها چگونه طی شود؟**

پیش‌بینی من این است که یکی از مهمترین چالش‌ها برای شرکتها، آشنا شدن آنها با دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، نرم‌افزار جدید گزارشگری و الزام‌های مربوط به تسلیم گزارش الکترونیک است. بر این موضوع واقفم که بازنگاری موارد افشا در دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌ویژه در اولین سال، ممکن است کمی زمانبر باشد. البته برای افشای مواردی مانند «کل داراییها»، احتمال دارد که این تطابق به‌سرعت انجام شود. برای دیگر موارد افشا، ممکن است مدتی طول بکشد تا یک تطابق یا نزدیکترین تطابق برای پل‌زدن<sup>۸</sup> دانشنامه الحاقی به دانشنامه اصلی شناسایی شود. با این حال، انتظار دارم که زمان لازم برای بازنگاری در سالهای بعدی که تهیه‌کنندگان با دانشنامه آشنایی بیشتری دارند، به‌میزان درخورتوجهی کاهش یابد.

**آیا از زمان آغاز تعهد در سال ۲۰۱۸، کیفیت یکس‌بی‌آرال گزارش‌های تسلیم‌شده به کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا مطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، بهبود یافته است؟ چه توصیه و راهنمایی می‌توانید به ناشران مطابق با قالب واحد الکترونیکی اروپا به‌منظور اطمینان از تسلیم گزارش باکیفیت از همان اولین گزارش تسلیمی و گزارش‌های بعدی ارائه دهید؟**

بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی از بسیاری جنبه‌ها از کاربرد یکنواخت محتوای دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، پشتیبانی می‌کند. برای نمونه، استفاده از دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی - رهنمودی برای تهیه‌کننده<sup>۹</sup> که رهنمودی رایگان در مرکز اطلاع‌رسانی هیئت است، به تهیه‌کننده در درک محتوا و چگونگی پیشبرد دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، کمک می‌کند.

بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، هیچ نقش رسمی در الزام به رعایت کیفیت تسلیم گزارش‌های الکترونیک در شکل‌بندی یکس‌بی‌آرال مطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، ندارد. به این ترتیب، ما به‌طور جدی به سنجش کیفیت گزارش‌های تسلیم‌شده به کمیسیون بورس و اوراق بهادار نمی‌پردازیم؛ بنابراین نمی‌توانم به‌صورت آگاهانه راجع به آن اظهار نظر کنم که آیا بهبودهایی



به گزارش‌های کاغذی یا نسخه پی‌دی‌اف (PDF)، باعث صرفه‌جویی در وقت و تلاش سرمایه‌گذاران می‌شود. گزارشگری الکترونیکی می‌تواند دسترسی به سرمایه را افزایش دهد؛ به‌ویژه برای شرکت‌های کوچکتر که در حال حاضر ممکن است به‌طور فعال از سوی سرمایه‌گذاران پیگیری نشوند همچنین، احتمال دارد که ناهمگونی اطلاعاتی کاهش یابد. در همان حال، برای تحقق مزایای احتمالی، داده‌های الکترونیکی باید از کیفیت بالایی برخوردار بوده و به‌طور یکنواخت در دسترس همه شرکت‌های استفاده‌کننده استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی باشند.

برچسب‌زنی به‌خودی‌خود اطلاعات را کم‌وبیش مقایسه‌پذیر نمی‌کند؛ اما مقایسه‌پذیری را آسان می‌سازد، زیرا می‌تواند شناسایی و تحلیل شباهت‌ها و تفاوت‌های میان واحدهای تجاری و دوره‌ها را طی زمان برای استفاده‌کننده آسانتر سازد.

با این حال، موفقیت در بهبود مقایسه‌پذیری به‌نحوه اجرای گزارشگری الکترونیکی بستگی دارد. برای نمونه، همچنان این مهم وجود دارد که ذینفع صورتهای مالی که براساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تهیه شده است، به‌راحتی بتوانند به مفهوم واقعی اطلاعات عددی گزارش‌شده دسترسی پیدا کنند (که می‌تواند شامل توضیح مشروح، رویه‌های حسابداری، یا صورت‌ریز خاص شرکت باشد). ایکس‌بی‌آرال متنی با قابلیت برچسب‌زنی در یک سند قابل خواندن توسط انسان، می‌تواند در دستیابی به این امر کمک کند.

**بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی چگونه استفاده و مصرف داده‌های در قالب ایکس‌بی‌آرال منتشرشده از سوی ناشران اتحادیه اروپا که ملزم به**

در کیفیت گزارش‌های الکترونیکی در قالب ایکس‌بی‌آرال مطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی که به کمیسیون تسلیم شده‌اند، صورت گرفته است یا خیر.

با این حال، اعضای گروه دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی طی تحقیق خود در مورد گزارش‌های الکترونیکی در قالب ایکس‌بی‌آرال مطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، خطاهایی در برچسب‌زنی مشاهده کردند. به‌نظر می‌آید که برخی از این خطاهای برچسب‌زنی ناشی از تطبیق سطحی برچسب‌های گزارش‌شده توسط شرکت‌ها با برچسب‌های استاندارد در دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است. توصیه هیئت این است که تهیه‌کنندگان برچسب‌زنی برای درک کامل معنای حسابداری یک عنصر و زمان استفاده از آن، از تمام اطلاعات موجود در دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی استفاده کنند.

توصیه می‌کنم که تهیه‌کنندگان از عطف‌های داده‌شده به عناصر در استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و اسناد و راهنمای مربوط به برچسب‌ها استفاده کنند. برچسب‌زنی باکیفیت، مستلزم دانش حسابداری خوب و کمک گرفتن از متخصصان در گزارشگری مالی با به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است.

**بجتهای زیادی در مورد تعهد نسبت به سودمندی دستورعمل قالب واحد الکترونیکی اروپا برای ناشران وجود دارد. از دیدگاه شما، چگونه دستورعمل قالب واحد الکترونیکی اروپا در زمینه شفافیت، یکنواختی و مقایسه در افشای مالی سودمند خواهد بود؟**

ماموریت بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، تهیه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است که شفافیت، پاسخگویی و کارآمدی را برای بازارهای مالی در سراسر جهان به ارمغان می‌آورد. با فرض وجود شفافیت و کارآمدی، کلیه اطلاعات استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در دسترس همه فعالان بازار قرار می‌گیرد و می‌تواند به روش مقرون‌به‌صرفه‌ای به همه داده‌های شرکت‌ها دسترسی پیدا کنند. دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی از این ماموریت پشتیبانی می‌کند.

گزارشگری الکترونیکی در مقایسه با ورود دستی داده‌ها

## رعایت دستورعمل قالب واحد الکترونیکی اروپا هستند را در نظر دارد؟

استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در سراسر جهان مورد استفاده قرار می‌گیرند و شواهد تجربی که در تدوین استاندارد استفاده می‌کنیم هم باید در چارچوب استاندارد موجود از سراسر جهان گردآوری شوند. انتظار داریم که دسترس‌پذیری داده‌های برجسب‌زنی شده الکترونیکی در اروپا و دیگر حوزه‌های گزارشگری به ما کمک کند تا این شواهد تجربی را با سرعت بیشتر و روشی مقرون‌به‌صرفه‌تر و برای تعداد بیشتری از شرکتها، گردآوری کنیم.

**کمیسیون بورس و اوراق بهادار به تازگی اعلام کرده است که پرونده‌های الکترونیک در قالب ایکس‌بی‌آرال متنی را که دارای امکان پل‌زنی هستند و مقررات مربوط به قالب واحد الکترونیکی اروپا الزامی کرده است، خواهد پذیرفت. آیا می‌توانید دیدگاه خودتان را راجع به این که آیا امکان پل‌زنی می‌تواند برای بررسی و تحلیل از سوی کمیسیون بورس و اوراق بهادار، نهادهای انتظام‌بخشی اتحادیه اروپا، اشخاص ثالث گردآورنده اطلاعات که از داده‌های تسلیم‌شده استفاده می‌کنند، و دیگران سودمند باشد یا خیر با ما به اشتراک بگذارید؟**

اگر تهیه‌کنندگان دانشنامه الحاقی زمینه را فراهم آورند، سرمایه‌گذاران و دیگر کاربران گزارشهای تسلیم‌شده الکترونیک در قالب ایکس‌بی‌آرال متنی می‌توانند دسترسی آسانتری به داده‌ها داشته باشند و با به‌کارگیری دانشنامه الحاقی، موارد افشای برجسب‌شده خاص شرکت را تحلیل کنند. پل‌زدن، یکی از راهکارهای فراهم‌کردن زمینه است. پل‌زدن، درک مفهوم گسترده حسابداری دانشنامه الحاقی را برای کاربران فراهم می‌کند و موجب سهولت در مقایسه و ورود به جزئیات در بررسی شرکت می‌شود.

**آیا بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی موضعی در مورد ادغام داده‌های تسلیم‌کنندگان اطلاعات در کمیسیون بورس اوراق بهادار ایالات متحد و اتحادیه اروپا دارد؟**

خیر، این موضوع مربوط به کمیسیون بورس اوراق بهادار، سازمان اوراق بهادار و بازارهای اروپا و شرکتهای پذیرفته‌شده

در بورس اوراق بهادار است.

**آیا می‌توانید در مورد برنامه‌های بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در رابطه با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، همانند ارتباط استانداردهای گزارشگری صورتهای مالی با عوامل محیطی، اجتماعی و راهبری (ESG) در آینده یا افشای اطلاعات مرتبط با کووید ۱۹ (Covid-19) توضیح دهید؟**

با نگاهی به پروژه‌های موجود در برنامه‌کار هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، به احتمال پروژه صورتهای مالی اساسی<sup>۱۰</sup> بیشترین تاثیر را در گزارشگری الکترونیکی خواهند داشت. هیئت در سال ۲۰۱۹، پیشنهادهای خود را برای نظرسنجی عمومی درباره پیش‌نویس پیشنهادی درباره ارائه و افشای عمومی اطلاعات، منتشر کرد. هدف از ارائه پیشنهادها، بهبود چگونگی اطلاع‌رسانی اطلاعات در صورتهای مالی با تمرکز بر صورت سودوزبان است. در پاسخ به تقاضای سرمایه‌گذار، این پیشنهادها به اطلاعات مقایسه‌پذیرتری در صورت سودوزبان، از جمله زیرمجموعه «سود عملیاتی»، نیاز دارد.

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، همچنین رویکردی منظم‌تر و شفافتر را برای گزارشگری برخی از معیارهای عملکرد تعریف‌شده توسط مدیریت (معیارهای غیراصول پذیرفته‌شده حسابداری) پیشنهاد می‌کند. انتظار می‌رود که پیشنهادهای مطرح‌شده، به‌ویژه آنهایی که ساختار و مقایسه‌پذیری نزدیکتری با صورتهای مالی دارند در تهیه داده‌های الکترونیکی باکیفیت به‌کار گرفته شوند.

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، در رابطه با گزارشگری عوامل محیطی، اجتماعی و راهبری، در حال به‌روزرسانی رهنمود غیرالزامی خود در مورد گزارش تفسیری مدیریت است که انتظار می‌رود در آن شرکتها به مسائل مهم زیست‌محیطی و اجتماعی بپردازند تا مکمل اطلاعات صورتهای مالی باشد.

گزارشگری شرکتی روبه‌تکامل است، سرمایه‌گذاران از اطلاعات مالی که به‌صورت الکترونیکی منتشر می‌شوند، استفاده می‌کنند و توجه بیشتری به پایداری دارند. هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری و هیئت امنای بنیاد به‌دنبال

**آیا می‌توانید در مورد رشد داده‌های ساختارمند در گزارشگری مالی در سطح بین‌المللی صحبت کنید؟ بیشترین میزان سودمندی در سالهای آینده برای سرمایه‌گذاران، حساب‌رسان، متخصصان گزارشگری مالی، هیئت مدیره‌های شرکتها و گردآورندگان داده‌ها را در چه چیزی پیش‌بینی می‌کنید؟**

شواهد به افزایش استفاده از فناوری توسط سرمایه‌گذاران و دیگر کاربران صورتهای مالی تهیه‌شده با به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، اشاره دارد. به نظر من، این فناوری جایگزین گردآوری داده‌های موجود نخواهد شد بلکه مکمل تحلیل داده‌های موجود است و به کاربران در تصمیم‌گیری کمک خواهد کرد.

بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌همراه نهادهای مشورتی خود، در حال بررسی چگونگی تاثیر فناوری بر فرایندهای سرمایه‌گذاری و پیامدهای آن برای دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است. هنوز در ابتدای راه پژوهش خود هستیم؛ بنابراین در حال حاضر نمی‌توانم توضیح بیشتری بدهم.



#### پانوشتها:

- 1- European Single Electronic Format (ESEF)
- 2- Accounting Standards Advisory Forum (ASAF)
- 3- Securities and Exchange Commission (SEC)
- 4- Extensions
- 5- Disclosure Initiative
- 6- Legal Entity Identifier (LEI)
- 7- Extensions
- 8- Anchoring
- 9- <https://cdn.ifrs.org/-/media/feature/resources-for-preparers/xbrl-using-the-ifrs-taxonomy-a-preparersguidejanuary-2019.pdf?1a=en>
- 10- Primary Financial Statements Project (PFSP) [www.ifrs.org/projects/work-plan/primary-financial-statements/comment-letters-projects/ed-primaryfinancial-statements/](http://www.ifrs.org/projects/work-plan/primary-financial-statements/comment-letters-projects/ed-primaryfinancial-statements/)

#### منبع:

· Merrill, T., Q&A with an Expert: Insights from an IASB Board Member on the IFRS Taxonomy and ESEF Mandate, Dimensions. EMEA Spotlight, 2020

نظرسنجی عمومی در مورد این روندها در آینده هستند. هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری و کارشناسان آن، دغدغه‌های جهانی درباره پیامدهای همه‌گیری کووید ۱۹ را به‌اشتراک گذاشتند و نظارت فعالی بر مسائل گزارشگری مالی ناشی از همه‌گیری کووید ۱۹ دارند.

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، با توجه به همه‌گیری کووید ۱۹ و در راستای کمک به ذینفعان با حمایت از به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، با به‌روزرسانی جدول زمانی پروژه‌ها و اسناد نظرسنجی و استمرار در دسترس بودن آنها برای ذینفعان، اقدام کرده است. برای نمونه، هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری به‌تازگی اصلاحیه‌ای را برای استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی قراردادهای اجاره منتشر کرد که کاهش موقت اجاره برای مستاجران را در حسابداری امتیازهای اجاره مربوط به همه‌گیری کووید ۱۹، فراهم می‌آورد.

#### تحول دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را طی یک تا سه سال آینده چگونه می‌بینید؟

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری به‌طور مستمر آخرین تحولات در دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را منتشر می‌کند تا استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی جدید یا اصلاح‌شده را بازتاب دهد. به‌ویژه این‌که انتظار می‌رود طی دو یا سه سال آینده، تحولاتی درخور توجهی در مورد دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌دنبال پروژه هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری درباره صورتهای مالی اساسی داشته باشیم.

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری موظف است تا هر پنج‌سال یکبار، یک نظرسنجی عمومی درباره برنامه کار خود انجام دهد. در حال حاضر، هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری در حال بحث درباره محتوای درخواست رسمی برای اطلاعات است که انتظار می‌رود در مارس ۲۰۲۱ منتشر شود. درخواست برای اطلاعات شامل پرسشهایی مرتبط با دانشنامه خواهد بود. پاسخهای عمومی که در جواب این پرسشها دریافت می‌شود، هیئت را نسبت به انجام برنامه‌های لازم برای تکامل دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، آگاه خواهد کرد.



## گزارشگری الکترونیکی - چرا باید بر دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تمرکز کنید

دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS Taxonomy) به‌طور قطعی جدید نیست، بلکه از سال ۲۰۱۶ وجود داشته است؛ اما با نزدیک شدن به تاریخ پذیرش اجباری، این بازگشت دوباره صورت گرفته است. تاریخ تهیه صورت‌های مالی تلفیقی در قالب استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی از سوی شرکتهای عام، ۱ ژانویه ۲۰۲۰ است. از این تاریخ به بعد، کلیه گزارشهای مالی باید با دانشنامه قالب الکترونیکی واحد اروپا (ESEF Taxonomy) که به‌طور اساسی مشابه دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است، مطابقت داشته باشند.

### دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌طور دقیق چیست؟

دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌طور اساسی فهرستی از کدها (عناصر) مشخص است که تهیه‌کنندگان می‌توانند با استفاده از آنها، اطلاعات (با برچسب‌زنی ایکس‌بی‌آرال (XBRL)) را که در صورت‌های مالی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) افشا می‌شود، شناسایی کنند. به‌عنوان مثال، عنصر «بهای تمام‌شده کالای فروش‌رفته» که در قالب برچسب عنصر «بهای تمام‌شده کالای فروش‌رفته» فهرست شده است، دربرگیرنده ارجاع به یک استاندارد بین‌المللی حسابداری (IAS) مشخص و تعریف قلم است. به جدول ۱ نگاه کنید.

دانشنامه مصور استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۲۰۱۹ (IFRS 2019 Taxonomy Illustrated) در

این جاکمک بزرگی است. در حقیقت، مرکز

اطلاعاترسانی اینترنتی هیئت استانداردهای

بین‌المللی حسابداری (IASB) دارای

یک صفحه کامل است که به این موضوع با

مروری بر دانشنامه استانداردهای بین‌المللی

گزارشگری مالی، توضیحات سالانه،

به‌روزرسانیهای خاص دانشنامه در هر سال

و همچنین سایر منابع و اخبار عمومی،

اختصاص دارد. به استفاده‌کنندگانی که برای



## جدول ۱- معرفی عنصر در دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی

برچسب عنصر	بهای تمام‌شده کالای فروش‌رفته
مرجع عنصر	استاندارد بین‌المللی حسابداری ۱/۹۹ (IAS 1.99) افشای اطلاعات استاندارد بین‌المللی حسابداری ۱/۱۰۳ (IAS 1.103) افشای اطلاعات
برچسب مستندسازی عنصر	مبلغ بهای تمام‌شده مربوط به هزینه‌هایی که مستقیم یا غیرمستقیم به کالاها یا خدمات فروخته‌شده نسبت داده می‌شود و ممکن است دربرگیرنده بهای تمام‌شده‌ای باشد که از قبل در اندازه‌گیری موجودی کالایی که در حال حاضر فروخته‌شده منظور شده است، یا سربار تولید اختصاص نیافته، و مبلغ غیرعادی بهای تمام‌شده تولید موجودی کالا باشد؛ اما محدود به این موارد نیست.

گزارشگری معمول جلو می‌رود که باعث محدودیت زمانی می‌شود، باید با ایکس‌بی‌آرال حرکت کند و سرعت بگیرد. به علاوه، هزینه آموزش و تجهیز کافی کارکنان نیز به آن اضافه می‌شود، تا آنها بتوانند دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را به‌طور موثر اجرا کنند. اما واقعیت این است که آینده به‌سمت توزیع اطلاعات به‌صورت تمام الکترونیکی پیش می‌رود. بنابراین، اگر زود به‌سمت این قطار حرکت نکنید، ناگزیر از قافله عقب می‌مانید. از طرف دیگر، این فناوری دارای قابلیت‌های دیگری است که می‌تواند برای تهیه صورتهای مالی مورد استفاده قرار گیرد؛ بنابراین می‌توانید انتظار هم‌افزایی داشته باشید.

## نیاز به کمک دارید؟

منابع فراوانی برای یادگیری به‌صورت برخط در دسترس است. برای نمونه، صفحه اختصاصی هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری وجود دارد که پیش از این درباره آن صحبت کردیم و شامل راهنمای تهیه‌کنندگان است؛ همراه با نمونه‌های توضیحی.

**مرجع بورسه‌های اوراق بهادار و بازارهای اروپا** (ESMA) نیز اولین فیلم از مجموعه فیلمهای آموزشی را راه اندازی کرده است که برای راهنمایی شرکت‌کنندگان در بازار از طریق الزامهای جدید طراحی شده است.

باید یادآوری شود که در دانشنامه استانداردهای بین‌المللی حسابداری بیش از ۵۰۰۰ برچسب وجود دارد. بنابراین اگر اوقات فراغت داشتید، می‌دانید چه کاری باید انجام دهید.

## منبع:

•R. De Vries, Electronic Reporting- Why You Should Focus on the IFRS Taxonomy Now, KPMG, 2019

اولین بار از این صفحه استفاده می‌کنند، به‌واقع توصیه می‌کنیم برای کمک به فهم اصول اولیه، سری به آنجا بزنند.

## چرا دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی مهم است؟

دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی از آنجا مهم است که در آن هر یک از عناصر صورتهای مالی از طریق یک برچسب منحصر به فرد شناسایی می‌شود. بدین ترتیب، دانشنامه اطلاعات مالی را به قالبی تبدیل می‌کند که به‌وسیله ماشین خوانده می‌شود و انتظار می‌رود به تحلیل به‌موقع و کارآمد سرمایه‌گذاران و تحلیلگران، کمک کند. دانشنامه، علاوه بر این، ویژگی قابلیت کاهش ناهمگونی اطلاعات، افزایش کارایی بازارهای مالی در سطح جهانی، و به‌طور کلی بهبود تحلیل صورتهای مالی را دارد.

در اینجا، چند نمونه از کاربرد چنین ارزش افزوده‌ای آورده شده است:

- مقایسه داده‌ها بین چندین شرکت با استفاده از یک عنصر خاص دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی.
- استخراج تمام داده‌های مرتبط با یک الزام خاص برای افشای اطلاعات.

- محک‌زنی عناصر بین هم‌تایان.

- ایجاد روند و نمودار داده‌ها به‌آسانی.

## در حال حاضر باید چه کاری انجام دهید؟

تمرین برچسب‌زنی برای اولین بار پرزحمت خواهد بود. برای استفاده از برچسبها، به نرم‌افزار خاصی نیاز است، که به‌معنی سرمایه‌گذاری در فناوری اطلاعات (IT) است. واحد مالی سازمان در حالی که هنوز با



## استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در بستر زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر؛ پارادایم جدید گزارشگری مالی

دکتر رحیم بنابی قدیم

### مقدمه

اجرای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS)، از طریق تسهیل تصمیم‌های فنی و راهبردی وابسته به سیستم‌های اطلاعاتی و پشتیبانی فرایندهای مختلف که نیازمند گزارش‌گیری هستند، منجر به حذف هزینه‌های غیرضروری و ریسک‌های نشأت‌گرفته از دوباره‌کاری‌های ممکن در سیستم‌ها و فرایندهای تجاری می‌گردد. با اجرای این استانداردها، بیشتر فرایندهای جدید خودکار و مشکلات روزانه کمتر می‌شود. با این حال، گستردگی تفاوت سیستم‌های اطلاعاتی جهت گزارش‌گیری در سازمانها، منجر به پیچیدگی رفتاری در رابطه با هر سیستم می‌گردد و در نتیجه نبود رفتار واحد در برابر سیستم‌های واحد تجاری، فرایند انتقال به استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را پیچیده می‌سازد.

استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی قرار بگیرند (Sudalaimuthu & Haraiharan, 2011). **اطلاعات برجسب‌گذاری شده**<sup>۳</sup> به‌وسیله زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر، فراهم‌کننده یک منبع اطلاعات جدیدی برای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است که به‌عنوان پارادایم جدید گزارشگری دربردارنده اطلاعات بیشتر، پوشش بیشتر اطلاعاتی، اطلاعات کاملتر، گزارش بیشتر آن‌چه هست و اطلاعات کمتر استاندارد شده را فراهم می‌کند؛ بنابراین، سبب پوشش اطلاعاتی بیشتر از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی متعدد، افزایش گزارش به‌موقع اطلاعات به‌صورت برخط، گزارش اطلاعات به‌طور کامل و آن‌چه که هست و دسترسی با کمترین هزینه به اطلاعات می‌شود (Tarca, 2020).

### قابلیت‌های گزارشگری زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر

یکی از موارد اساسی در به‌کارگیری سیستم جدید، ادغام داده‌ها است و به‌دلیل تفاوت‌های موجود در شرکتها، صنایع و حتی کشورهای مختلف در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و حقوقی مشکلاتی را برای همسان‌سازی و یکنواختی گزارشگری و افزایش قابلیت دسترسی اطلاعات ایجاد خواهند کرد و تا زمانی که این ناهمسانی رفع نگردد، زنجیره عرضه اطلاعات در سیستم گزارشگری کارایی و اثربخشی مطلوب نخواهد داشت. تکثیر انبوهی از طبقه‌بندی‌های زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر بر پایه اصول گزارشگری متفاوت می‌تواند اهداف استانداردسازی، قابلیت مقایسه و کاربرد مجدد اطلاعاتی که زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر آنها را یافته به‌خطر بیناندازد؛ بنابراین، توسعه استانداردهای گزارشگری جهانی به‌عنوان پایگاه مهمی که در آن طبقه‌بندی زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر را بتوان ایجاد کرد، ضروری است. در همین راستا، طبقه‌بندی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی برای ایجاد زمینه متداولی برای شرکتها ایجاد شده و سکویی است که مزیتها و منافع زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر را افزایش می‌دهد (Bonson et al., 2009).

زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر، یک سیستم گزارشگری

### زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر<sup>۲</sup> (XBRL)

به‌عنوان زبان مشترک گزارشگری در سطح جهانی می‌تواند انطباق‌پذیری بیشتری بین سیستم‌های حسابداری و استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ایجاد کند و مکملی برای اجرای موفقیت‌آمیز استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی باشد. الزام‌های گزارشگری مالی ارائه‌شده به‌وسیله استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی برای تامین نیازهای متفاوت ذی‌نفعان تنظیم شده است؛ اما ناتوانایی قالب کاغذی الکترونیکی معمولی در خودکارسازی، مبادله و ارائه داده‌ها به‌گونه‌ای که برای کاربران قابل‌درک باشد، توانایی استانداردهای باکیفیت (استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی) را در بهبود ویژگی‌های کیفی اطلاعات (مانند مربوط بودن، ارائه منصفانه، قابلیت مقایسه و قابل‌درک بودن) برای تصمیم‌گیری بهتر و همچنین بازیابی اطمینان سرمایه‌گذاران از پیامدهای بحرانی‌های مالی (که به اعتبار گزارشگری مالی آسیب زده است) محدود می‌کند. از این‌رو زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر به‌عنوان یک فناوری تصور می‌شود که می‌تواند قابلیت سازگاری داده‌های مالی را افزایش دهد. بنابراین، یک رویکرد ترکیبی از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر می‌تواند کارایی و کنترل بیشتر بر میزان گزارش‌دهی برای تامین نیازهای اطلاعاتی کاربران را امکان‌پذیر سازد (Agubata, 2019).

شفافیت در گزارشگری مالی در سراسر جهان به‌طور چشمگیری در حال افزایش است و دو استاندارد جهانی یعنی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر برای دستیابی به این هدف کمک کرده‌اند. استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر، دو پروژه متفاوت هستند، ولی رویکرد اجرای پروژه ترکیبی می‌تواند کارایی و کنترل بیشتر گزارشگری را امکان‌پذیر سازد. برای افزایش انتقال جریان اطلاعاتی به‌سمت استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، بررسی نحوه قرارگرفتن زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر در فرایندهای گزارشگری شرکت نشان می‌دهد که فرایندهای گزارشگری فعلی شرکت چگونه می‌توانند زیر تاثیر تصویب



و نیازهای مالی گشته و ابهام و سردرگمی در تصمیم‌گیری مدیران ارشد مالی را کاهش می‌دهد.

این زبان با ارائه اطلاعات عاری از تمایلهای جانبدارانه، کامل و جامع که دارای رجحان محتوا نیز می‌باشد، قابلیت اعتماد به داده‌ها را افزایش داده و به‌علت ثبات رویه، شفافیت و هماهنگی با دیگر رویکردها، قدرت مقایسه‌پذیری اطلاعات حسابداری را فزونی می‌بخشد (نیکومرام و شکاری، ۱۳۸۹). گزارش‌گرایی الکترونیک<sup>۵</sup> دارای منافی برای بازارهای سرمایه نیز هست. پژوهشگران با بررسی معیارهای مختلف بازار از جمله نوسان بازدهی (ارزش مطلق بازدهیهای غیرعادی روزانه)، کارایی اطلاعاتی (انحراف مطلق بین بازدهی واقعی و بازدهی مورد انتظار) و انحراف استاندارد بازدهی سهام نشان دادند که با به‌کارگیری گزارش الکترونیکی، کارایی اطلاعاتی افزایش و نوسان بازدهی انحراف معیار بازدهی کاهش می‌یابد؛ زیرا زبان گزارش‌گرایی مالی توسعه‌پذیر ریسک اطلاعاتی و نبودتقارن اطلاعاتی را از طریق بهبود شفافیت افزایش می‌دهد. همچنین به دلیل کاهش هزینه پردازش اطلاعات و از طریق تسهیل دسترسی به اطلاعات خاص شرکتی به‌وسیله سرمایه‌گذاران، هم‌زمانی قیمت سهام را کاهش می‌دهد (Tarca, 2020).

جذب سرمایه‌های خارجی در بازار سرمایه، متکی به سیستمهای اطلاع‌رسانی سریع، دقیق و قابل اتکا است. همچنین، هماهنگ‌سازی استانداردهای مربوط به ساختار گزارش‌های تجاری در راستای یکنواخت‌کردن تهیه و ارائه گزارشها از یک طرف و کاهش هزینه و زمان ترکیب و پردازش اطلاعات از طرف دیگر مواردی است که با زبان گزارش‌گرایی مالی توسعه‌پذیر به‌عنوان استاندارد جهانی تبادل اطلاعات، قابل تحقق می‌باشد (Enachi et al., 2015). با این حال، تا زمانی که تحلیلگران سیستمهای خود را برای استفاده از گزارش‌های مالی الکترونیک به‌روزرسانی نکنند، شرکتها اقدام به بارگذاری اطلاعات مالی به‌صورت الکترونیک نخواهند کرد. همچنین تا زمانی که واحدهای تجاری گزارش‌های مالی الکترونیکی ارائه ندهند، تحلیلگران نیز سیستمهای خود را به‌روزرسانی نخواهند کرد. یکی از دلایلی که سرمایه‌گذاران خواستار مقررات‌گذاری برای گزارش الکترونیکی نیستند،



## رویکرد ترکیبی از

## استانداردهای بین‌المللی

## گزارش‌گرایی مالی و

## زبان گزارش‌گرایی مالی توسعه‌پذیر

## می‌تواند کارایی و کنترل بیشتر بر

## میزان گزارش‌دهی برای

## تامین نیازهای اطلاعاتی کاربران را

## امکان‌پذیر سازد

مبتنی بر منبع باز است که برای تهیه و مبادله الکترونیکی گزارش‌های بازرگانی در سراسر جهان ایجاد شده است و با فراهم‌کردن بستر لازم برای تهیه اطلاعات از یک منبع، سبب بی‌نیازی به منابع مختلف اطلاعاتی می‌شود (محمدی و خوزین، ۱۳۹۶). سرعت و دقت بالای سیستمهای حسابداری و گزارش‌گرایی کنونی همچون زبان گزارش‌گرایی مالی توسعه‌پذیر و حسابداری تحت شبکه جهانی اینترنت<sup>۴</sup> به دلیل بهره‌گیری از جدیدترین یافته‌های قرن اخیر، یک موضوع بدیهی و واضح است و این دقت و سرعت، همان دغدغه مدیران مالی و حسابداران گذشته است که به دلیل درگیری روزانه ارقام، همواره به آن می‌اندیشیده‌اند. اطلاعاتی که اگر علاوه بر دقت و سرعت، به‌موقع در اختیار کاربران قرار نگیرد و قدرت قیاس‌پذیری نداشته باشد و یا قابلیت دسترسی آن برای هر شخصی سهل باشد، ارزش واقعی خود را در جهانی که سرعت به‌روزرسانی داده‌ها از سال و ماه به دقیقه و ثانیه رسیده است، از دست خواهد داد. زبان گزارش‌گرایی مالی توسعه‌پذیر با بالابردن سرعت انجام کار و افزایش دقت، منجر به از بین رفتن ناامنی داده‌ها شده و منتج به برنامه‌ریزی، ارزیابی رویدادها و برآورد انتظارها

و تفسیر داده‌های به‌اشتراک گذاشته‌شده به‌وسیله سیستمها و دستگاه‌ها را به‌گونه‌ای توصیف می‌کند که برای کاربر قابل درک باشد. این ویژگیها در سیستم گزارشگری فعلی ما وجود ندارد، اما در دنیای یکپارچه برای تجزیه‌وتحلیل داده‌های حسابداری و قابلیت استفاده آنها، موضوعی محوری است.

هدف از گزارشگری مالی با مقاصد عمومی، ارائه اطلاعاتی در مورد واحد گزارشگر است که برای سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سایر طلبکاران فعلی و موجود در تصمیم‌گیری نسبت به تامین منابع برای واحد تجاری مفید است (Sudalaimuthu & Haraiharan, 2011; Zhu & Wu, 2010). برای این‌که صورتهای مالی مفید باشند، باید دارای ویژگیهای کیفی اساسی باشند، از جمله مربوط بودن و صداقت در ارائه که ممکن است به‌وسیله ویژگیهای قابلیت مقایسه، قابل فهم بودن، قابل تایید بودن و به‌موقع بودن اطلاعات افزایش یابد. بر این اساس، به‌طور کلی پذیرش استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی برای بهبود کیفیت گزارشگری و قابلیت مقایسه بین شرکتها و کشورها برای تصمیم‌های تجاری آگاهانه انجام می‌شود. با این حال، صورت مالی بر اساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی که در قالب گزارش‌های سنتی کسب‌وکار مانند پرونده‌های **زبان علامت‌گذاری متن**<sup>۷</sup> (HTML) و **پی‌دی‌اف**<sup>۸</sup> (PDF) تهیه شده است؛ مانند نمایش در شبکه اینترنتی رسمی، فاقد قابلیت استفاده واقعی است. آنها فقط برای انسان قابل خواندن هستند و اطلاعات آنها به‌طور خودکار قابل شناسایی یا بازیابی برای تجزیه‌وتحلیل رایانه‌ای یا پردازش بیشتر نیست؛ به این معنی که توزیع رایانه‌ای اطلاعات از بین می‌رود زیرا متن ارسالی مورد استفاده به همان روشی است که در گزارش کاغذی استفاده می‌شود. به عبارت دیگر، صورتهای مالی با یکدیگر قابلیت تطبیق و سازگاری ندارند و این نشان می‌دهد که شخصیت یک‌طرفه گزارش پایه‌کاغذی به شرکتها اجازه نمی‌دهد نیازهای خاص کاربران اطلاعات مالی را برآورده کنند (Agubata, 2019).

**نشانه‌گذاری یا برچسب‌گذاری صورتهای مالی**<sup>۹</sup>، مبتنی بر طبقه‌بندی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است، یعنی فراهم‌کننده عناصری برای برچسب‌گذاری مقرر شده در استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است.

این است که اطلاعات مالی مورد استفاده سرمایه‌گذاران در حال حاضر الکترونیکی بوده و از پایگاه‌های اطلاعاتی فراهم‌شده تامین می‌شوند. برچسب‌گذاری اطلاعات برای تامین‌کنندگان پایگاه‌های اطلاعاتی نیز مفید خواهد بود. جمع‌آوری‌کنندگان اطلاعات از زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر برای استفاده یا بررسی اطلاعات استفاده می‌کنند ولی با توجه به این‌که اطلاعات برچسب‌گذاری‌شده برای مجموعه کاملی از شرکتها (شرکتهای بین‌المللی) وجود ندارد، برخی گردآورندگان اطلاعات برای جمع‌آوری و اعتبارسنجی اطلاعات هنوز از فرایند جاری استفاده می‌کنند. به‌عبارتی، گردآورندگان اطلاعات از اطلاعات برچسب‌گذاری‌شده برای تغذیه سیستمهای اطلاعاتی خود استفاده کرده و در حال حاضر بستری را بر اساس اطلاعات برچسب‌گذاری‌شده ایجاد می‌کنند. گردآورندگان اطلاعات به‌طور گسترده‌ای از اطلاعات برچسب‌گذاری‌شده از جمله به‌دلیل اطلاعات ساختاریافته، در دسترس و قابلیت خواندن به‌وسیله ماشین، نفع می‌برند. سپس گردآورندگان اطلاعات می‌توانند بر اساس استانداردهای هماهنگ‌سازی اطلاعات تمرکز بیشتری داشته و برای صاحبکاران خود دیگر فعالیتهای دارای ارزش افزوده را فراهم کنند. بر این اساس، گردآورندگان اطلاعات به‌دلیل کاهش قابل‌ملاحظه هزینه گردآوری اطلاعات می‌توانند اطلاعات دقیقتر و به‌موقع‌تری از شرکتها را برای صاحبکاران خود فراهم کنند (Tarca, 2020).

### قابلیت انطباق زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر برای گزارش‌های مالی بر اساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی

در حال حاضر، نشانه‌گذاری اطلاعات مالی گزارش‌شده به‌وسیله شرکتها با وجود زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر و طبقه‌بندی مورد نیاز در قالب استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، در راستای تسهیل دسترسی اطلاعات در قالب الکترونیکی چارچوب‌مند، می‌تواند سودمندی بیشتری برای استفاده‌کنندگان اطلاعات داشته باشد (Tarca, 2020).

**قابلیت انطباق**<sup>۶</sup> به‌عنوان توانایی سیستمها در تبادل و استفاده از اطلاعات تعریف می‌شود. قابلیت انطباق، میزان تبادل داده‌ها

می‌کند. بنابراین کاربران می‌توانند سفارش‌های مربوط به اطلاعات خود را متناسب با مدلها و اهداف خود انجام دهند (Agubata, 2019). با این حال، درجه انطباق صورتهای مالی بر اساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تحت زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر، می‌تواند متأثر از درجه انطباق استانداردها، تکرار مضاعف اطلاعات و حتی خلاصه‌گویی اطلاعات باشد که کارایی رویکرد گزارشگری هم‌زمان این دو زبان تجارت را محدود می‌کند (Zhu & Wu, 2010).

### هم‌افزایی زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر و استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی برای افزایش قابلیت مقایسه گزارشگری مالی

زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر به‌عنوان یکی از مراحل اجرای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی می‌باشد؛ به‌طوری که در حال حاضر، هر پروژه زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر به زبان انگلیسی با استفاده از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی آماده می‌شود و رویکرد جدیدی از گزارشگری مالی را بیان می‌کند (Tarca, 2020). حسابداری زبان تجارت است؛ در حالی که گزارشگری مالی رسانه‌ای است که از طریق آن زبان تجاری برقرار می‌شود. اگر این‌گونه باشد، تجارت در سراسر جهان توانایی تبادل نظر متفاوت با یکدیگر در هنگام تبادل و توزیع نتایج مالی و تجارت با ذینفعان بین‌المللی خود را ندارد. استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی برای منافع عمومی و به‌منظور ارائه یک مجموعه واحد حسابداری باکیفیت، قابل درک و یکنواخت، برای ایجاد بازده بهتر در بازار سرمایه توسعه یافته است و همچنین برای سرمایه‌گذاران، امکان مقایسه نتایج شرکتهای مختلف در سطح ملی و بین‌المللی در تصمیم‌گیریهای سرمایه‌گذاری را فراهم می‌سازد. برای این منظور، استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی نیاز به یک دید چندوجهی از تجارت دارد که با توانایی تجزیه اطلاعات می‌تواند به‌کارگرفته شود. با این حال، بیشتر نمایش اطلاعات مالی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در قالب فایل اچ‌تی‌ام‌ال و قالب پی‌دی‌اف بدون ساختار، کدگذاری شده است. این سیستمها بیان متفاوتی از اطلاعات دارند و امکان جستجو در تجزیه‌وتحلیل

با گزارشگری الکترونیکی مبتنی بر ساختار استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، می‌توان اطلاعات را از صورتهای مالی در قالب اکسل استخراج و با اطلاعات مالی سالهای دیگر یا گزارشهای تدوین‌کنندگان استانداردها (اگر برچسب‌گذاری شده باشند) مقایسه کرد. این کار را می‌توان با سرعت و صحت بیشتری انجام داد؛ چراکه همه اقلام تعریف شده و با ویژگیهای مشخص بوده و معنی هر قلم واضح خواهد بود؛ بنابراین می‌توان اطلاعات ارائه‌شده را مورد تحلیل و وضعیت مالی و عملکرد واحدهای تجاری را با یکدیگر مورد مقایسه قرار داد (Tarca, 2020). بنابراین، نیاز به ارائه صورتهای مالی با قابلیت خواندن رایانه‌ای و سازگار با کامپیوتر، مطابق با استاندارد گزارشگری مالی یکنواخت، چارچوبی است که سرعت تجزیه‌وتحلیل صورتهای مالی به‌وسیله سرمایه‌گذاران را به‌طور قابل توجهی افزایش می‌دهد. قابلیت خواندن و قابلیت انطباق، با انتقال وظیفه پردازش اطلاعات به رایانه‌ها، نوع جدیدی از مزایا را به‌همراه خواهد داشت. بدین ترتیب از ابزار رایانه‌ای برای کنترل ارائه و تبدیل ارائه از یک قالب به قالب دیگر استفاده می‌شود (Sudalaimuthu & Haraiharan, 2011).

زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر توانایی خودکارسازی، تفسیر و اطمینان از استفاده کلی اطلاعات مالی و امکان رفع نیاز به رونویسی داده‌ها از یک برنامه نرم‌افزاری به برنامه دیگر را دارد. این موضوع با برچسب‌گذاری اطلاعات جداگانه به‌گونه‌ای محقق می‌شود که سایر رایانه‌ها بتوانند اطلاعات را درک و با آنها کار کنند. بنابراین، برنامه کاربر می‌تواند ارتباط مستقیمی با داده‌های گزارش شده داشته باشد که حاکی از آن است که رایانه‌ها می‌توانند اطلاعات را در یک سند الکترونیکی که به‌طور کامل برچسب‌گذاری شده است (سند زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر)، تشخیص دهند، آنها را انتخاب، تجزیه‌وتحلیل و ذخیره کنند و با سایر رایانه‌ها به‌طور دقیق و به‌صورت خودکار به روشهای مختلف تبادل کنند. زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر امکان همکاری داده‌های موجود در سیستمهای گزارشگری متفاوت شرکتهای را فراهم می‌کند، تبادل خودکار اطلاعات در میان برنامه‌های موجود شرکت و سایر شرکتهای موجود در زنجیره گزارش اطلاعات را تسهیل

اطلاعات الکترونیکی گزارشگری مالی فاقد اطلاعات لازم برای پشتیبانی از تصمیم‌گیری به‌موقع است. صنعت خدمات مالی، بزرگترین تولیدکننده و استفاده‌کننده اطلاعات کسب‌وکار در جهان، تمایل بیشتری به گزارش‌دهی برخط اطلاعات شرکت و تصمیم‌گیری مفیدتر داشته و بر این اساس، پذیرش گسترده زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر را به رسمیت شناخته و از آن حمایت می‌کند.

زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر گزینه مناسبی برای گزارشگری در نظر گرفته می‌شود؛ زیرا فقط به خودکارسازی اطلاعات ختم نمی‌شود بلکه سرمایه‌گذاران می‌توانند با استفاده نرم‌افزار، داده‌ها را به‌صورت الکترونیکی تایید و در نتیجه خطاها و بی‌دقتیها را کاهش و اطلاعات مشابهی را در سطح ملی و بین‌المللی مورد مقایسه و پردازش قرار دهند (Agubata, 2019). گزارشگری بین‌المللی مالی با هدف ایجاد زبان تجاری واحد و مشترک، افزایش هماهنگی و قابلیت مقایسه اطلاعات و کاهش تفاوت‌های گزارشگری، بدون به‌کارگیری قالب واحد گزارش اطلاعات، دارای کارایی کافی نخواهد بود؛ چراکه تعاریف و آرایه‌بندی مشابهی از اطلاعات در سطح ملی و بین‌المللی باید ایجاد و از تفاسیر متنوع از اطلاعات و به‌کارگیری مدل‌های جزیره‌ای در گزارش اطلاعات مشابه اجتناب شود. این نیاز از طریق زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر تامین و برآورده می‌شود (Yang et al., 2018). در **جدول ۱**، تفاوت گزارشگری همراه و بدون زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر نشان داده شده است.

یا دستکاری اطلاعات را ندارند. استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی روند تولید، گزارش و تجزیه و تحلیل اطلاعات شرکت را تغییر نداده است؛ بنابراین، به‌کارگیری آن با داده‌های ایستا محدود می‌شود و به‌دلیل قالب‌های مختلف بین گزارشها، اطلاعات نمی‌تواند به‌طور مستقیم به‌وسیله نرم‌افزار گیرنده اطلاعات پردازش شود. بنابراین، شرکتها به‌طور مستمر به سیستم‌های متفاوتی برای ذخیره و استقرار بسیاری از داده‌های مورد نیاز وابسته هستند.

با تصویب استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، چشم‌انداز شرکتها بیشتر با استاندارد محلی اندازه‌گیری نمی‌شود بلکه با استاندارد بین‌المللی ارزیابی می‌شود. اکنون که بیشتر شرکتها این استاندارد جدید حسابداری را پذیرفته‌اند و خواستار ارجاع مشترک، قالب ارائه و چارچوبی مشترک برای تولید اطلاعات مالی به‌منظور از بین بردن اختلاف‌های واقعی ملی و بین‌المللی و افزایش قابلیت مقایسه اطلاعات هستند، تصویب و به‌کارگیری زبان مشترک ضروری به‌نظر می‌رسد (Agubata, 2019). ساختار گزارشگری مالی متأثر از رویکرد و روش گزارش اطلاعات است و زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر، این ساختار گزارشگری در سطح ملی و بین‌المللی را زیر تاثیر قرار می‌دهد، به‌طوری که با به‌کارگیری زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر، کیفیت و قابلیت مقایسه اطلاعات شرکتها در هر سطحی از گزارشگری بهبود می‌یابد (Yang et al., 2018). به‌عبارتی، کاربران به‌دنبال اطلاعات به‌موقع، دقیق و کامل برای کاهش ابهام مربوط به سرمایه‌گذاری خود هستند. متأسفانه، قالب

**جدول ۱: مقایسه گزارشگری همراه و بدون زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر (Grosu et al., 2010)**

گزارشگری بدون زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر	گزارشگری با زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر
مدل جزیره‌ای	قالب جهانی
دسترسی چندگانه	دسترسی آسان
ارزیابیهای متفاوت از ریسک	مفاهیم قابل مقایسه
مقایسه‌ناپذیری	مقایسه یک‌به‌یک
ناهمگونی در مدیریت منابع سازمانی	مقایسه مستقل



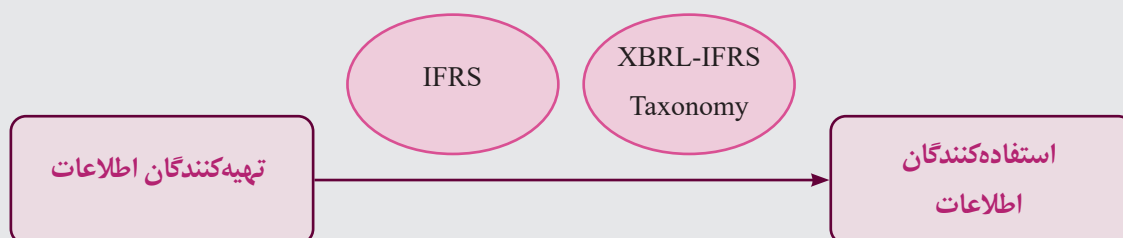
## آرایه‌بندی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر

آرایه‌بندیها بخش مهمی از مدیریت دانش و خدمات جستجو و به‌عبارت ساده‌تر راهنماهای موضوعی شبکه جهانی اینترنت، یا اصطلاحهای مهم هستند که به روابط بین اشیا یا افکار نظم و معنا می‌بخشند. همچنین، آرایه‌بندی، برای اطلاعات بازیابی‌شده، نوعی بافت معنایی فراهم می‌سازد و روابط مفهومی بین اصطلاحها را ترسیم می‌کند. یکی از مزایای مهم آرایه‌بندی، دستیابی به اطلاعات مرتبط با صرف زمان کمتر است؛ به‌خصوص زمانی که این دستیابی سریع به اطلاعات درست و مناسب انجام گیرد و به کاربر هم اجازه داده شود که از یک مفهوم مرتبط دیگر بجهت و روابط مترادف بین اصطلاحها را دریابد. به‌عبارتی، جستجو از طریق رایانه بدون برخورداری از نظام آرایه‌بندی مناسب، مانند تلاش برای پیدا کردن راه خود در اطراف منطقه‌ای ناآشنا بدون نقشه است. افزایش اشتراک دانش، اجتناب از کوششهای مضاعف در داخل سازمانهای بزرگ و اتخاذ تصمیمهای درست و مناسب در مدیریت در زمان کوتاه (به‌عبارت دیگر، کاهش زمان تصمیم‌گیری، تکرار نکردن اشتباه‌های گذشته، و به‌تصویر کشاندن روابط بین اصطلاحها)، از مزایای به‌کارگیری آرایه‌بندی اطلاعات است (صمیعی، ۱۳۸۸). گروه زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر چارچوب استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، مسئول توسعه این استانداردها به زبان

گزارشگری مالی توسعه‌پذیر است که شامل استانداردهای بین‌المللی حسابداری<sup>۱۱</sup> (IAS) و کاربرد استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای واحدهای تجاری کوچک و متوسط<sup>۱۲</sup> (SME) صادر شده به‌وسیله هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری<sup>۱۳</sup> (IASB) است که به آرایه‌بندی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی معروف است. آرایه‌بندی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (شکل ۱) به‌وسیله گروه زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر ساخته شده است (Agubata, 2019).

زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر در کنار استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، یک رویکرد عالی محسوب می‌شود. در این میان، عنصر اساسی به‌کارگیری هم‌زمان این دو، آرایه‌بندی است. هیئت استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، یک راهنمای آرایه‌بندی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را که حاوی رهنمودهای فنی برای استفاده‌کنندگان از آرایه‌بندی است منتشر کرده که هم محتوای گزارشگری مالی و هم چارچوب زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر برای آرایه‌بندی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را دربر می‌گیرد (Sudalaimuthu & Ha-raiheran, 2011). با توجه به این‌که بیش از ۱۷۰ کشور در جهان استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را پذیرفته‌اند، پذیرش زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر در کنار استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی می‌تواند در ایجاد یک سیستم

شکل ۱: استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر



## با گزارشگری الکترونیکی مبتنی بر

### ساختار استانداردهای

### بین‌المللی گزارشگری مالی

### می‌توان اطلاعات را از صورتهای مالی

### در قالب اکسل استخراج و

### با اطلاعات مالی سالهای دیگر

### مقایسه کرد



حال تا زمانی که تحلیلگران، سرمایه‌گذاران و استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی در سطح ملی و بین‌المللی، تقاضای واقعی برای این نوع گزارشگری نداشته باشند و شرکتها نیز اطلاعات کاملی را گزارش نکنند، به‌کارگیری زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر برای گزارشگری مالی بین‌المللی نیز دارای کارایی لازم نخواهد بود.

یکی دیگر از عوامل مؤثر در به‌کارگیری صحیح زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر برای گزارشگری مالی بین‌المللی، قابلیت انطباق نسخه زبان گزارشگری می‌باشد و این موضوع می‌تواند متاثر از درجه انطباق استانداردها، تکرار مضاعف اطلاعات و حتی خلاصه‌گویی اطلاعات باشد که کارایی رویکرد گزارشگری هم‌زمان این دو زبان تجارت را محدود می‌کند. همچنین، گزارشگری بین‌المللی مالی با هدف ایجاد زبان تجاری واحد و مشترک، افزایش هماهنگی و قابلیت مقایسه اطلاعات و کاهش تفاوت‌های گزارشگری، بدون به‌کارگیری قالب واحد گزارش اطلاعات، دارای کارایی کافی نخواهد بود؛ چرا که تعاریف و آرایه‌بندی مشابهی از اطلاعات در سطح ملی و بین‌المللی باید ایجاد و از تفاسیر متفاوت از اطلاعات و به‌کارگیری مدل‌های جزیره‌ای در گزارش اطلاعات مشابه، اجتناب شود. این نیاز

رسمی که عملکرد بهتری در کنار یکدیگر داشته باشند، مفید باشد و شفافیت و کیفیت گزارشهای مالی و اطلاعات مورد نیاز برای استفاده‌کنندگان و سهامداران را بهبود بخشد. بنابراین، ساختار استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی نقش مهمی در فرایند اجرای زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر خواهد داشت (Singerova, 2015).

آرایه‌بندی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌دنبال **رویکرد استاندارد<sup>۱۴</sup>** توسعه یافته است که نشان می‌دهد آرایه‌بندی به‌صورت **رویکرد استاندارد به استاندارد<sup>۱۵</sup>** توسعه یافته است. تجزیه و تحلیل الزامهای افشای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی زمینه را برای توسعه بیشتر ایجاد می‌کند و در نهایت، منجر به ایجاد پرونده‌های فیزیکی از زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر می‌شود. آرایه‌بندی می‌تواند به‌طور کارآمدی حفظ و برای کاربران حسابداری در دسترس باشد. رویکرد استاندارد به این معنی است که آرایه‌بندی به‌گونه‌ای سازمان یافته و ساختار یافته است که برای تهیه‌کنندگان آشنا باشد؛ در نتیجه، خوانایی و قابلیت استفاده را تسهیل می‌کند. رویکرد استاندارد در ساختار پوشه آرایه‌بندی و سازماندهی نقشهای ارتباطی گسترده قابل مشاهده است (Agubata, 2019).

## بحث و نتیجه‌گیری

دو استاندارد جهانی یعنی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر برای دستیابی به هدف شفافیت اطلاعاتی بیشتر و تامین نیازهای اطلاعاتی گروه‌های مختلف استفاده‌کنندگان با توجه به نقش مکمل نسبت به یکدیگر، به‌عنوان پارادایم گزارشگری مالی جدید در قرن ۲۱ شناخته می‌شود. بنابراین، توسعه استانداردهای گزارشگری جهانی به‌عنوان پایگاه مهمی که در آن طبقه‌بندی زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر را بتوان ایجاد کرد، ضروری است؛ زیرا این زبان با ارائه اطلاعات عاری از تمایلهای جانبدارانه، کامل و جامع که دارای رجحان محتوا نیز می‌باشد، قابلیت اعتماد به داده‌ها را افزایش داده و به‌علت ثبات رویه، شفافیت و هماهنگی با دیگر رویکردها، قدرت مقایسه‌پذیری اطلاعات حسابداری را فزونی می‌بخشد. با این

اطلاعات، فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، ۱۳۹۸، ۲۰(۳)، ۱۹۶-۱۷۷

• نیکومرام، هاشم و ناصر، شکاری، ارتباط گزارشگری مالی قابل توسعه (XBRL) با ویژگیهای کیفی اطلاعات حسابداری از دیدگاه حسابداران ارشد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، حسابداری مدیریت، ۱۳۸۹، ۳(۶)، ۸۷-۷۷

• محمدی، جمال، علی، خوزین، اولویت بندی عوامل موثر بر به کارگیری زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر (XBRL) به روش AHP و تاثیر آن در تسهیل امر حسابرسی، دانش حسابرسی، ۱۳۹۶، ۱۷(۶۹): ۲۳۱-۲۶۱

• Agubata, N. S., **IFRS and XBRL: Synergies for 21st Century Financial Reporting** و Available online on: WWW.IJIRMF.COM, 2019

• Bonson, E., Cortijo, V. and Escobar, T., **Towards the Global Adoption of XBRL Using International Financial Systems**, Journal of Accounting Information Systems, Vol. 10, 2009

• Enachi, Mihaela and Ioan I., **The Progress of XBRL in Europe— Projects, Users and Prospects**, Procedia Economics and Finance 20, 185– 192, 2015

• Grosu, V., Hlaciuc, E., Iancu, E., Petris, R., & Socoliuc, M., **The Role of the XBRL Standard in Optimizing the Financial Reporting**, arXiv preprint arXiv:1002.3997, 2010

• Singerová, J., **XBRL: Different Approach of Utilization**, Procedia Economics and Finance, 25, 134-140, 2015

• Sudalaimuthu, D., & Haraiharan, R., **The Role of XBRL and IFRS in Financial Reporting**, International Journal of Multidisciplinary Research, 89-106, 2012

• Sudalaimuthu, S. & Hariharan, R., **The Role of XBRL and IFRS in Financial Reporting**, *International Journal of Multidisciplinary Research*, Vol. 4, 89-106, 2011

• Tarca, A., **Speech: Digital Reporting- Questions for Practitioners, Standard-Setters and Researchers**, 7 July 2020 (<https://www.ifrs.org/news-and-events/2020/07/digital-reporting-questions/>)

• Yang, S., Liu, F. C., & Zhu, X., **The Impact of XBRL on Financial Statement Structural Comparability**, In Network, Smart and Open (pp. 193-206), Springer, Cham, 2018

• Zhu, H. H., & Wu, H., **XBRL and Interoperability of Financial Statements in the US**, Available at SSRN 1581511, 2010



## زبان گزارشگری توسعه پذیر

### یکی از مراحل اجرای

### استانداردهای بین المللی

### گزارشگری مالی می باشد

از طریق زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر تامین و برآورده می شود. به عبارتی، به کارگیری هم زمان این دو زبان تجاری سبب هم افزایی در بهبود کیفیت انتقال اطلاعات برای گروه های مختلف استفاده کنندگان می شود.



### پانویسها:

1. International Financial Reporting Standards (IFRS)
2. Extensible Business Reporting Language (XBRL)
3. Tagged Data
4. Web Accounting
5. Electronic Reporting
6. Interoperable
7. Hypertext Markup Language (HML)
8. Portable Format
9. Tagged Financial Statement
10. Taxonomy
11. International Accounting Standards (IAS)
12. Small and Medium sized Entities (SME)
13. International Accounting Standard Board (IASB)
14. Standard Approach
15. Standard to Standard Approach

### منابع:

• صمیعی، میترا، درآمدی بر تاکسونومی و نقش آن در سازماندهی

در  
پاکرد  
سازد

ایکس بی آر ال  
در انگلستان

### دسترسی گسترده جهانی به صورتهای مالی در قالب ایکس بی آر ال

دادهها در گزارشهای تسلیم شده به مراجع نظارتی، به عنوان منابع ارزشمند برای تحلیلگران، سرمایه گذاران و شهروندان در سراسر جهان، به صورت برخط در دسترس است.

اداره امور شرکتها (Companies House)، مرجع ثبت شرکتها، دادههای

حسابداری بیش از ۱/۵ میلیون

موسسه را منتشر می سازد. دادهها

به صورت روزانه، در دو قالب

ایکس بی آر ال (XBRL) و

ایکس بی آر ال متنی (iXBRL)،

به هنگام می شود و به صورت

رایگان در دسترس است. ✓



منبع:

. xbrl.org



# ایکس بی آر ال؛

## چشم انداز نوپدید

**xBRL™**  
THE BUSINESS REPORTING STANDARD



### پرسش و پاسخ کارشناسان هیئت استانداردهای بین المللی حسابرسی و اطمینان بخشی

این مقاله پرسش و پاسخ (Q&A) کارشناسان هیئت استانداردهای بین المللی حسابرسی و اطمینان بخشی (IAASB) برای تاکید بر علاقه روزافزون به استفاده از ایکس بی آر ال (XBRL) و افزایش آگاهی در مورد نحوه تهیه داده های دارای برچسب ایکس بی آر ال و چگونگی تاثیر احتمالی آن بر گزارشگری مالی، منتشر شده است. همچنین، این مقاله فعالیتهای

مشاوره ای برنامه ریزی شده هیئت استانداردهای بین المللی حسابرسی و اطمینان بخشی را توصیف می کند.

این مقاله استانداردهای بین المللی حسابرسی<sup>۱</sup> (ISAs) را که خود به تنهایی لازم الاجرا هستند، اصلاح یا لغو نمی کند. خواندن این مقاله جایگزین خواندن استانداردهای بین المللی حسابرسی نیست. این مقاله جامع نیست و همیشه باید به خود استانداردهای بین المللی حسابرسی رجوع شود. این مقاله به منزله بیانیه معتبر یا رسمی هیئت استانداردهای بین المللی حسابرسی و اطمینان بخشی نیست.

### سوال ۱- ایکس بی آر ال چیست؟

ایکس بی آر ال، زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر، زبانی برای اطلاع رسانی الکترونیکی داده های تجاری و مالی است که گزارشگری کسب و کار را در سراسر جهان تغییر می دهد. ایکس بی آر ال یک قالب اطلاعات بین المللی بدون حق امتیاز است که

وجه نقد و معادل نقد برابر باشد». در برخی از حوزه‌های گزارشگری، نهادهای گزارشگر ممکن است اصطلاحها، روابط نسبی و قواعد کسب‌وکار را به واژه‌نامه اضافه کنند (یعنی ایجاد الحاقیه‌ها در دانشنامه).

حوزه‌های گزارشگری ملی جداگانه اغلب مقررات حسابداری متفاوتی دارند، بنابراین هر یک ممکن است دانشنامه خاص خود را برای گزارشگری مالی داشته باشد؛ به‌عنوان مثال، دانشنامه هلندی. دانشنامه‌ها همچنین می‌توانند بین‌المللی و مرتبط برای تهیه صورتهای مالی با اهداف عمومی در ایکس‌بی‌آرال باشند؛ به‌عنوان مثال، دانشنامه **استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS)** که از سوی کمیته استانداردهای بین‌المللی **حسابداری (IASCF)** تهیه و منتشر شده است. سازمانهایی که دانشنامه تهیه می‌کنند، ممکن است سالانه تغییرهایی در دانشنامه‌ها ایجاد کنند تا آنها را در چارچوب اساسی حسابداری منعکس کنند و تهیه‌کنندگان داده‌های دارای برجسب ایکس‌بی‌آرال باید از جدیدترین دانشنامه آگاهی داشته باشند تا داده‌های تولیدشده از ایکس‌بی‌آرال یکنواخت و مقایسه‌پذیر باشد.

به‌طور خاص برای اطلاع‌رسانی اطلاعات کسب‌وکار طراحی شده است. به‌طور اساسی، ایکس‌بی‌آرال ایجاب می‌کند که به همه موارد افشای جداگانه در گزارشهای کسب‌وکار، برجسبهای منحصربه‌فرد و قابل خواندن الکترونیکی (مانند کد میله‌ای) اختصاص یابد. این برجسبها به دانشنامه‌هایی که از سوی عوامل سازنده بازار (مانند مراجع انتظام‌بخشی، استانداردها و گزارشگران حسابداری و سایر موارد) تهیه شده و در دسترس عموم قرار گرفته‌اند، بازنگاری می‌شوند. دانشنامه‌ها در اصل واژه‌نامه‌های حاوی اصطلاحهایی هستند که در صورتهای مالی و سایر گزارشهای کسب‌وکار و برجسبهای ایکس‌بی‌آرال متناظر آنها به‌کار رفته است.

ایکس‌بی‌آرال یک نسخه قدرتمند و انعطاف‌پذیر از **ایکس‌ام‌ال (XML)** است که برای پاسخگویی به الزامهای کسب‌وکار و اطلاعات مالی تعریف شده است. ایکس‌بی‌آرال این امکان را فراهم می‌کند که برجسبهای شناسایی منحصربه‌فرد به اقلام داده‌های مالی، مانند «درآمد خالص» زده شود. با این حال، این موارد بیش از شناسه‌های ساده هستند. آنها گستره وسیعی از اطلاعات مربوط به آن قلم را ارائه می‌دهند؛ مانند این‌که آیا آن قلم یک مبلغ پولی است، درصد است یا عدد کسری. ایکس‌بی‌آرال اجازه می‌دهد که عنوانها به هر زبانی برای اقلام صورتهای مالی و همچنین یادداشتهای و دیگر اطلاعات مالی استفاده شود.

## ایکس‌بی‌آرال یک

نسخه قدرتمند

و انعطاف‌پذیر از

ایکس‌ام‌ال (XML)

است



## سوال ۲- دانشنامه ایکس‌بی‌آرال چیست و چگونه

**دانشنامه تدوین شده و مورد استفاده قرار می‌گیرد؟**

دانشنامه‌های ایکس‌بی‌آرال که در دسترس عموم قرار می‌گیرد<sup>۲</sup>، واژه‌نامه‌هایی هستند که این زبان از آنها استفاده می‌کند. دانشنامه‌ها برجسبهایی را که باید برای اقلام خاص از اطلاعات استفاده شود، مانند برجسب برای خطرپذیری «وجه نقد و معادل نقد» مشخص می‌کنند. دانشنامه‌ها همچنین روابط بین اصطلاحها را مشخص می‌کنند؛ به‌عنوان مثال، اصطلاح وجه نقد و معادل نقد مربوط به اصطلاح داراییهای جاری است. قواعد کسب‌وکار نیز ممکن است در دانشنامه بیان شود، مانند «مانده اول دوره وجه نقد و معادل نقد به‌علاوه تغییرات خالص وجه نقد باید با مانده پایان دوره

### سوال ۳- چگونه واحدهای تجاری داده‌های دارای برچسب ایکس‌بی‌آرال را تولید می‌کنند؟

چندین روش برای تولید داده‌های دارای برچسب ایکس‌بی‌آرال وجود دارد:

- صورتهای مالی را می‌توان با استفاده از ابزار نرم‌افزاری ایکس‌بی‌آرال که برای این منظور طراحی شده‌اند، به صورت دستی در ایکس‌بی‌آرال برچسب‌زنی کرد.
- محصولات نرم‌افزاری حسابداری آگاه از ایکس‌بی‌آرال در دسترس هستند که از خروجی داده‌ها در قالب ایکس‌بی‌آرال پشتیبانی می‌کنند. این ابزار امکان می‌دهند که برچسبهای ایکس‌بی‌آرال در بسته نرم‌افزاری در سطح یا تراکنشها یا تراز آزمایشی اعمال شوند؛ به عنوان مثال، با استفاده از دانشنامه دفترکل ایکس‌بی‌آرال<sup>۳</sup>.

• در حال حاضر در ایالات متحده (US)، نهادهای تخصصی خدمات ایکس‌بی‌آرال را به ناشران صورتهای مالی ارائه می‌دهند که به موجب آن کل فرایند بازنگاری صورتهای مالی به دانشنامه‌ها و ایجاد پرونده‌های ایکس‌بی‌آرال که به سامانه ادگار (EDGAR) کمیسیون بورس و اوراق بهادار امریکا (SEC) ارسال می‌شود، از سوی ناشر به این ارائه‌دهندگان برون سپاری می‌شود.

مسیری که ممکن است یک واحد تجاری واحد طی کند، به الزامهای آن و نرم‌افزار حسابداری و سامانه‌هایی که در حال حاضر استفاده می‌کند بستگی دارد. در حال حاضر، اکثر واحدهای اقتصادی از برنامه‌های جانبی<sup>۴</sup> استفاده می‌کنند که شامل استفاده از نرم‌افزار برای استفاده از برچسبهای ایکس‌بی‌آرال در صورتهای مالی سنتی به عنوان یک فرایند جداگانه است.

تهیه‌کنندگان به طور کلی کنترل‌هایی را طراحی می‌کنند که برای فعالیتهای برچسب‌زنی ایکس‌بی‌آرال آنها به کار گرفته شود. ماهیت این کنترلها بسته به نحوه تولید داده‌های دارای برچسب ایکس‌بی‌آرال، متفاوت خواهد بود.

### سوال ۴- چگونه ممکن است ایکس‌بی‌آرال بر گزارشگری مالی تاثیر بگذارد؟

انتظار می‌رود استفاده از ایکس‌بی‌آرال مزایایی در تهیه،

استفاده از ایکس‌بی‌آرال می‌تواند در هر حوزه گزارشگری

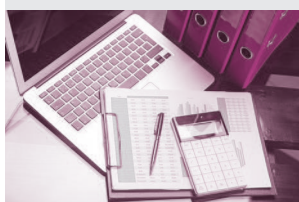
متفاوت باشد و

ممکن است به وسیله

الزامهای انتظام‌بخشی یا

کاربرد داوطلبانه

هدایت شود



تحلیل و اطلاع‌رسانی اطلاعات تجاری داشته باشد. این امر امکان صرفه‌جویی در هزینه و بهبود دقت اطلاعات را برای افرادی که در تهیه یا استفاده از داده‌های مالی شرکت می‌کنند، فراهم می‌آورد. ایکس‌بی‌آرال در حال حاضر در تعدادی از کشورها مورد استفاده واقعی قرار می‌گیرد و اجرای ایکس‌بی‌آرال در سراسر جهان در حال گسترش است.

اشتراک اطلاعات در قالب ایکس‌بی‌آرال به منظور افزایش سرعت پردازش داده‌های مالی، کاهش احتمال خطا و تایید اعتبار خودکار اطلاعات است. کاربران داده‌های مالی، از جمله سرمایه‌گذاران، تحلیلگران، موسسه‌های مالی و مراجع انتظام‌بخشی، اگر داده‌ها در قالب ایکس‌بی‌آرال باشد، می‌توانند با سرعت و کارایی بیشتری داده‌ها را دریافت، پیدا، مقایسه و تحلیل کنند. ایکس‌بی‌آرال می‌تواند داده‌ها را به زبانهای مختلف و براساس استانداردهای حسابداری، مدیریت و ترجمه کند. همچنین، می‌توان آن را متناسب با نیازها و کاربردهای مختلف سازگار کرد.

تقاضای مزایای وعده داده‌شده از سوی ایکس‌بی‌آرال، بر پایه نیاز همیشگی همه افراد در زنجیره تامین اطلاعات

می‌کند. داده‌های دارای برچسب ایکس‌بی‌آرال نماینده «سایر اطلاعات» به‌ترتیبی که در استاندارد بین‌المللی حسابرسی ۷۲۰ در نظر گرفته شده نیستند؛ زیرا این داده‌ها فقط نمایش داده‌های صورتهای مالی هستند که قابلیت خواندن به‌وسیله ماشین را دارند، تا این که سایر اطلاعات قلمداد شوند.

به‌علاوه، استانداردهای بین‌المللی حسابرسی خاطر نشان می‌کند که عبارت "اسناد حاوی صورتهای مالی حسابرسی شده" مربوط به گزارشهای سالانه (یا اسناد مشابه) است که برای مالکان (یا ذینفعان مشابه) تهیه شده و حاوی صورتهای مالی حسابرسی شده و گزارش حسابرس در مورد آن است. در مدل‌های گزارشگری ایکس‌بی‌آرال که اکنون متداولتر است، صورتهای مالی در یک فرایند جداگانه برچسب زده و به مرجع انتظام‌بخشی یا مراجع مالیاتی تسلیم می‌شوند. از آن‌جا که تسلیم داده‌های برچسب‌خورده با ایکس‌بی‌آرال یک سند قطعی نیست، هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان‌بخشی این اعتقاد را ندارد که الزامات استاندارد بین‌المللی حسابرسی ۷۲۰ برای حسابرس که سایر اطلاعات را به قصد شناسایی ناسازگاری یا تحریف عمده واقعیتها «بخواند»، برای داده‌های برچسب‌زده با ایکس‌بی‌آرال کاربرد داشته باشد. الزامات کنونی استاندارد هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان‌بخشی مربوط به بررسی اجمالی اطلاعات مالی میاندوره‌ای برای خواندن سایر اطلاعاتی که صورتهای مالی میاندوره‌ای را همراهی می‌کند نیز به‌همان اندازه در مورد داده‌های برچسب‌خورده ایکس‌بی‌آرال کاربرد ندارد.

استانداردهای بین‌المللی حسابرسی کنونی حسابرسان را ملزم نمی‌سازد که در مورد داده‌های برچسب‌خورده ایکس‌بی‌آرال به‌عنوان بخشی از حسابرسی صورتهای مالی، رویه حسابرسی انجام دهند. به‌همین ترتیب، گزارش حسابرس در ارتباط با استانداردهای بین‌المللی حسابرسی درباره حسابرسی صورتهای مالی، فرایندی که داده‌ها در ایکس‌بی‌آرال برچسب می‌خورند یا داده‌های برچسب‌خورده ایکس‌بی‌آرال که از چنین فرایندی حاصل می‌شوند را پوشش نمی‌دهد، و هیچ‌گونه اطمینان‌بخشی درباره دقت، یکنواختی، و کامل بودن خود

به اطلاعات وسیع‌تر مالی و غیرمالی، تولید به‌موقع، به‌شکلی که به‌آسانی مورد قبول و در صورت امکان، متناسب با نیازهای خاص باشد، بنا شده است. این توانایی ایکس‌بی‌آرال است که هم سرعت چرخه گزارشگری را افزایش می‌دهد و هم اطلاعاتی بیشتر و استفاده‌پذیر را به‌روشی مقرون‌به‌صرفه ارائه می‌دهد که در نهایت ممکن است پاسخگوی آن نیازها باشد.

در واقع، ایکس‌بی‌آرال ارتقای حالت‌های سنتی گزارشگری مالی است. البته استفاده از آن در حال حاضر، اطلاعات بیشتری نسبت به صورتهای مالی استاندارد ارائه نمی‌دهد، بلکه داده‌ها را در قالبی فراهم می‌کند که رایانه‌ها بتوانند آنها را مرتب، گروه‌بندی و طبقه‌بندی کنند.


در صورت استفاده صحیح، ایکس‌بی‌آرال شکل ظاهری را تغییر می‌دهد و سازوکار ارائه صورتهای مالی را بهبود می‌بخشد، اما مفهوم آنها را تغییر نمی‌دهد. با این حال، اطلاعات مالی ارائه‌شده در اسناد نمونه ایکس‌بی‌آرال فقط به اندازه داده‌های مالی مبنا که مورد استفاده قرار گرفته‌اند، و صحت، یکنواختی و کامل بودن برچسب‌زنی اعمال شده در آن داده‌ها که در ایجاد پرونده‌های ایکس‌بی‌آرال به‌کار گرفته شده، اتکال‌پذیر است.

## سوال ۵- اشتغال حسابرسان صورتهای مالی با داده‌های دارای برچسب ایکس‌بی‌آرال در چه سطحی است؟

استاندارد بین‌المللی حسابرسی ۷۲۰ (ISA 720) با عنوان «مسئولیت‌های حسابرس در ارتباط با سایر اطلاعات»، که استاندارد هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان‌بخشی در زمینه مسئولیت حسابرس در ارتباط با دیگر اطلاعات در اسناد حاوی صورتهای مالی حسابرسی شده و گزارش حسابرس در مورد آنهاست، سایر اطلاعات را به‌عنوان «اطلاعات مالی و غیرمالی (به‌غیر از صورتهای مالی و گزارش حسابرس در مورد آن) که به‌موجب قانون، مقررات انتظام‌بخشی یا عرف در سندی شامل صورتهای مالی حسابرسی‌شده و گزارش حسابرس وجود دارد» تعریف



ایکس‌بی‌آرال، برای کمک به مدیریت در ارزیابی داده‌های دارای برچسب ایکس‌بی‌آرال و کمک به کمیته حسابرسی در نقش نظارت.

- خدمات اعتباردهی؛ به‌عنوان مثال، اطمینان‌بخشی در زمینه کنترل‌های مربوط به فرایند برچسب‌زنی ایکس‌بی‌آرال و بررسی صحت داده‌های برچسب‌زنی شده با ایکس‌بی‌آرال.
- خدمات اعتباردهی در مورد اطلاعات مالی به‌ترتیبی که در سندمصدق خاص از پیش تعریف شده ارائه شده است.
- توصیه در مورد روند اجرای ایکس‌بی‌آرال در صورتی که الزام‌های مربوط به استقلال آن را منع نکرده باشد.
- تهیه داده‌های دارای برچسب ایکس‌بی‌آرال در مواردی که الزام‌های مربوط به استقلال آن را منع نکرده باشد. 

### پانوشتها:

۱- تمام ارجاعها به استانداردهای بین‌المللی حسابرسی در این مقاله مربوط به استانداردهای بین‌المللی حسابرسی شفاف‌سازی شده است که برای حسابرسی صورتهای مالی برای دوره‌های قبل از ۱۵ دسامبر ۲۰۰۹ یا بعد از آن اعمال می‌شود.

۲- سازمان بین‌المللی ایکس‌بی‌آرال یک کنسرسیوم غیرانتفاعی است که برای ساخت زبان ایکس‌بی‌آرال و ترویج و پشتیبانی از تصویب آن کار می‌کند. دانشنامه‌هایی که از سوی ایکس‌بی‌آرال بین‌المللی شناخته شده‌اند را می‌توان در آدرس زیر یافت:

3- <http://www.xbrl.org/taxonomies/>

4- XBRL Global Ledger

5- Bolt-on

### منبع:

• IAASB Staff Questions and Answers, XBRL: The Emerging Landscape, IAASB CAG, January 2010.



## در صورت استفاده

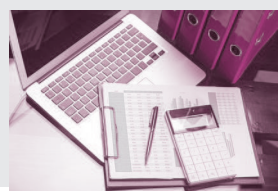
### صحیح ایکس‌بی‌آرال

شکل ظاهری را تغییر می‌دهد و

سازوکار ارائه صورتهای مالی را

بهبود می‌بخشد

اما مفهوم آنها را تغییر نمی‌دهد



داده‌های برچسب‌خورده ایکس‌بی‌آرال، را نمی‌دهد.

الزام‌های مربوط به اطمینان‌بخشی و اشتغال حسابرس با داده‌های دارای برچسب ایکس‌بی‌آرال به‌احتمال به چارچوب‌های انتظام‌بخشی که چنین داده‌هایی در آن ثبت می‌شود، بستگی دارد. در حال حاضر، روشن نیست که آیا خدمات اطمینان‌بخشی در آینده مورد نیاز مراجع نظارتی یا درخواست تهیه‌کنندگان، سرمایه‌گذاران، یا دیگر استفاده‌کنندگان از صورتهای مالی باشد.

## سوال ۶- با توجه به ایکس‌بی‌آرال، چه نوع کارهایی

ممکن است از متخصصان خواسته شود که انجام

دهند؟

در حالی که حسابرسان نیازی به درگیر شدن با داده‌های دارای برچسب ایکس‌بی‌آرال ندارند و در مورد چنین داده‌هایی در زمینه حسابرسی صورتهای مالی، اطمینان‌بخشی ارائه نمی‌دهند، ممکن است تقاضا برای انجام خدمات از سوی متخصصان وجود داشته باشد. به‌احتمال چنین خدماتی عبارتند از:

• اجرای روشهای توافقی در زمینه داده‌های دارای برچسب


در  
پاکرد  
سازد

ایکس بی آر ال  
در ژاپن

### دسترسی گسترده جهانی به صورتهای مالی در قالب ایکس بی آر ال

داده‌ها در گزارشهای تسلیم‌شده به مراجع نظارتی، به‌عنوان منابع ارزشمند برای تحلیلگران، سرمایه‌گذاران و شهروندان در سراسر جهان، به‌صورت برخط در دسترس است.



بستر ادینت (EDINET)، شبکه افشای الکترونیک برای سرمایه‌گذاران) در ژاپن، امکان بازیابی صورتهای مالی در قالب ایکس بی آر ال از بیش از ۹ هزار مؤسسه را فراهم می‌سازد. 

منبع:

. xbrl.org

## صورت‌های مالی تلفیقی در قالب

# ایکس‌بی‌آرال



THE BUSINESS REPORTING STANDARD

### گزارشگری مالی مطابق با قالب واحد الکترونیکی اروپا

شرکت‌هایی که در بازارهای سرمایه اتحادیه اروپا (UN) پذیرفته شده‌اند و صورت‌های مالی تلفیقی خود را مطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) و به‌گونه‌ای که از سوی اتحادیه اروپا به‌کارگرفته شده، ارائه می‌دهند، از ۱ ژانویه ۲۰۲۰ مکلف به ارائه گزارش در قالب ایکس‌بی‌آرال شدند.

سازمان اوراق بهادار و بازارهای اروپا (ESMA)، سند قالب واحد الکترونیکی اروپا (ESEF) را در سال ۲۰۱۷ تصویب کرد که رهنمود اصول تهیه صورت‌های مالی تلفیقی شرکت‌های پذیرفته‌شده از سال ۲۰۲۰ به بعد می‌باشد. الزام رسمی جدید که در ارتباط با تهیه و افشای اطلاعات مالی آرایه شده است، با هدف فراهم کردن امکان تحلیل و مقایسه‌پذیری آسانتر داده‌های گزارش‌شده در نظر گرفته شده است. با این حال، این امر مستلزم تطابق با فرایندهای گزارشگری، آموزش کارکنان و استقرار کلیه راه‌حلهای لازم فناوری برای افراد مسئول در تهیه صورت‌های مالی است.

### داده‌های مالی باید مطابق با طرح‌های کم‌انعطاف و در قالب ایکس‌بی‌آرال ارائه شوند

زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر، یک قالب مبتنی بر زبان نشانه‌گذاری ابرمتنی (XHTML)، اما با اقلام استاندارد تعریف‌شده از صورت‌های مالی (دانشنامه‌ها)، با مدت زمان استاندارد و طراحی رایج است. ایکس‌بی‌آرال این امکان را فراهم می‌سازد تا صورت‌های مالی را در قالبی ذخیره کنیم که امکان خواندن سند را در هر مرورگر شبکه اینترنت بدون استفاده از هیچ نرم‌افزار اضافی، فراهم می‌کند.

- آیا اعضای گروه گزارشگر، مهارت‌های کافی و همچنین زمان کافی برای اختصاص صحیح برچسبها به هریک از بخشهای صورتهای مالی را دارند؟

### آموزش

متخصصان ایکس‌بی‌آرال در موسسه‌های حسابداری از طریق آموزش، دانش و تجربه خود را در مورد اهمیت و تاثیر قالب واحد الکترونیکی اروپا به‌اشتراک می‌گذارند. آموزش، شناخت جامعی راجع به الزامهای جدید فراهم می‌آورد و می‌تواند پاسخهای احتمالی برای چالشهای مهمی باشد که به‌دنبال استقرار قالب جدید ایکس‌بی‌آرال برای مطابقت گزارشگری با قالب واحد الکترونیکی اروپا ایجاد می‌شوند.

### طراحی و اجرای فرایندها

کارشناسان ایکس‌بی‌آرال در موسسه‌های حسابداری می‌توانند فرایند فعلی در تهیه صورتهای مالی تلفیقی را با به‌کارگیری روشهای همگام با تمرکز بر حوزه‌های مهم مبتنی بر الزامهای جدید قالب واحد الکترونیکی اروپا، بازنگری و نقاط ضعف در فرایندها و مناطقی که می‌توانند استانداردسازی و بهینه‌سازی شوند را شناسایی کنند. این کارشناسان طراحی اقدام اصلاحی و کنترل‌های داخلی مناسب و پشتیبانی از آنها را انجام خواهند داد تا این اطمینان پیدا شود که فرصتهای تعیین شده برای تهیه گزارش سالانه در قالب واحد الکترونیکی جدید، رعایت می‌شود.

### بازنگاری و برچسب‌زنی صورتهای مالی تلفیقی

کارشناسان ایکس‌بی‌آرال در موسسه‌های حسابداری می‌توانند به‌عنوان بخشی از فرایند بازنگاری، بخشهای مربوط به صورتهای مالی تلفیقی را با دانشنامه جدید قالب واحد الکترونیکی اروپا مطابق با الزامهایی که از ۱ ژانویه ۲۰۲۰ لازم‌الاجرا است، مطابقت دهند.

محصول نهایی، گزارشی است که اقلام بازنگاری شده صورتهای مالی تلفیقی با نشانگرها (برچسبها)ی مورد نیاز مطابق با مقررات جدید قالب واحد الکترونیکی اروپا را توصیف می‌کند.

موسسه‌های حسابداری می‌توانند به‌عنوان بخشی از خدمات برچسب‌زنی، پروژه برچسب‌زنی مطابق با الزامهای

### در آینده گزارشهای ارائه‌شده در قالب

### ایکس‌بی‌آرال حسابرسی می‌شوند

نقش حسابرس در ارتباط با داده‌های جدید توسط کمیسیون اروپا در نظر گرفته شده و اصول قالب واحد الکترونیکی اروپا را به‌عنوان الزامهای قانونی موجود در محتوای بخشنامه حسابرسی اتحادیه اروپا در نظر می‌گیرد. این موضوع نشان می‌دهد که طی زمان، حسابرس باید با داده‌های گزارش شده مطابق با قالب واحد الکترونیکی، مواجه شود.

با این حال، کمیسیون همچنین اعلام کرده است که پیش از روشن شدن کامل موضع، باید کارهای بیشتری انجام گیرد. به‌ویژه، از کمیته ناظران حسابرسی اروپا (CEAOB) خواسته شده است که چگونگی انجام حسابرسیهای قالب واحد الکترونیکی اروپا در عمل را بررسی و در صورت لزوم، دستورعملهای لازم را ارائه کند.

### برای اجرای الزامهای جدید قالب واحد الکترونیکی

### اروپا آمادگی داشته باشید

الزامهای اجرایشده، الزامی برای تهیه اطلاعات جدید ایجاد نمی‌کند، بلکه تنها با تغییر قالب ثبت اطلاعات ارتباط دارد. نکته درخور توجه این است که اطلاعات موجود در هر دو قالب، توسط انسان و ماشین خواندنی خواهد بود. بنابراین، منطقی به نظر می‌رسد که اقدام شرکتها در زمینه تعدیل باید در وهله اول به‌عنوان اقدامی برای اطمینان از رعایت مقررات تلقی شوند.

تهیه گزارشهای سالانه، فرایندی پرهزینه و زمان‌بر است. الزامهای جدید نقطه شروع خوبی برای تحلیل رویه‌های موجود، شناسایی ذخایر احتمالی و بهینه‌سازی فرایندهای مربوط به تهیه صورتهای مالی است.

قبل از انجام هرگونه تغییر عملیاتی، پیاده‌سازی یا بهینه‌سازی صورتهای مالی سالانه که در حال حاضر تهیه می‌شود، سه پرسش اساسی باید مورد توجه قرار گیرد:

- آیا دانشنامه منتشرشده توسط سازمان اوراق بهادار و بازارهای اروپا شفاف و قابل درک است؟

- چه تعداد از انحرافها از دانشنامه منتشرشده تاثیرگذار خواهد بود؟

- آیا می‌توان برچسبهای موجود در دانشنامه را به اقلام صورتهای مالی تلفیقی اختصاص داد؟



الزام جدید اتحادیه اروپا  
در ارتباط با تهیه و افشای اطلاعات مالی  
با هدف فراهم کردن امکان  
تحلیل و مقایسه پذیری آسانتر  
داده‌های گزارش شده در نظر گرفته شده است



### گزارشگر ایکس بی آر ال

گزارشگر ایکس بی آر ال یک برنامه افزودنی به مایکروسافت ورد (MS Word) است و امکان برچسب‌زنی تک تک اقلام گزارش مالی را بر اساس برچسب‌های تعریف شده در دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی فراهم می‌آورد. ویژگی‌های اصلی برنامه یادشده به شرح زیر است:

- برچسب‌زنی اقلام گزارش مالی براساس برچسب‌های دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی که به وسیله دستور عمل‌های گام‌به‌گام و جستجوی پیشرفته برچسب پشتیبانی می‌شود؛

- امکان ایجاد الحاقیه‌ها به دانشنامه را فراهم می‌آورد؛

- اعتبارسنجی برچسب‌زنی براساس الزام‌های سازمان اوراق بهادار و بازارهای اروپا در یک گزارش شفاف؛

- دربرگرفتن توضیحات و هشدارها؛

- گزارشی که اقلام علامت‌گذاری شده در گزارش و برچسب‌های اختصاص داده شده به آنها را خلاصه می‌کند که روند تایید را به طور درخور توجهی ساده می‌سازد؛

- تهیه و اعتبارسنجی گزارش در قالب ایکس بی آر ال؛

- پشتیبانی از دانشنامه در بسیاری از زبانها.

### پانوشت:

1- Mapping

### منبع:

• Consolidated Financial Statements in XBRL Format, <https://www.pwc.com>, 2021

قالب واحد الکترونیکی اروپا برای شرکت‌های خاص را تهیه کنند. این موسسه‌ها همچنین می‌توانند اعتبارسنجی پروژه برچسب‌زنی انجام شده توسط صاحبکاران را انجام دهند و به عنوان بخشی از این اعتبارسنجی، یک نمای کلی از داده‌های گردآوری شده را به منظور شناسایی هرگونه شکاف ارائه دهند. همچنین، آنها می‌توانند کیفیت داده‌ها را از نظر یکنواختی، کامل بودن و درستی، ارزیابی کنند.

### استقرار ابزار - گزارشگر ایکس بی آر ال

گزارشگر ایکس بی آر ال برنامه‌ای است که توسط متخصصان تهیه شده و این امکان را فراهم می‌آورد که گزارشی با قالب ایکس بی آر ال و مطابق با الزام‌های قالب واحد الکترونیکی اروپا، تهیه شود.

موسسه‌های حسابداری به عنوان بخشی از روند استقرار، آموزش‌ها و کارگاه‌های آموزشی را برای اجراکنندگان و استفاده‌کنندگان از این ابزار، ارائه می‌دهند. همچنین، آنها می‌توانند خدمات برچسب‌زنی گزارشی را که صاحبکار تهیه کرده با استفاده از ابزار گزارشگر ایکس بی آر ال یا ابزاری که شرکت در اختیار دارد، انجام دهند.

افزون بر این، آنها می‌توانند با بررسی و مقایسه ابزار موجود در بازار، از روند انتخاب ابزار با هدف گزارشگری مطابق با ایکس بی آر ال، پشتیبانی کنند. مقایسه ابزار موجود با شاخص‌های معتبر، ویژگی‌های اصلی متمایز برای هر ابزار را نشان می‌دهد و مناسب بودن آن را برای نیازهای خاص شرکت ارزیابی می‌کند.

# ایکس بی آر ال در آلمان در پاکرد سازد


## دسترسی گسترده جهانی به صورتهای مالی در قالب ایکس بی آر ال

داده‌ها در گزارشهای تسلیم شده به مراجع نظارتی، به عنوان منابع ارزشمند برای تحلیلگران، سرمایه‌گذاران و شهروندان در سراسر جهان، به صورت برخط در دسترس است.



مرکز ثبت تجاری آلمان داده‌های مالی را از بیش از ۱ میلیون موسسه از طریق مسیرهای مختلف گردآوری می‌کند، که به ایکس بی آر ال تبدیل و در روزنامه فدرال (Bundesanzeiger) منتشر می‌سازد.

داده‌ها اصلی به صورت رایگان و برخط در دسترس همگان قرار می‌گیرد، و امکان خرید

اطلاعات تفصیلی تر در قالب ایکس بی آر ال وجود دارد. 

منبع:

## آغاز پیاده‌سازی زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر در کسب‌وکارها



بنگاه‌های اقتصادی که مکلف به تسلیم گزارش‌های نظارتی<sup>۱</sup> هستند به‌طور فزاینده‌ای لازم است که این کار را در قالب ایکس‌بی‌آرال<sup>۲</sup> (XBRL) یا آی‌ایکس‌بی‌آرال (iXBRL) انجام دهند. افرادی که مامور به انجام این مسئولیت هستند چه مواردی را باید بدانند؟ روش‌های مختلف در ایجاد اسناد سازگار با زبان ایکس‌بی‌آرال چیست؟ در اینجا به برخی از این پرسشها پاسخ می‌دهیم.

### رویکردهای مختلف تهیه اسناد بر پایه زبان ایکس‌بی‌آرال چیست؟

طیف گسترده‌ای از رویکردهای مختلف برای ایجاد سند بر پایه زبان ایکس‌بی‌آرال وجود دارد که تا حد زیادی بستگی دارد به نوع گزارشی که باید تهیه شود، سامانه‌های استفاده‌شده برای ایجاد نسخه غیرایکس‌بی‌آرال آن سند، و همچنین ترجیحات یا الزام‌های دریافت‌کننده و استفاده‌کنندگان از اطلاعات مندرج در گزارش.



رونویسی و یا تکثیر کردن اطلاعات به صورت دستی است، که این کار زمان‌بر، پرهزینه و مستعد خطا است. با در نظر گرفتن اطلاعاتی که ارائه می‌شود، این رویکرد می‌تواند برای شرکت‌های زیرنظارت ایجاد ریسک کند و به طور معمول بهتر است به جای آن از **گزینه سامانه به سامانه**<sup>۸</sup> استفاده شود در محیط‌هایی از این نوع، مراجع انتظام‌بخشی می‌توانند با بررسی خطاها به صورت جامع، اشتباه‌ها را محدود کنند و با ساده نگه‌داشتن فرمها، در دسر پاسخ‌دهنده را کمتر کنند. این فرایند یک نقطه شروع خوب است اما استفاده از گزینه سامانه به سامانه برای افزایش درستی و به موقع بودن، ضمن پایین نگه‌داشتن هزینه‌ها، مطلوب است.

### رویکرد دوم: تولید خانگی از طریق جاسازی ایکس‌بی‌آرال در نرم‌افزارهای موجود

گزارشهایی از قبیل صورتهای مالی، اظهارنامه مالیاتی، گزارشهای آماری ویژه، و گستره‌ای از گزارشهای ریسک، اغلب در شرکت‌های کوچکتر با فعالیتهای به نسبت سراسر با **نرم‌افزارهای موجود در بازار**<sup>۹</sup> (COTS) ایجاد می‌شوند. نرم‌افزارهای حسابداری و تهیه اظهارنامه مالیاتی نمونه‌های خوبی هستند.

در محیط‌هایی که مرجع انتظام‌بخشی از روش دریافت پرونده کاغذی سنتی، یا **پی‌دی‌اف (PDF)**، یا روش اختصاصی دریافت اطلاعات، به رویکرد زبان ایکس‌بی‌آرال گذار کرده است، و در جایی که این نوع نرم‌افزارها در دست استفاده است، به طور معمول، شرکت‌های عرضه‌کننده نرم‌افزار، سامانه‌های خود را برای بهره‌گیری از برچسب‌گذاری بر پایه زبان ایکس‌بی‌آرال به روزرسانی خواهند کرد.

به روزرسانی ممکن است به طور کامل خودکار یا نیمه خودکار انجام شود. معنای این کار آن است که اسناد و گزارشهای تهیه‌شده بر پایه زبان ایکس‌بی‌آرال که باید به مرجع انتظام‌بخشی تسلیم شود، همچنان ممکن است به روش سابق و با کمترین تغییر لازم در فرایندهای موجود تهیه شود. به طور معمول، این تغییر تهیه‌کننده را ملزم می‌کند که از آزمونهای مرتبط با کیفیت داده‌ها که توسط مرجع انتظام‌بخشی اعمال می‌شود، آگاه باشد (و آنها را به درستی انجام دهد!).

به طور کلی، در این زمینه دستکم ۵ رویکرد مختلف وجود دارد که می‌توانند مرتبط باشند:

- (۱) **رویکرد مبتنی بر فرمهای**<sup>۳</sup> ارائه‌شده به وسیله مرجع انتظام‌بخشی یا شخص ثالث،
- (۲) **تولید خانگی از طریق جاسازی**<sup>۴</sup> در نرم‌افزارهای موجود،
- (۳) تولید برون‌سپاری شده،
- (۴) تولید خانگی با فرایندها و ابزار **افزودنی**<sup>۵</sup>،
- (۵) تولید خانگی از طریق جاسازی در نرم‌افزارهای مراجع نظارتی برای تسلیم گزارش.

### رویکرد اول: فرمهای ارائه‌شده از سوی مرجع انتظام‌بخشی یا شخص ثالث

برخی از مراجع انتظام‌بخشی به منظور کنترل کیفیت با بهره‌گیری از زبان ایکس‌بی‌آرال رویکرد مبتنی بر الگو یا فرم را برای رعایت تسلیم گزارش ارائه می‌دهند؛ در حالی که همیشه نشان نمی‌دهند که از زبان ایکس‌بی‌آرال استفاده شده است. بعضی اوقات، نرم‌افزارهای تخصصی به شرکت‌های زیرنظارت داده می‌شود. برخی اوقات فرمها در صفحه‌های شبکه اینترنت در دسترس قرار می‌گیرند. برای استفاده از این سازوکار، شرکت‌هایی که گزارش تسلیم می‌کنند، باید با **احراز هویت**<sup>۶</sup> صحیح به سامانه وارد شوند و سپس اطلاعات مورد نیاز را وارد کنند یا این اطلاعات را از منبع اصلی کپی و در فرم وارد کنند.

سامانه به طور معمول دامنه‌ای از قواعد **اعتبارسنجی**<sup>۷</sup> را روی داده‌ها پیاده می‌کند و حوزه‌هایی که به نظر می‌آید اشتباه دارند را رد می‌کند. پس از تصحیح و تکمیل داده‌ها، فرایند تسلیم گزارش کامل می‌شود.

مزیت فرمها و الگوهایی که مرجع انتظام‌بخشی ارائه می‌کند، سادگی نسبی و هزینه به نسبت کمی است که به شرکت زیرنظارت تحمیل می‌شود. این نوع سازوکارها بیشتر به شرکت‌های کوچک و ساده و همچنین در مراحل اولیه پروژه گردآوری داده‌ها عرضه می‌شود تا فرایند استقرار ایکس‌بی‌آرال برای مرجع انتظام‌بخشی و همچنین شرکت زیرنظارت آسان شود.

فرمهایی که به وسیله مرجع انتظام‌بخشی تهیه می‌شوند، حتی فرمهای مبتنی بر صفحه گسترده، ناگزیر مستلزم



مزیت ایکس بی آرال تعبیه شده در نرم افزارهای موجود یا نرم افزارهای حاضر و آماده در دسترس در این است که تغییر حداقلی فرایند لازم بوده و هزینه‌هایی که شرکت تهیه کننده و یا ارائه دهندگان خدمات آنها، مانند کارشناسان حسابداری متحمل می‌شوند، حداقل (یا صفر) است. برای برخی از شرکتها که باید الزامهای جدید تسلیم گزارش مبتنی بر استاندارد ایکس بی آرال را رعایت کنند ولی از نظر تاریخی به فرایندهای خیلی دستی تکیه کرده‌اند، جابجایی به این نوع راه‌حلها ارزان، ساده و دارای ریسک پایین است.

عیب اصلی این رویکرد در این است که فقط با انواع فعالیتهای به نسبت ساده مرتبط است. اگر فرایند جمع‌آوری اطلاعات لازم برای تهیه گزارش انتظام بخشی دستی باشد، یا در سامانه‌های چندگانه بدون سازوکار تلفیق خودکار توزیع شده باشد، بعید است این نوع راه‌حلها جوابگو باشد.

گاهی این نوع ابزار نامعطف هستند؛ به این معنی که برخی دیگر از مزایای تغییر از پارادایم کاغذی به پارادایم الکترونیکی از نظر گزارشگری ریسک و عملکرد در دسترس نیستند.

### رویکرد سوم: برون سپاری

بسیاری از کسب و کارها بر این باور هستند که برون سپاری<sup>۱۱</sup> مسئولیتهای تسلیم گزارش بر پایه ایکس بی آرال می‌تواند بهترین رویکرد برای آنها باشد. به طور معمول، این رویکرد دربرگیرنده همکاری بسیار نزدیک با یک شخص ثالث کارشناس است که گزارش تهیه شده مرتبط را با ایکس بی آرال برچسب گذاری کند. این فرایند در برخی از محیطها و با استفاده از ابزار همکاری در اشکال مختلف، جامعتر انجام می‌شود و به شرکت زیر نظارت این امکان را می‌دهد که برخی از کارها را خود انجام دهد، کار انجام شده را بازبینی کند، یا از راههای دیگر بر کار ارائه دهنده خدمات برون سپاری نظارت کند.

در برخی اوقات این نوع از رویکردها، در شروع ترتیب دادن انتظام بخشی جدید، یک ابزار انتقال هستند. گاهی اوقات آنها به صورت دائمی به کار می‌روند. به طور معمول، برون سپاری در محیطهایی منطقی است که معرفی

تغییر فرایند، کاری مشقت بار یا پرخطر باشد.

مزیت برون سپاری این است که به میزان درخور توجهی کار انجام شده در تهیه نسخه‌های گزارش بر پایه ایکس بی آرال را کاهش می‌دهد، که در بیشتر اوقات، در زمان شلوغی کارها اتفاق می‌افتد. بسته به انواع گزارشهای در دست انجام (به ویژه اگر به نسبت ساده باشند)، این رویکرد می‌تواند یک راه حل مقرون به صرفه باشد.

در برخی از محیطها، برون سپاری سازوکار پوشش خطر<sup>۱۲</sup> را ایجاد می‌کند یا تصور بر ایجاد این سازوکار وجود دارد، که تا حدودی مدیران شرکت را از دست مراجع انتظام بخشی آسوده می‌سازد. در بیشتر اوقات، برای عملیات کوچک توام با گزارشهای پیچیده، برون سپاری تنها روش واقعی برای تهیه اسناد بر پایه زبان ایکس بی آرال است.

عیب رویکرد برون سپاری در تهیه نسخه‌های گزارش بر پایه زبان ایکس بی آرال از جمله، نگرانی درباره ریسک، دقت و به موقع بودن، و همچنین هزینه‌های متغیر موجود در آن است.

### رویکرد چهارم: تولید خانگی با فرایندها و ابزار

#### «افزودنی»

شرکتی که الزامها و فرایندهای گزارشگری به نسبت پیچیده‌ای دارند که ایجاد تغییر در آنها سخت، غیر عملی یا پرهزینه است، اغلب به ابزاری موسوم به «افزودنی» روی می‌آورند.

محدوده این ابزار از صفحه نمایش تا عرضه‌های خدمات با نرم افزار<sup>۱۳</sup> (SaaS) را دربر می‌گیرد که امکان ایجاد سند ایکس بی آرال را فراهم می‌کنند، که بیشتر اوقات ترکیبی از اسناد تهیه شده با نرم افزار ورد (Word) و اکسل (Excel) هستند که به کمک ابزار دیگری تهیه شده‌اند. آنها راه‌حل‌های «افزودنی» نامیده می‌شوند؛ زیرا به شرکت زیر نظارت این امکان را می‌دهند که همچنان با فرایند موجود ادامه دهند، که اطلاعات مورد نیاز برای تسلیم گزارش انتظام بخشی را با استفاده از ابزار سنتی گردآوری، تلفیق و یا به هر صورت تامین کنند. نرم افزار جدید با کمک «افزودنی» به عنوان یک گام اضافی جدید در روند تهیه گزارش است. برخی از ابزار

## طیف گسترده‌ای از رویکردهای مختلف برای ایجاد سند بر پایه زبان ایکس‌بی‌آرال وجود دارد



برخی از این ابزار به‌درستی سامانه‌های جاسازی‌شده‌ای هستند که از طریق اتصال پایگاه داده‌ها به سامانه‌های گزارشگری شرکتی و تلفیقی، با هم پیوند می‌خورند تا از یکنواختی و خودکارسازی تولیدات آنها اطمینان پدید آورند. در عوض، دیگر ابزار به‌دنبال جایگزینی یا تقویت فرایندهای موجود مبتنی بر اکسل (Excel) و ورد (Word)، با سازوکارهای همکاری جمعی و کنترل‌های مبتنی بر ایکس‌بی‌آرال هستند.

برخی از ابزار خانگی هستند؛ برخی دیگر مبتنی بر خدمات با نرم‌افزار هستند و بیشتر آنها مناسب بازارهای خاص و چارچوبهای تسلیم گزارش طراحی شده‌اند. برخی از آنها شکل دوگانه دارند؛ از جمله پشتیبانی برون‌سپاری با دانش برچسب‌گذاری ایکس‌بی‌آرال.

مزیت این سامانه‌ها آن است که می‌توانند زمان و هزینه مرتبط را به‌میزان درخور توجهی کاهش داده و کیفیت کلی و اتکاپذیری گزارشهای تهیه‌شده (صرفنظر از ایکس‌بی‌آرال) را بهبود ببخشند.

عیب این سامانه‌ها آن است که به‌نسبت پرهزینه هستند و بنابراین بیشتر برای شرکتهای بزرگ و واحدهای تجاری پیچیده جذاب هستند. همچنین، نیازمند بازطراحی کامل فرایندهای گزارشگری هستند مودی که بیشتر می‌تواند مثبت به‌حساب آید، نه منفی!

### اعتبارسنجی چیست و چرا از اهمیت بالایی برخوردار است؟

ایکس‌بی‌آرال از ایده اعتبارسنجی<sup>۱۶</sup> رسمی یا بررسی خطا به‌عنوان بخشی اساسی از فرایند تولید، بررسی و انتشار یا تسلیم داده‌ها بهره‌برداری می‌کند. برخی از اعتبارسنجی‌ها

افزودنی در انتخاب برچسبها به دانش و قضاوت درخور توجهی در مورد زبان ایکس‌بی‌آرال نیاز دارند. برخی دیگر، با توجه به آن چه گزارش شده است، به مقدار کمی از این دانش نیاز دارند. شرکتهای برای اطمینان از کنترل کامل بر روند گزارشگری انتظام‌بخشی، از این ابزار استفاده می‌کنند.

ابزار افزودنی به شرکتهای این امکان را می‌دهند که تسلیم گزارش برپایه زبان ایکس‌بی‌آرال را با کنترل درخور توجه و در همان حال با حفظ فرایندها و فناوریهای موجود در تهیه گزارش اجرا کنند. برخی از آنها امکان خودکارسازی را سطح درخور توجهی ایجاد می‌کنند؛ برخی دیگر بسیار پیچیده‌ترند اما کنترل بیشتری پدید می‌آورند.

استفاده از این ابزار به این معنی است که یک مرحله اضافی برای افزودن به فرایند موجود وجود دارد که بر جدول زمانی تاثیر منفی می‌گذارد و گاهی اوقات خطاهای جدیدی را ایجاد می‌کند. ابزار افزودنی، با توجه به ماهیت آنها، نسخه ایکس‌بی‌آرال گزارش را براساس شکل‌بندی قدیمی ایجاد می‌کنند که می‌تواند خطرهای جدیدی را ایجاد کند. اغلب به‌کارگیری این ابزار به دانش متوسط یا درخور توجهی در مورد علم و قواعد ایکس‌بی‌آرال نیاز دارد.

### رویکرد پنجم: تولید خانگی از طریق جاسازی در نرم‌افزارهای مراجع نظارتی برای تسلیم گزارش

ابزار تسلیم گزارش با عنوان مدیریت افشا<sup>۱۳</sup> و نسل جدید ابزار تسلیم گزارش انتظام‌بخشی<sup>۱۴</sup>، رویکردی متفاوت نسبت به ایجاد اسناد ایکس‌بی‌آرال دارند؛ جاسازی فرایند برچسب‌زنی در مرحله ایجاد گزارش و مدیریت کردن گامهای پایانی<sup>۱۵</sup> تهیه، بررسی، اصلاح، حسابرسی و تایید گزارش از طریق تعداد زیادی فنون همکاری جمعی.

گرفته‌اند، از جمله حوزه گزارشگری ایکس‌بی‌آرال ایالات متحد، حوزه گزارشگری ایکس‌بی‌آرال هلند و حوزه گزارشگری ایکس‌بی‌آرال ژاپن، برنامه‌های آموزشی و یا برنامه‌هایی برای صدور گواهینامه تهیه کرده‌اند که آموزش و گواهینامه متناسب با چارچوب نظارتی آن کشورها را ارائه می‌کند.

توجه داشته باشید که برنامه آموزشی بخش مهمی از آماده‌سازی شرکت در برخورد با ایکس‌بی‌آرال یا بهبود آمادگی قلمداد می‌شود. آموزش مقدماتی و مبتنی بر شبکه اینترنت و صدور گواهینامه از طریق گذراندن دوره تهیه‌شده در همکاری نزدیک با سازمان بین‌المللی ایکس‌بی‌آرال امکانپذیر است. آموزش به سبک کلاسهای درسی توسط تعداد زیادی از ارائه‌دهندگان، مشاوران و شرکتهای عرضه‌کننده نیز در دسترس است. گرچه بسیاری از این آموزشها از کیفیت بالایی برخوردارند، اما در حال حاضر از سوی سازمان بین‌المللی ایکس‌بی‌آرال تایید یا تصویب نشده است.



### پانوشتها:

- 1- File Regulatory Reports
- 2- Xtensible Business Reporting Language (XBRL)
- 3- Forms Based Approach
- 4- In-house Embedded Production
- 5- Bolt On
- 6- Authentication
- 7- Validation
- 8- System-to-System Option
- 9- Commercial off-the-shelf
- 10- Outsourcing
- 11- Risk insulation
- 12- Software as a Service (SaaS)
- 13- Disclosure Management
- 14- Regulatory Filing Tools
- 15- Last Mile
- 16- Validation
- 17- Syntactic

### منبع:

. Getting Started for Business, <https://www.xbrl.org/the-standard/how/getting-started-for-business>, 2021



برنامه آموزشی

بخش مهمی از

آماده‌سازی شرکت

در برخورد با ایکس‌بی‌آرال

یا بهبود آمادگی

قلمداد می‌شود

بسیار سطح پایین یا مبتنی بر قواعد<sup>۱۷</sup> است و برای کسب اطمینان در مورد سازگاری اطلاعات تهیه‌شده با استفاده از نرم‌افزارهای متنوع استفاده می‌شود. برخی دیگر از انواع اعتبارسنجی، در واقع مربوط به قوانین تجارت یا منطق تجارت است. به‌عنوان مثال، قانونی که می‌گوید «ترازنامه باید تراز باشد»، بخشی از منطق تجارت است. به‌طور کلی، اعتبارسنجی ایکس‌بی‌آرال (هرچند نه همیشه) توسط مرجع انتظام‌بخشی منتشر می‌شود؛ به‌عنوان بخشی از «دانشنامه» یا تعاریفی که توسط نرم‌افزار گزارش‌دهی با قابلیت ایکس‌بی‌آرال به‌کارگرفته می‌شود. شرکتهایی که باید گزارش خود را برپایه ایکس‌بی‌آرال ارائه‌دهند، باید با قوانین اعتبارسنجی آشنا شوند که مرجع انتظام‌بخشی یا سازمانی منتشر کرده است، که گزارش برای تسلیم به آنها تهیه می‌شود، و باید از اجرای مقررات قبل از تسلیم گزارش اطمینان پیدا کنند.

### یادگیری و صدور گواهینامه


برخی از حوزه‌های گزارشگری که زبان ایکس‌بی‌آرال را به‌کار

در  
پاکرد  
ساز  
ایکس بی آر ال  
در کره جنوبی

### دسترسی گسترده جهانی به صورتهای مالی در قالب ایکس بی آر ال

داده‌ها در گزارشهای تسلیم‌شده به مراجع نظارتی، به‌عنوان منابع ارزشمند برای تحلیلگران، سرمایه‌گذاران و شهروندان در سراسر جهان، به‌صورت برخت در دسترس است.



سیستم برخت دارت (DART) در کره جنوبی، اطلاعات ثبت‌شده بیش از ۵۸ هزار شرکت بخش خصوصی و عمومی از سال ۲۰۰۷ را برای استخراج در قالب اکسل (XLS) در دسترس قرار داده است. 

منبع:

[.xbrl.org](http://xbrl.org)



# مزایای زبان ایکس بی آر ال در فرایند حسابرسی

**XBRL™**  
THE BUSINESS REPORTING STANDARD

Sepky Mardian 

## مقدمه

فناوری زندگی انسان را تغییر داده و برای آن مزایایی به همراه داشته است. فناوری نقشی سریع در تحول کسب و کار، از جمله تبادل اطلاعات کسب و کار دارد (Wallace, 2001). فناوری به واحد گزارشگر عرضه می‌شود تا گزارش و اطلاعات مربوط و اتکاپذیر را به موقع برای ذینفع منتشر کند (Lodhia, Allam, & Lymer, 2004).

گزارش شبکه جهانی اینترنت در سال ۲۰۱۴ نشان داد که تعداد کاربران اینترنت در سراسر جهان نزدیک به ۳ میلیارد نفر رسیده است. براساس گزارش منتشر شده از سوی سازمان ملل متحد، جمعیت جهان به بیش از ۷ میلیارد نفر رسیده است که نشان می‌دهد ۳۸ درصد از این جمعیت از اینترنت استفاده می‌کنند (Internet Society, 2015).

نفوذ فناوری باعث تغییر سبک اطلاع‌رسانی شرکت از جمله انتشار گزارش مالی می‌شود (Lymer & Debreceeny, 2003; Marston, 2003). براساس پیمایش انجام شده در سال ۱۹۹۶، ۴۹ شرکت از ۵۰ شرکت بزرگ ایالات متحد، اطلاعات را در سامانه اطلاع‌رسانی خود برای دسترسی ذینفعان منتشر کرده‌اند.

پیمایش دیگری که در کشورهای مختلف انجام شد، نشان داد که ۱۰۰ درصد شرکتها در آلمان، سوئیس، کانادا و ایالات متحد، ۴۷ درصد در شیلی، ۵۷ درصد در مالزی، ۶۹ درصد در ژاپن، ۷۳ درصد در نیوزیلند و ۹۵ درصد در استرالیا، به منظور انتشار گزارش مالی خود، اقدام به ایجاد مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی کرده‌اند.

تغییر در شیوه اطلاع‌رسانی این کشورها، مزایایی برای فرایند حسابرسی به همراه خواهد داشت. برخی از محققان اظهار داشتند که اینترنت در فرایند حسابرسی مشکلاتی از جمله چالشهای ریسک امنیتی، دستکاری مهاجمان و اطلاعات غیرمعتبر منتشر شده توسط شرکت، ایجاد می‌کند. از آنجا که این سامانه به آسانی قابلیت توسعه دارد، می‌تواند در استانداردسازی گزارش کارآمدتر باشد، تا آن زمان که تمام گزارشهای منتشر شده از موسسه مالی آسان تر، سریعتر و مناسبتر منتشر شوند (Metrotvnews, 2016).

کاهش یابد (Troshani & Lymer, 2010).

ایکس‌بی‌آرال مبتنی بر اینترنت موجب می‌شود که ارائه داده‌ها و اطلاعات به‌طور مناسب، سریع و با هزینه پایین انجام گردد. ایکس‌بی‌آرال به‌عنوان یک فناوری جدید، در بسیاری از کشورها مستقر شده است؛ برای نمونه در کمیسیون بورس و اوراق بهادار (SEC)، و شرکت بیمه سپرده‌گذاری فدرال (FDIC) در آمریکا، ژاپن، کره، آلمان، بلژیک، انگلستان، استرالیا، دانمارک، آرژانتین، فرانسه، هنگ‌کنگ، هند، ایرلند، ایتالیا، و نیوزیلند. ایکس‌بی‌آرال برای گزارشگری مالی بسیاری از شرکت‌های بزرگ مانند شرکت‌های سهامی عام، شرکت‌های خصوصی، سازمان‌های غیرانتفاعی، مراجع نظارتی و حتی شرکت‌های با مالکیت انفرادی استفاده می‌شود (Hoffman, Watson et al., 2010).

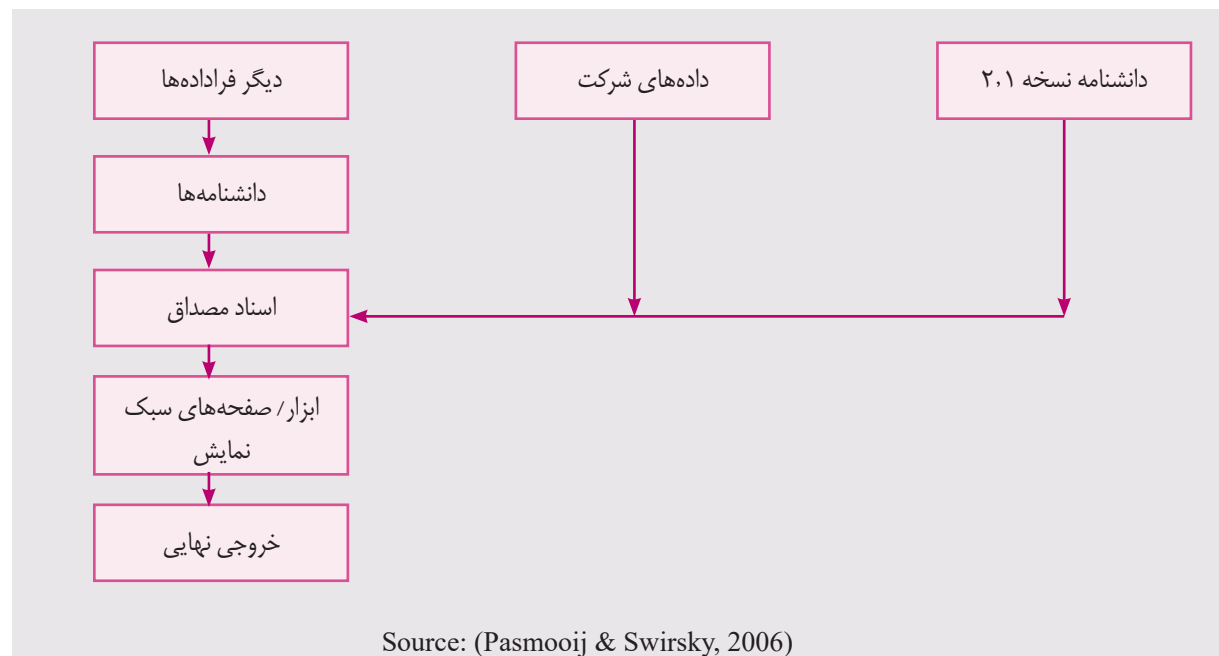
### ایکس‌بی‌آرال چگونه عمل می‌کند؟

ایکس‌بی‌آرال مانند زبان برنامه‌نویسی ایکس‌ام‌ال، از برچسب برای شناسایی اقلام داده‌ها استفاده می‌کند (Wallace, 2001). ایکس‌بی‌آرال به یک فرهنگ لغت نیاز دارد که به اصطلاح دانشنامه نامیده می‌شود. دانشنامه همچنین در سطح دفتر کل (GL) هم استفاده می‌شود (Jones & Wil-

### ایکس‌بی‌آرال چیست؟

ایکس‌بی‌آرال (XBRL) یا زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر، یک زبان با قالب ثابت برای انتشار اطلاعات یا داده‌های (کسب‌وکار) با فناوری استاندارد آزاد است که توسط سازمان بین‌المللی ایکس‌بی‌آرال (XII) در آوریل ۲۰۰۰ منتشر شد (Doolin & Indrit, 2004; Pinsker, 2003). سازمان بین‌المللی ایکس‌بی‌آرال یک سازمان کنسرسیوم غیرانتفاعی است که بیش از ۶۰۰ شرکت در آن عضو هستند. ایکس‌بی‌آرال نسخه تکامل‌یافته زبان ایکس‌ام‌ال (XML) برای انتشار گزارش مالی و کسب‌وکار است. در حال حاضر، ایکس‌بی‌آرال توان انتشار داده‌های مالی و غیرمالی مانند گزارش مسئولیت اجتماعی شرکت (CSR) را دارد (Warsidi, 2014).

ایکس‌بی‌آرال به‌منظور رفع مشکل تبادل اطلاعات در گزارشگری مالی سنتی و قالب ثابت مانند نسخه چاپی، پی‌دی‌اف (PDF)، مبتنی بر شبکه اینترنت یا دیگر صفحه‌گسترده‌ها، ایجاد شد. انتشار گزارش مالی دستی و سنتی، باعث صرف وقت و منابع بیشتر می‌شود و به‌احتمال، همراه با ریسک‌های اشتباه و خطا است. همچنین، گزارش دستی در انتشار گزارش مالی محدودیت ایجاد می‌کند و موجب می‌شود که اتکال‌پذیری و مربوط بودن گزارش مالی برای ذینفع



Source: (Pasmooij & Swirsky, 2006)

## ایکس بی آر ال

به عنوان یک فناوری جدید

در بسیاری از کشورها

مستقر شده است



۴- یکپارچه سازی ایکس بی آر ال با سامانه اطلاعاتی متعلق به ارائه دهنده، و  
۵- ایجاد سامانه اختصاصی ایکس بی آر ال.

## ایکس بی آر ال و فرایند حسابرسی

تعامل با فناوری ایکس بی آر ال، بر روند گزارشگری مالی تاثیر دارد. پذیرش ایکس بی آر ال اعتبار و شفافیت گزارش مالی برای ذینفعان را افزایش خواهد داد. کنفرانس **انجمن حسابداران رسمی امریکا (AICPA)** در سال ۲۰۰۵ با عنوان «حرکت از پیچیدگی گزارشگری مالی به سمت ابراز شفافیت با ایکس بی آر ال» که یکی از موضوعهای حرفه حسابرسی بود، نامگذاری شد. پذیرش ایکس بی آر ال در فرایند حسابرسی مزایایی دارد. ایکس بی آر ال با رویکرد مبتنی بر ریسک به آزمون کنترل‌های داخلی کمک می‌کند. در مجموع، ایکس بی آر ال با اثربخشی و کارآمدی بیشتر در هزینه، به فرایند حسابرسی سرعت می‌دهد. نظرسنجی یون، زو و سیگانک (Yoon, Zo, & Ciganek, 2011) که در بازار سرمایه کره انجام شد، نشان داد که ایکس بی آر ال ناهمگونی اطلاعات را در میان ذینفعان بازار به کمترین میزان می‌رساند.

با استفاده به موقع از ایکس بی آر ال در انتشار گزارش مالی، امکان انجام حسابرسی به موقع فراهم خواهد شد (گزارشگری به موقع برای حسابرسی به موقع). ایکس بی آر ال به فرایند حسابرسی سرعت می‌بخشد و پاسخگویی گزارش مالی را افزایش می‌دهد. ایکس بی آر ال حتی رویه‌های مدیریت سود را کاهش می‌دهد. همچنین، موسسه **پرایس واترهاوس کوپرز (PwC)**، یکی از چهار موسسه حسابرسی برتر، اعلام کرد که پذیرش ایکس بی آر ال

(lis, 2003). در واقع، ایکس بی آر ال به دلیل داشتن دانشنامه توسعه پذیر و سفارشی، یا احتمال تعدیل برای داده‌های مورد نیاز کاربر، با زبان سابق ایکس ام ال تفاوت دارد.

ایکس بی آر ال برای پردازش برچسب، نیاز به چهار مولفه اصلی یعنی **دانشنامه استاندارد<sup>۱</sup>**، **دانشنامه اختصاصی یا الحاقی<sup>۲</sup>**، داده‌های شرکت، و **سند مصداق<sup>۳</sup>** دارد (Hoffman, Watson et al., 2010; Debreceeny & Farewell, 2010). ایکس بی آر ال، با استفاده از دانشنامه تعیین شده، زبان گزارش مالی سنتی را تبدیل می‌کند تا خروجی ایکس بی آر ال را طبق فرم سند مصداق تهیه کند. رابطه بین اجزای ایکس بی آر ال در **شکل ۱** نمایش داده شده است.

برای انتشار گزارش مالی، دانشنامه گزارشگری مالی **اصول پذیرفته شده حسابداری (GAAP)** و استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در دسترس است. نوع دانشنامه قابل انتخاب بوده و از مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی ایکس بی آر ال قابل بارگیری است. دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری نیز در دسترس است. اطلاعات پردازش شده در ایکس بی آر ال را می‌توان به درستی شناسایی، انتخاب، تحلیل و ذخیره کرد و تغییر داد و به طور خودکار، مطابق با اطلاعات مورد نیاز کاربر ارائه کرد. استقرار ایکس بی آر ال در کسب و کار می‌تواند با پنج رویکرد انجام گیرد (Hoffman, Watson, & et al., 2010):

- ۱- ابزار مبتنی بر شبکه اینترنت، از طریق برون سپاری و استفاده از خدمات ارائه دهنده خدمات ایکس بی آر ال،
- ۲- افزودن افزونه کامپیوتری به نرم افزارهای موجود به صورت جدا یا یکپارچه<sup>۴</sup>،
- ۳- نرم افزار پشتیبان ایکس بی آر ال،

از منبع اولیه را ندارند. از سوی دیگر، مدل یکپارچه هم دچار ضعفهایی دارد؛ از جمله هزینه بالای راه اندازی و ریسک یکپارچگی ناموفق در سامانه. ورود داده در ایکس بی آر ال توسط شخصی تصمیم گیری می شود که متصدی آن است. منبع ردیابی نشده داده ها، روش های مدیریت سود را کاهش نخواهد داد و کیفیت گزارشگری مالی همچنان اتکانا پذیر و غیر قابل اعتماد خواهد بود؛ نگاه دقیق به ابزار ایکس بی آر ال که به طور مستقیم با سامانه اطلاعاتی یکپارچه نشده است، این نارسایی را نشان می دهد. فناوری ایکس بی آر ال که از سوی کمیسیون بورس اوراق بهادار امریکا پذیرش شده است نیز به طور کامل داده های تعاملی را نمایش نمی دهد. در واقع، استفاده کننده از داده های ایکس بی آر ال مورد استفاده کمیسیون بورس اوراق بهادار امریکا، تنها از روی علاقه گزارش را می خواند و تحلیل می کند و نمی تواند به آن استناد کند.

### جمع بندی

از دیدگاه مفهومی، پذیرش ایکس بی آر ال به منظور انتشار گزارش مالی و به کارگیری در فرایند حسابرسی، به دلیل داده های تعاملی و به هنگام، آثار مثبتی به همراه خواهد داشت؛ اما در واقع، پذیرش ایکس بی آر ال به طور کامل به تایید نرسیده است؛ زیرا مدل پذیرش به احتمال زیاد تبدیل داده هایی است که از سامانه اطلاعاتی متعلق به ارائه دهنده، دریافت شده است (Gunn, 2007). در این حالت از روش های مدیریت سود مصون نمی ماند؛ در این شرایط، مدل یکپارچه به دلیل هزینه بالای راه اندازی و ریسک شکست در یکپارچگی، تنها از سوی تعداد اندکی از شرکتها مورد استفاده قرار گرفته است.

### پانوشتها:

- 1- Standard Taxonomy
- 2- Extension/Specification Taxonomy
- 3- Instance Document
- 4- Bolt-on, Separately or Integrated

### منبع:

. Mardian, S. **XBRL, How It Implies The Audit Process?**  
International Journal of Scientific & Technology Research  
Volume 5, Issue 04, April. 2016

در گزارشگری مالی و حسابرسی، موجب کاهش هزینه حسابرسی، افزایش درآمد احتمالی و در پی آن افزایش مشتریان جدید احتمالی می شود.

### مزایا و معایب

همانطور که پیش از این توضیح داده شد، پذیرش ایکس بی آر ال در فرایند حسابرسی مزایای مثبتی به همراه دارد؛ همانند پشتیبانی از آزمون کنترل های داخلی با رویکرد مبتنی بر ریسک، سرعت بخشیدن به حسابرسی، کاهش هزینه عملیاتی انجام حسابرسی، و توسعه فرصت درآمدزایی از مشتریان جدید. با این حال، ایکس بی آر ال به عنوان یک سامانه برای همه مناسب نیست.

**گان** (Gunn, 2007) توضیح داد که ایکس بی آر ال تنها یک ابزار است و نمی تواند همه مشکلات را حل کند. ایکس بی آر ال جایگزین مسئولیت بنیادین شخص متصدی ایکس بی آر ال نمی شود و تمام اطلاعات مورد نیاز برای ذینفع را تولید نمی کند. این در حالی است که همچنان تنظیم گزارش مالی توسط مدیریت انجام می شود. کاربر دیگری که با فناوری ایکس بی آر ال کار می کند، باید ریسک و کنترل خطای احتمالی و تغییر داده ها در پرونده اصلی از سوی بخش غیرمجاز را درک کند.

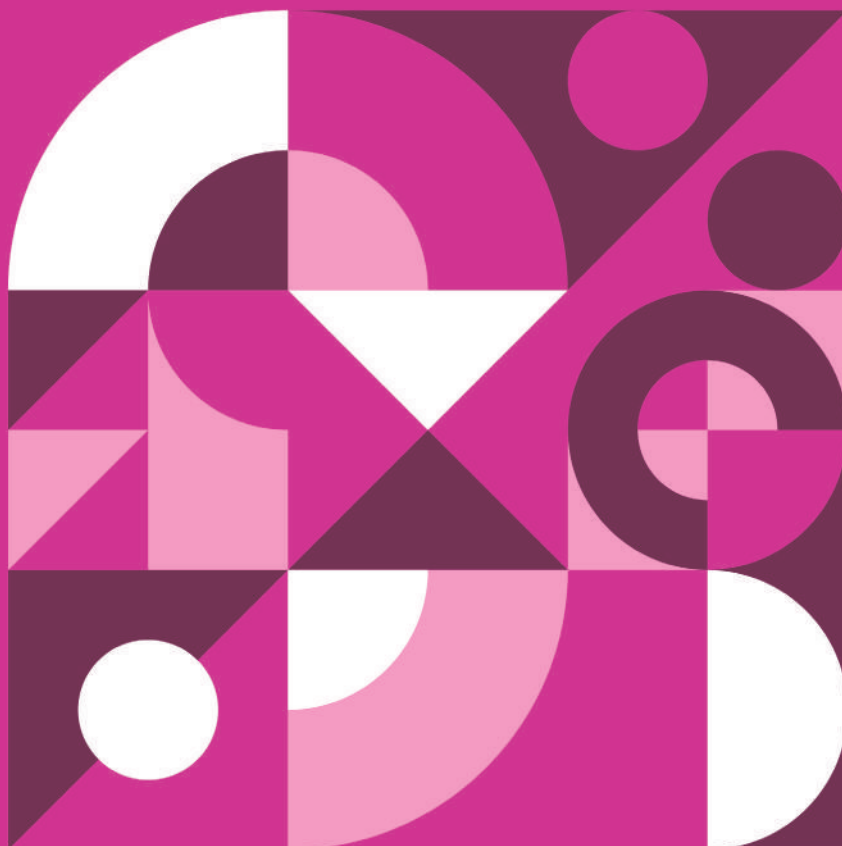
افزون بر این، پذیرش ایکس بی آر ال نیازمند وجود کنترل برای اطمینان از این است که دانشنامه استفاده شده، فرایند برچسب زنی داده ها و یکپارچگی داده ها، مناسب و اتکانا پذیر بوده است (Hoffman, Watson et al., 2010). با توجه به گزینه های به کارگیری ایکس بی آر ال که پیش از این توضیح داده شد، داده های تعاملی و به هنگام وعده داده شده، تنها در صورت پذیرش ایکس بی آر ال از طریق یکپارچگی با سامانه اطلاعاتی متعلق به ارائه دهنده داده ها، تولید می شود (Debreceeny, Farewell, & Verkruijsse, 2012).

دیگر گزینه های به کارگیری ایکس بی آر ال از جمله ابزار مبتنی بر شبکه اینترنتی، و افزودن افزونه کامپیوتری، تنها کار تبدیل داده های گزارش مالی را که پیش از آن به وسیله مدیریت تهیه شده، انجام می دهند. این، به آن معنی است که ورودی های ایکس بی آر ال، داده های راکد و غیر تعاملی هستند. کاربرانی که از داده ها استفاده می کنند، تنها امکان خواندن و تحلیل آنها را دارند؛ اما امکان ردیابی داده های پردازش شده





# آینده گزارشگری شرکتی



## فناوری؛ ستون پشتیبان

مدل کنونی گزارشگری شرکتها بر مبنای کاغذ است و تولید گزارشهای کاغذی را در نظر دارد. در مدل جدید، از فناوری برای متصل کردن شبکه گزارشگری و گردهم‌آوری اطلاعات اطلاع‌رسانی شده به‌وسیله شرکتها استفاده می‌شود. برای توانمندسازی چشم‌انداز گزارشگری توانمندشده با فناوری، فعالیت بیشتر برای توسعه و جستجوی موارد زیر موردنیاز است:

- مجموعه کاملی از نگاره/ساختارهای گزارشگری شرکتی؛ برای پشتیبانی از برچسب‌زنی همه گزارشها در شبکه گزارشگری.
- مکان واحد ذخیره‌سازی/درگاه داده؛ که در سراسر الزامهای گزارشگری انتظام‌بخشی (شرکتهای پذیرفته‌شده در بورس و شرکتهای خارج از بورس) کار کند تا یک منبع یکنواخت و کارآمد از داده انتظام‌بخشی شده شرکتها فراهم سازد.
- ابزار جدید جستجو و تحلیل که از شبکه گزارشگری بهره می‌گیرد.

## فناوری از منظر تهیه‌کننده

۱- تهیه‌کننده ممکن است عناصر محتوایی و گزارشهای متفاوتی تهیه کند که برای اهداف متفاوت گزارشگری تهیه



## چشم‌انداز گزارشگری توانمندشده

### به‌وسیله فناوری

### در جستجوی تسهیل

### مصرف مبتنی بر هدف است

## فناوری از منظر استفاده‌کننده

۶- در این پیشنهاد، تهیه گزارش متاثر از هدف اطلاع‌رسانی آن است. هدفها برای گزارشهای اجباری در ضوابط انتظام‌بخشی، و برای گزارشهای داوطلبانه به‌وسیله خود شرکتها تعریف می‌شود. بنابراین، تصمیم برای تهیه یک گزارش برعهده مرجع انتظام‌بخشی یا شرکت است، نه استفاده‌کننده (حتی اگر در نهایت در نتیجه تقاضای سرمایه‌گذار یا ذینفع تهیه شده باشد).

۷- این موضوع پذیرفتنی است که استفاده‌کنندگان نیز اهداف خودشان از مطالعه/ استفاده از گزارشگری شرکت را دارند. چشم‌انداز گزارشگری توانمندشده به‌وسیله فناوری، در جستجوی تسهیل مصرف مبتنی بر هدف است. استفاده‌کنندگان باید از راه‌های گوناگونی به شبکه گزارشگری دست یابند؛ از جمله از طریق مکان واحد ذخیره‌سازی، مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی شرکت، یا از طریق یک ابزار یا تامین‌کننده داده‌ها. استفاده‌کنندگان ممکن است گزارشهای شبکه را به همان شکل که تهیه شده‌اند، استفاده کنند؛ یا ممکن است چندین گزارش را بررسی کنند که اطلاعات موردنیاز برای رسیدن به اهدافشان را فراهم می‌کنند. بنابراین، برچسبها و پیوندها (که به‌وسیله تهیه‌کننده پیوست شده‌اند) ساختاری را فراهم می‌کنند که به استفاده‌کننده اجازه می‌دهد مربوطترین مفاهیم در سراسر شبکه را استفاده کند.

### منبع:

• FRC, The Future of Accounting, Oct. 2020

می‌شوند. چشم‌انداز پیشنهادی برای گزارشگری توانمندشده به‌وسیله فناوری، همه مفاد گزارشگری تولیدشده را در شکل بندی دیجیتال می‌بیند (این پیش فرض، گزینه رونوشت کاغذی را برای دسترس پذیری در نظر می‌گیرد). شکل بندی دیجیتال متاثر از هدف گزارش و ویژگیهای سامانه در سطح کل است و ممکن است شامل واسطه‌هایی از جمله **اچ تی ام ال (HTML)**، **ویدئو** و **پاورپوینت (PowerPoint)** باشد. مفاد گزارشگری با برچسبهای مربوط که به‌وسیله ماشین خوانده می‌شود، برچسب زده می‌شود؛ گستره برچسب زنی به‌وسیله الزامهای خاص انتظام‌بخشی و الزامهای برچسب زنی شبکه عمومی تعیین می‌شود. برچسبهای شبکه (بااستفاده از **ایکس بی آر ال (XBRL)**) اطلاعات مهم درباره چگونگی منطبق شدن گزارش / محتوا در شبکه را اطلاع‌رسانی می‌کند؛ مانند دوره، وضعیت حسابرسی، نوع گزارش، هدف گزارش و غیره.

۲- تهیه‌کننده باید پس از برچسب‌زنی، گزارش را در یک مکان عمومی واحد و مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی آن تسلیم کند. تهیه‌کننده باید بتواند به گزارشهای تحویل شده وصل شود و در سطح گزارش ارتباط متقابل برقرار کند.

## ایکس بی آر ال

۳- چشم‌انداز فناوری باید به‌وسیله چارچوب داده‌های ساختاریافته مانند ایکس بی آر ال پشتیبانی شود. این موضوع باید در سطح همه مدارک و عناصر محتوا درون شبکه گزارشگری کاربرپذیر باشد.

۴- در حالی که ایکس بی آر ال در حال حاضر در بیشتر کشورها برای فراهم ساختن ساختار قابل خواندن بامشین برای بعضی اطلاعات مالی (و اطلاعات مربوط به کربن) استفاده می‌شود، همه داده‌های درون شبکه، از جمله مالی، راهبری و غیرمالی، باید تا اندازه معینی برچسب‌زنی شوند. این موضوع ممکن است دربرگیرنده برچسب‌هایی از مقطع داده‌های درون مدارک، عناصر محتوا، یا کل مدرک باشد.

۵- برچسب‌زنی الزامها باید بر مبنای مراجع چندگانه انتظام‌بخشی توسعه داده شود تا امکان استفاده چندباره از داده‌ها فراهم شود و پیامدهای تلاش برای برچسب‌زنی را کاهش دهد.



استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، چارچوبهای مبتنی بر ریسک عمده همانند دستورعمل چهارم الزامات سرمایه<sup>۴</sup> اروپا (CRD) برای استقرار بال ۳ (Basel 3) را ساده می‌کند. پیوستن به کنسرسیوم، بهترین نقطه شروع برای بیشتر مراجع انتظام‌بخشی و سازمانهای دولتی است؛ زیرا دسترسی به همکاران و متخصصان در این زمینه را ضمانت می‌کند و مانع از «دوباره‌کاری» می‌شود. با فرض این‌که گام مهم پیوستن به کنسرسیوم در حال طی شدن است، دیگر موارد مهمی که مراجع انتظام‌بخشی باید برای شروع برنامه‌ریزی برای نوسازی داده‌های خود انجام دهند، کدامند؟

### شفافیت در هدف

متغیرهای زیادی در ارتباط با این نوع مراجع وجود دارد؛ از جمله:

- بازنشر
- برخی مراجع مانند مراجع مالیاتی، هرگز اطلاعاتی را که گردآوری می‌کنند افشا نمی‌کنند.

تسلیمی به تصویب برسد، تا کیفیت و یکنواختی در داده‌های ثبت‌شده افزایش یابد.

- ارایه مجموعه‌های خصوصی از پیش تعریف‌شده از قواعد، برای کمک به تشخیص زود هنگام ناهنجاریها و اختصاص منابع به واحدهای تجاری با اولویت بالا.
- فراهم‌کردن مجاری درون‌داد برای داده‌های چندزبانی و سازوکارهایی برای بازنشر چندزبانی گزارشها و فرمها، که دسترسی به داده‌های موردنظر را ساده می‌کند.
- فراهم‌کردن سازوکارهای گزارش‌دهنده‌محور و تحلیلگر‌محور برای نمایش گزارشها.

- پرداختن به داده‌های پیچیده چندبعدی، از جمله از طریق الگوها و فرمهای ارایه و همچنین مفاهیمی که به‌خوبی تعریف شده‌اند.
- به‌طور طبیعی پرداختن به انواع اطلاعات حسابداری، پولی و منطقی.

- ذخیره و تبدیل داده‌ها به سامانه‌های هوش تجاری<sup>۲</sup> موجود یا نرم‌افزارهای آماده در دسترس (COTS) در هر مکان که موردنظر است.

- بازنشر سریع و دقیق داده‌ها را برای جذب و تحلیل سامانه‌به‌سامانه.

استاندارد ایکس‌بی‌آرال طی سالهای متمادی تهیه شده است، به‌صورت آزاد در دسترس است و توسط کنسرسیوم که یک سازمان غیرانتفاعی فعال و بزرگ در بخش عمومی و خصوصی است و بر بهبود گزارشگری در جهت منافع عمومی تمرکز دارد، پشتیبانی می‌شود.

تعداد درخور توجهی از نرم‌افزارهای تخصصی زبان ایکس‌بی‌آرال برای کمک به مراجع انتظام‌بخشی وجود دارد تا بتوانند اجرای گزارشگری خود را ساده‌سازی کنند. حمایت از شرکتی‌هایی که نیاز به مطابقت گزارشگری خود با الزامهای گزارشگری برپایه زبان ایکس‌بی‌آرال دارند، در سراسر حسابداری تجاری، برنامه‌ریزی منابع بنگاه<sup>۳</sup> (ERP) و سامانه‌های گزارشگری انتظام‌بخشی گسترده است و فرایند توانمندسازی زیست‌بوم گزارشگری مربوط را ساده می‌کند.

افزون‌براین، دانشنامه‌های اصلی یا تعاریف واژه‌های گزارشگری طی سالهای متمادی توسعه یافته است و تا حد زیادی فرایند گردآوری داده‌ها برای گستره‌ای از محیطها از جمله



پیوستن به کنسرسیوم

بهترین نقطه شروع

برای بیشتر

مراجع انتظام‌بخشی و

سازمانهای دولتی

است



همانند گزارشگری چندبعدی خطرهای مالی توسط مراجع انتظامبخشی بانک و بیمه را پوشش دهد.

• برخی از مراجع انتظامبخشی، صورتهای مالی و برخی انواع دیگر از گزارشهای بدون شکل بندی را به دلایل رعایت ضوابط یا به دلایل شفافیت بازار، گرداوری می کنند. مراجع انتظامبخشی، در هنگام گرداوری این گزارشها در شکل بندی یکس بی آرال در مورد چگونگی گرداوری، در شکل ساختار بندی شده، گزارش کامل، از جمله شرایط خاص شرکت و گزینه های گزارشگری یا زیرمجموعه ای از گزارش، در شکل عادی یا خلاصه، حق انتخاب دارند. هنگامی که در واژگان خاص زبان یکس بی آرال جستجو کنید، این نوع از گزارشگری، گزارشگری باز (Open Reporting) نامیده شده است.

#### اهداف متنوع

• برخی از انواع گزارشگری نظارتی با هدف بهبود داده های انجام می شود که به منظور تحلیل و بازبینی در اختیار مراجع انتظامبخشی قرار دارند.

• برخی دیگر از انواع گزارشگری نظارتی به دلایل شفافیت، سرمایه گذاری یا گزارشگری منطقه ای یا بین المللی، به اشخاص ثالث، خواه یک بازار گسترده باشد یا مجموعه ای مشخص از ذینفعان مستقل، اختصاص دارد.

هر هدف یا مجموعه ای از اهداف که مرجع انتظامبخشی می تواند داشته باشد، بسیار مهم است که در آغاز هرگونه تلاشی برای نوسازی با زبان یکس بی آرال، اهداف به روشنی مشخص شود.

این استاندارد تعداد درخور توجهی از قابلیت های قدرتمند را فراهم می کند و اهمیت دارد که مناسب ترین بخشهای استاندارد انتخاب شده و اهداف نهایی بسیار واضح بیان شده باشند.

#### سطوح مقایسه پذیری

هنگام طراحی مجموعه داده های مبتنی بر زبان یکس بی آرال، اهمیت دارد که مراجع انتظامبخشی درباره اهداف خود راجع به داده ها از نظر مقایسه پذیری بودن آنها تصمیم بگیرند (و به ترجیح آنها را بیان کنند). برای برخی از سازمانها، گرداوری داده هایی که به مقایسه پذیری بین شرکتها کمک می کند، یک نکته مهم خواهد بود.



بسیار مهم است که

در آغاز هرگونه تلاشی

برای نوسازی با زبان

یکس بی آرال

اهداف

به روشنی مشخص شود

• برخی دیگر همانند مراجع انتظامبخشی خدمات مالی، زیرمجموعه ای از آنچه گرداوری می کنند را افشا می کنند.

• برخی دیگر همانند مراجع انتظامبخشی اوراق بهادار و مدیران کسب و کار، همه مطالبی را که گرداوری می کنند، افشا می کنند.

#### انواع مختلف مراجع

• برخی از مراجع انتظامبخشی، اطلاعاتی را گرداوری می کنند که باید مطابق با تعاریف نظارتی خاص و بدون هیچگونه انعطاف پذیری باشد؛ به طوری که سودمندی تحلیل اطلاعات را به بیشترین مقدار برسانند و دامنه تفسیر آنها را کاهش دهند. در واژگان زبان یکس بی آرال به این نوع گزارشگری، گزارشگری بسته (Closed Reporting) گفته می شود.

این نوع از گزارشگری می تواند داده های به نسبت آسان، همانند گزارشهای خلاصه وضعیت مالی را پوشش دهد؛ همچنین، می تواند انواع بسیار پیچیده تری از گزارشگری

زبان ایکس بی آر آل می تواند مسئولیت پاسخ دهنده را به میزان زیادی کاهش دهد؛ زیرا نرم افزار حسابداری و گزارشگری قادر به استفاده دوباره از اطلاعات موجود هستند.

این فناوری در دیگر موارد، هیچ گونه کمکی نمی تواند انجام دهد و این موضوع کاملاً سیاسی است. مراجع انتظام بخشی برای گرفتن تصمیمهای لازم، نیاز به درک دقیق محیط کسب و کار، زیست بوم نرم افزار و مسئولیتهای انتظام بخشی خود دارند.

### نقطه شروع به طور خلاصه

به طور خلاصه، در میان بسیاری از دیگر پرسشها، مراجع انتظام بخشی و نهادهای دولتی که به دنبال نوسازی چارچوب گزارشگری خود هستند، باید:

- ۱- در مورد اهداف و دامنه پروژه خود شفاف باشند،
- ۲- چگونگی به کارگیری داده های حاصل را مشخص کنند،
- ۳- از پیش اهمیت مقایسه پذیری داده ها را مشخص کنند،
- ۴- میزان استفاده مجدد از تعاریف موجود داده ها (دانشنامه های ایکس بی آر آل همانند استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی) را ارزیابی کنند، و
- ۵- سیاستها و فرایندهای آنها در رابطه با مسئولیت پاسخ دهندگان را تعیین کنند.

کنسرسیوم بین المللی ایکس بی آر آل گسترده وسیعی از رهنمودها را به صورت رسمی و غیر رسمی به مراجع انتظام بخشی و ذینفعان آنها ارائه می دهد. بهترین راه برای دستیابی به این اطلاعات و به حداقل رساندن خطرهای مرتبط با «دوباره کاری»، عضویت در کنسرسیوم است. به کنسرسیوم بپیوندید.



### پانوشتها:

- 1- Extensible Business Reporting Language (XBRL)
- 2- Commercial off-the-shelf (COTC)
- 3- Enterprise Resource Planning (ERP)
- 4- Capital Requirements Directives (CRD)

### منبع:

• **Getting Started for Regulators**, <https://www.xbrl.org/the-standard/how/getting-started-for-regulators/2021>

برای دیگران، اجازه دادن به شرکتها برای تسلیم گزارش به گونه ای که به طور دقیق با موارد افشای حسابداری آنها مطابقت داشته باشد، یک هدف مهم است؛ خواه برای تسهیل تحلیلهای پیچیده مبتنی بر بازار باشد یا فراهم کردن امکان تحلیل نظارتی رعایت موارد افشا.

درک این پرسش در ابتدای کار، به احتمال یکی از مهمترین پرسشهایی است که مراجع انتظام بخشی هنگام استقرار زبان ایکس بی آر آل با آن مواجه هستند. اگرچه به طور روزافزون، زبان ایکس بی آر آل برای اعضا رهنمود ارائه می کند، اما هیچ پاسخ درست یا غلطی برای آن وجود ندارد.

### استفاده دوباره از تعاریف موجود

یک ملاحظه مهم دیگر برای بسیاری از مراجع انتظام بخشی، این است که تعیین کنند آیا امکان استفاده دوباره (و در صورت لزوم گسترش) از چارچوبهای گزارشگری مهم موجود همانند دانشنامه استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی وجود دارد یا خیر. استفاده دوباره از دانشنامه ها (مجموعه ای از تعاریف مفاهیم که مجموعه ای از الزامهای گزارشگری را تشکیل می دهند)، مقایسه پذیری و قابلیت همکاری نرم افزاری را افزایش داده و می تواند پروژه های گزارشگری انتظام بخشی را بسیار آسان سازد. گاهی اوقات انجام این کار الزامی است. گاهی ممکن و گاهی غیرممکن است. در این مواقع، مراجع انتظام بخشی باید قضاوت های مناسب انجام دهند.

### ملاحظات مربوط به مسئولیت پاسخ دهنده

پرسش مهم دیگری که برای بسیاری از مراجع انتظام بخشی مطرح است، میزان مسئولیت پاسخ دهنده است که به آنها تحمیل شده است.




در همان حال که بسیاری از مدیران پروژه با متوازن سازی فشارهای رقیب از جنبه زمان، کیفیت، دامنه و هزینه آشنایی دارند، برای مراجع انتظام بخشی اغلب مولفه پنجمی وجود دارد که همان میزان مسئولیت انتظام بخشی است که متحمل می شوند.

به عبارت دیگر، هزینه و پیچیدگی مرتبط با تامین و آماده سازی اطلاعات از سوی مراجع انتظام بخشی، یکی از متغیرهای زیر کنترل آنهاست. در برخی از موارد، بهره گیری از










# HESABRAS

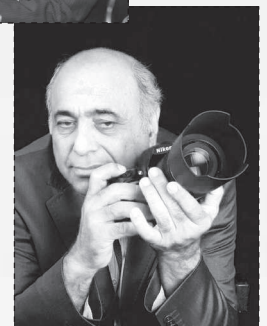
## List of Contents:

### Interview

- 10  XBRL; An Open System  
Talk to: R. Baghomian, Ph.D.
- 16  XBRL Technology; Easy To Use  
Talk to: .H. Hajian
- 22  XBRL; Integration of Financial Reports  
Talk to: M. Ghasemi
- 30  XBRL; Information Communication Tool  
Talk to: M. Abouhamzeh, Ph.D.

### Articles

- 36  Insights On the IFRS Taxonomy
- 44  Electronic Reporting– Why You Should Focus on the IFRS Taxonomy Now
- 46  IFRSs in XBRL Platform; The New Financial Reporting Paradigm
- 56  XBRL the Emerging Landscape
- 62  Consolidated Financial Statements in XBRL Format
- 66  XBRL- Getting Started for Business
- 72  XBRL; How It Implies the Audit Process
- 76  Future of Corporate Reporting
- 78  XBRL; Getting Started for Business Regulators



# اشتراک

- با حضور در گروه مشترکان ارجمند مجله حسابرسی از دریافت به‌موقع و مطمئن مجله برخوردار شوید.
- با اشتراک و دریافت مرتب مجله حسابرسی، آرشیوتان را کامل کنید.
- هزینه پستی مشترکان بر عهده مجله حسابرسی است.
- استادان و دانشجویان دانشگاه‌ها با دریافت اشتراک مجله حسابرسی از تخفیف ویژه برخوردار خواهند شد.
- مشترکان مجله حسابرسی می‌توانند مطالب مجله را به‌صورت دیجیتال نیز دریافت کنند.

مشترک حقیقی	مشترک حقوقی
نام:	نام مشترک:
نام پدر:	وابسته به:
شغل:	نام شخص دریافت‌کننده:
میزان تحصیلات:	سمت:
شروع اشتراک از شماره:	شروع اشتراک از شماره:
تعداد درخواست از هر شماره:	تعداد درخواست از هر شماره:

شهر:	استان:	کد پستی:	صندوق پستی:
تلفن:	دورنویس:	پست الکترونیک:	
نشانی:		تلفن همراه:	

شماره حساب: ۴۰۰۵۳۷۲ ۴۰۰۶۰۴۰۰۱۰۰۰۴۰۰۱  
 شماره شبا: IR۵۱۰۱۰۰۰۰۴۰۰۱۰۰۰۶۰۴۰۰۵۳۷۲  
 شناسه واریز: ۳۷۹۰۰۰۶۷۴۲۶۷۵۰۰۰۱۰۰۱۰۱۰۱۱۳۶۳۳۲  
 آدرس: تهران - میدان فاطمی - خیابان چهلستون - نبش کوچه دوم - پلاک ۴۶  
 شماره فاکس: ۰۲۱-۸۸۹۵۱۲۰۹  
 شماره تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۵۳۱۱۹  
 مبلغ اشتراک (دوسال ونیم): ۲۰۰۰۰۰ تومان

# HESABRAS

**HESABRAS**  
(AUDITOR)

**Bimonthly Publication**

No.: 112

May. 2021

**Licence Holder**  
Audit Organization

**Director**  
Akbar Soheily Pour

**Editor**  
Yadollah Mokarami, Ph.D., CPA



No. 46, 2nd Alley, Chehel-soton St., Fatemi Sq., Tehran, IRAN

Postal Code: 14316-64141

Tel: 88953119

Fax: 88951209

Email: [editor@hesabras.org](mailto:editor@hesabras.org)

[www.hesabras.org](http://www.hesabras.org)



پذیرش مسئولیت در قبال جامعه از ویژگی‌های شاخص هر حرفه است و مقبولیت هر حرفه به میزان مسئولیتی بستگی دارد که آن حرفه در جامعه به عهده می‌گیرد. جامعه‌ای که حرفه حسابداری با آن سر و کار دارد متشکل از صاحبکاران، سرمایه‌گذاران، دولت، اعتباردهندگان، کارکنان، کارفرمایان و سایر اشخاصی است که در جهت تصمیم‌گیری‌های آگاهانه خود به نتایج کار حسابداران حرفه‌ای اتکا می‌کنند. چنین اتکایی برای حرفه حسابداری در قبال حفظ منافع عمومی ایجاد مسئولیت می‌کند.

بند ۶ آیین رفتار حرفه‌ای

### میز خدمت الکترونیکی

ثبت نام متقاضیان انبارگردانی  
پیشنهادات و شکایات  
پست الکترونیکی همکاران  
سامانه دریافت شناسه و آریز  
سامانه فروش اینترنتی نشریات  
کتاب و نشریات  
نظرسنجی



### خدمات سازمان حسابداری

معرفی خدمات حسابداری  
استانداردهای حسابداری  
استانداردهای حسابداری  
استانداردهای گزارشگری مالی IFRS  
استانداردهای حسابداری عملیاتی  
استانداردهای حسابداری بخش عمومی



### سامانه های سماح

سامانه همکاران  
سامانه بازنشستگان  
سامانه آموزش همکاران  
سامانه جمع آوری اطلاعات مالی (جام)



### رویدادهای مهم سازمان



### اخبار تدوین استانداردها



### اخبار عمومی



### پیوندهای سازمان

نهاد ریاست جمهوری  
وزارت امور اقتصادی و دارایی  
اداره کل نظارت بر ذمه‌سایا

نشریه حسابداری  
نشریه پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی  
گزارشگری مالی (IFRS)

### ارتباط با ما

کمیته‌های سازمان حسابداری  
پیشنهادات و انتقادات  
پرسش و پاسخ متداول

### تماس با ما

نشانی: دفتر مرکزی: میدان آزادی - خیابان شهید احمد قصر - خیابان شهید احدیان (۱۵) - شماره ۷۰  
تلفن: ۰۲۱-۸۱۸۶۰۰۰۰

## طرح راهکار برای پیشرفت حسابداری و حسابرسی



تقویم حسابرسی



ارسال مقاله



آخرین شماره نشریه



صدمین شماره



آرشیو کمیته حسابرسی



موضوعات محوری

ورود اعضا

شناسه ایمیل یا موبایل  
گذرواژه  
 مرا به خاطر بسپار  
ورود  
ثبت نام در سایت  
گذرواژه را فراموش کرده اید؟

فراتر از اخبار

کتاب به بورس خوش آمدید منتشر شد

کتاب به بورس خوش آمدید در انتشارات سازمان بورس منتشر شد.

۲ تیر ۱۳۹۹ ۱۵:۴۷



سمنارها و دوره‌های آموزشی

50

دهمین وبینار آموزشی استانداردهای جدید حسابداری ایران، 11 تیر 1399



چهارمین جشنواره ملی بورس و رساله، 19 تیرماه 1399



چهارمین کنفرانس بین المللی ترندهای مدرن مدیریت، حسابداری، اقتصاد و بانکداری یا رویکرد رشد کسب وکارها، 15 تیر 1399



برگزاری دوره آموزشی، 3 تیر 1399



ادامه رویدادها را ببینید

منابع جدید

Auditor Reporting in the Current Evolving Environment Due to COVID-19 (IAASB)

کووید 19: گزارشگری مالی و افشا

ترجمه: حسن حاجیان  
بیانیه شورای گزارشگری مالی انگلستان  
برای حسابرسان  
ترجمه: حسن حاجیان  
وضعیت پاندمیک و حسابرسی از راه دور  
ترجمه: حسن حاجیان

شماره آینده حسابرسی



شماره آینده حسابرسی

آخرین شماره نشریه حسابرسی



آخرین شماره نشریه حسابرسی